

Hirsch Ballin

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt van 10.25 uur tot 10.45 uur geschorst.

Aan de orde is de **interpellatie-Teeven**, gericht tot de minister van Justitie, over **het op vrije voeten komen van Saban B.**

Tot het houden van deze interpellatie is verlof verleend in de vergadering van 17 september 2009.

(De vragen zijn opgenomen aan het eind van deze editie.)¹

De **voorzitter**: Aan de orde is de interpellatie-Teeven over het op vrije voeten komen van Saban B. Ik heet de minister van Justitie welkom, evenals de mensen op de publieke tribune. Dit is een interpellatiedebat. Dat is iets anders dan normaal. Kort komt het erop neer dat de heer Teeven als interpellant begint. Dan antwoordt de minister. Daarna komt de heer Teeven weer aan het woord en vervolgens pas de overige Kamerleden. Het woord is aan de heer Teeven. De spreektijd bedraagt vijf minuten.

□

De heer **Teeven** (VVD): Voorzitter. Verbijstering bij het vrouwelijk slachtoffer dat deze Saban B. twee weken geleden op straat tegenkwam. Verbijstering bij al die slachtoffers van vrouwenhandel, die dachten dat deze man veilig en wel zat opgeborgen. Ongeloof bij alle huidige slachtoffers van vrouwenhandel over het gegeven dat de rechterlijke macht zo omspringt met de belangen van slachtoffers. Slachtoffers of getuigen zullen zichzelf wel twee keer bedenken om een verklaring af te leggen bij de Dienst nationale recherche, de politie of het Openbaar Ministerie als er zo wordt omgegaan met hun veiligheid. Hoe moet het in de toekomst met de topprioriteit van dit kabinet maar ook van onze Kamer: de bestrijding van mensenhandel en vrouwenhandel? Wat is de toekomst van deze topprioriteit na dit gestuntel en geklungel?

Ongeloof en woede ook bij de Dienst nationale recherche en het landelijk parket, die met veel inspanning en veel uitgegeven belastinggeld gedurende 3,5 jaar sinds 2006 deze strafzaak tot een goed einde hebben gebracht. De belangrijkste vraag voor de VVD-fractie in dit debat is: acht de minister zichzelf in staat om adequaat sturing te geven aan het vervolgingsbeleid van het OM? Kan het geschade vertrouwen in de rechtsstaat worden hersteld? Eigenlijk nog belangrijker is de vraag: heeft deze minister zicht op wat er daadwerkelijk in de praktijk gebeurt? Hij heeft vijf sterren gekregen in de actualiteitenrubrieken. Hij zou de beste minister zijn van dit kabinet. Laat dat vandaag zien, daartoe roep ik hem op.

Al eerder was het optreden van het OM in hoger beroep aanleiding tot een debat in de Kamer. Ik roep in herinnering de zaak van de zoekgeraakte strafdossiers over discotheek Jimmy Woo in Amsterdam. Al eerder was de vraag of het zogenaamde "tweedelijns-OM" wel in staat is om ingewikkelde strafzaken met of zonder slachtoffers tot een goed einde te brengen. Dit kan niet

nog een keer gebeuren. Nonchalance en desinteresse bij dergelijke functionarissen van het OM mogen er niet toe leiden dat slachtoffers van ernstige delicten telkenmale de dupe worden.

Ik dank de minister voor zijn brief van gisteravond 23.00 uur. Maar behalve dat die brief onthutsende antwoorden geeft die een inkijk bieden in een wereld van geklungel en blunders van het OM en de ZM (Zittende Magistratuur), roept die brief ook vragen op die ik nog niet eerder heb gesteld. Moeten bijvoorbeeld de bevoegdheden tot het verlenen van verlof op grond van persoonlijke omstandigheden door directeurs van penitentiaire inrichtingen ook niet aan een nadere toetsing worden onderworpen? Klopt het wel dat de politie pas na drie dagen overgaat tot melding nadat Saban B. zich al twee dagen niet had gemeld? Wat wist en weet de vrouwelijke behandelend advocaat-generaal nou eigenlijk op 18 juni jongstleden? Had zij wel advies ingewonnen bij haar collega's van het landelijk parket? Wist zij eigenlijk wel om wie het ging?

Hoe zit het eigenlijk met de nationaliteit van deze mijnheer, Saban B.? Heeft hij de Turkse nationaliteit? Heeft hij de Turkse en de Duitse nationaliteit? Is er sprake van twee nationaliteiten? Heeft hij twee paspoorten: een Duits en een Turks paspoort? Of heeft hij één paspoort? Kan de minister daar ook iets over zeggen?

Ik vraag de minister nadrukkelijk ook in te gaan op de vragen die een oordeel van hem vragen. Hoe weegt hij de invloed die het handelen van het OM heeft gehad op de behandelende rechters? Tevens hoop ik dat de minister zijn eigen onduidelijke optreden van vorige week in de media eens kritisch onder de loep neemt bij de beantwoording van de vragen. Ik heb hem toch echt horen zeggen op het NOS-journaal: hier kan ik niet aankomen, het zijn onafhankelijke rechters, het OM heeft dit nooit gewild. Het OM heeft dit inderdaad niet gewild vanaf de derde maal dat Saban B. was gearresteerd, maar wat heeft het OM nu precies gewild op 18 juni en op 4 september?

Ik mag hopen dat de Amsterdamse raadsheren die hun collega in Arnhem ter zijde stonden, niet ook de aparte norm erop nahouden die wij eerder hebben gezien. De minister kondigde gisteren een evaluatie aan door de Raad voor de rechtspraak en het OM. Dat is goed, want van fouten, ernstige fouten, blunders, kun je leren. Maar wat gaan wij er nu direct concreet aan doen, nu vandaag en de komende weken? De vrouwenhandel gaat door en het daarmee gepaard gaande geweld moet direct worden bestreden.

De minister schrijft in de brief niets over het eigen handelen. Heeft hij vorige week niet enigszins voor zijn beurt gesproken door het probleem enkel en alleen bij de zittende magistratuur neer te leggen? Was het niet beter geweest als de minister zich, zoals hij meestal ook doet, eerst op de hoogte had gesteld van de feiten, de werkelijke gang van zaken, en dat hij dan ook had geconstateerd dat het OM op zijn minst – dan druk ik het nog voorzichtig uit – niet de schoonheidsprijs verdiende? Rechters worden op deze manier toch ook op het verkeerde been gezet. Ik vraag daarom nogmaals of deze minister zicht heeft op wat er in de uitvoering van alledag plaatsvindt en of het hem ook wordt gemeld als het fout gaat bij het OM. Heeft hij de touwtjes in handen op zijn departement?

Het hele gebeuren ademt, of het nu gaat over het OM, over de zittende magistratuur of over het ministerie van

Teeven

Justitie, een beeld van nonchalance, van het hanteren van eigen normen en het zich niet vergewissen van de feiten en van het totale disrespect voor slachtoffers in deze concrete zaak en in de toekomst.

□

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. Ik wil graag iets vooropstellen voordat ik op de afzonderlijke vragen inga: ik deel de oprechte ergernis die spreekt en klinkt uit de woorden van de heer Teeven, volledig. Ik voel daarbij mee met de slachtoffers en met allen die zich inzetten voor de bestrijding van mensenhandel, het soort criminaliteit waarom het hierbij gaat. Ik vind ook, en dat heb ik vorige week ook onmiddellijk tot uitdrukking willen brengen, dat deze man, die voor deze feiten door de rechtbank was veroordeeld en in afwachting was van de berechting in hoger beroep, niet de kans had moeten krijgen om weg te lopen. Dat heb ik van meet af aan en onmiddellijk tot uitdrukking willen brengen.

Ik respecteer dat in onze rechtsorde de rechter hierin een taak heeft. Ik vind daarom ook dat de regels en het beleid waarbinnen moet worden gewerkt, op dit punt moeten worden aangescherpt. Dat is onze verantwoordelijkheid en ook de mijne. Ik onderken dat het OM in twee fasen van verzoeken die zijn gedaan tot het onderbreken van de voorlopige hechtenis, niet helemaal vastberaden was en dat het ruimte heeft gelaten voor een korte onderbreking van de voorlopige hechtenis voor de duur van twee dagen, in de opvatting dat daarbij de risico's van een onttrekking te beheersen waren en dat voorkomen kon worden dat hij zou weggaan. Maar ik wijs erop dat het OM nooit heeft ingestemd met een schorsing van de voorlopige hechtenis voor de duur van een week en dat het heeft ingegrepen op het moment dat er bericht kwam dat betrokkene daarvan misbruik zou maken. Daarin heeft de rechter op dat moment het OM niet gevolgd. Dat was uiteraard het cruciale moment waarop nog had kunnen worden ingegrepen, en, sterker nog, waarop ook is ingegrepen. Betrokkene was namelijk toen weer opgepakt. Daarna heeft de rechter, in weerwil van de vordering van het OM, uitgesproken dat betrokkene met compensatie zelfs voor de gemiste dagen opnieuw een schorsing van de voorlopige hechtenis kreeg. Ik wis dus niets uit van de voorgeschiedenis. Ik zal daarop ingaan bij het beantwoorden van de vragen van de heer Teeven. Dat is het punt waarop ik heb gewezen toen mij vorige week een onmiddellijke reactie werd gevraagd. Wanneer wordt gedacht dat er ook maar iets mis zou zijn met onze inzet of met de inzet van de mensen uit het Openbaar Ministerie en bij de politie, die zich betrokken voelen en weten, dag in, dag uit, bij de bestrijding van de mensenhandel, wil ik hier graag duidelijk uitspreken dat daar niets mee mis is, dat daar niets mee mis zal zijn in het vervolg hierop, dat er natuurlijk zal worden geleerd van de fouten en dat daar waar wel kleine of grotere missers aan de orde zijn geweest, daaraan gevolgen zullen worden verbonden, zoals het aanscherpen van de regels. Ook op dat punt kan ik het betoog van de heer Teeven eigenlijk alleen maar volgen.

Ik zal nu ingaan op de specifieke vragen die door de heer Teeven zijn gesteld, en daarbij betrekken de aanvullende vragen die hij in zijn inleidende betoog heeft gesteld.

Ik begin uiteraard met de eerste vraag van de heer Teeven. De betrokkene is op 14 oktober 2008 ongewenst

vreemdelling verklaard ter zake van onder andere mensenhandel en deelneming aan een criminele organisatie. Dat was gebaseerd op de uitspraak van de rechtbank. Het feit dat hij ongewenst vreemdelling is verklaard stond niet in het dossier vermeld. Dat is dus een feit dat op dat moment niet beschikbaar was voor de advocaten-generaal die de zaak hebben behandeld, maar zij wisten uiteraard wel dat hij ook verdachte was in een andere strafzaak, dat hij geen vaste woon- en verblijfplaats had en dat hij geen vreemdelingenrechtelijke status had. Dat waren trouwens ook overwegingen voor de directie van de penitentiaire inrichting om hem het verlot waarom was gevraagd, te weigeren. Dat was ook bij het Openbaar Ministerie bekend. De gevolgen die ik hieraan verbind voor de samenwerking bij wat er in de vreemdelingenketen en in de strafrechtketen wordt gedaan, is een onderwerp waar de staatssecretaris van Justitie en ik nu een duidelijke lijn in hebben getrokken. Het is onze opvatting dat dit soort informatie stelselmatig bij alle betrokkenen aanwezig moet zijn. Het was wel aan de politie bekend. Toen deze beslissing tot ongewenst-verklaring was genomen, is dat ook ter kennis van de politie gebracht. Verder merk ik nog op dat er uiteraard geen onduidelijkheid over kon bestaan dat het hier ging om een man die hier niet vrij mocht rondlopen en die geen verblijfstitel had.

Dan de tweede vraag. Mogen ongewenst verklaarde vreemdelingen nooit op welke titel dan ook verlot krijgen? Het uitgangspunt dat in de vragen van de heer Teeven doorklinkt, deel ik. Ik teken daarbij wel aan dat er situaties zijn die zich niet laten vergelijken met de zaak waar wij het vandaag over hebben. Wij hebben nu allemaal deze man, veroordeeld wegens deze feiten, in gedachte. Er zijn situaties denkbaar, zoals een begrafenis waar iemand onder begeleiding en onder controle naartoe gaat, die wellicht anders moeten worden beoordeeld. Maar het uitgangspunt van controle houden over de ongewenst verklaarde vreemdelingen deel ik. Dat blijkt ook daaruit – ik heb dat eerder hier uitgesproken – dat het onze opvatting is dat bij de voorwaarden die moeten worden verbonden aan de vervroegde invrijheidstelling, volgens ons wetboek, van veroordeelden die ongewenst vreemdelling zijn verklaard of hier illegaal zijn, in de toekomst de voorwaarden moet worden gesteld dat zij meewerken aan het vertrek uit Nederland.

Dan de derde vraag van de heer Teeven. Is het waar dat betrokkene op korte termijn nog terecht moet staan wegens verdenking van betrokkenheid bij twee andere misdrijven voor de rechtbank in Almelo en was dat bekend? Ja, dat was bekend en het klopt. De zaak betreft een afsplitsing van de zaak die nu in hoger beroep bij het gerechtshof aanhangig is. Het hof dat de beslissing van 4 september heeft genomen, bestond uit raadsheren die de zaak ook inhoudelijk zullen behandelen. De processen-verbaal van de zitting in eerste aanleg maakten deel uit van het dossier. Daarin is door de rechtbank opgenomen dat de zaak betreffende een steekpartij en twee vrouwenhandelzaken waarvan de man wordt verdacht, niet gevoegd zullen worden behandeld, maar zullen worden afgesplitst ter behandeling op een later tijdstip. Op basis hiervan was bij het hof en de advocaat-generaal bekend dat er nog een strafzaak tegen betrokkene liep. Hierin is opgenomen de wettelijk verplichte aankondiging door de officier van justitie van de ontkenningvordering. Het hof en de advocaat-generaal waren derhalve daarmee ook bekend. Het feit dat hij geen vaste woon- of

Hirsch Ballin

verblijfplaats heeft, was eveneens bij het hof en de advocaat-generaal bekend.

Dan de vraag of dat niet op zichzelf al een reden is om niet akkoord te gaan met het verlenen van verlof door het hof te Arnhem tijdens de voorlopige hechtenis in afwachting van het hoger beroep. Ik heb net al doen blijken hoe ik dit beoordeel. Ik heb daarover ook geschreven in mijn brief van gisteravond. Daarin staan de bijzonderheden over de eerdere fase en de momenten waarop in het eerste geval voor twee dagen en daarna, in een discussie die zich bij het hof afspeelde, het Openbaar Ministerie heeft gemeend dat twee dagen nog konden. Hoezeer ik ook deel met de heer Teeven wat hij aan bedenkingen daartegen naar voren brengt, dat is van een andere orde dan wat er daarna gebeurde, namelijk een schorsing van de voorlopige hechtenis voor zeven dagen en uiteraard al helemaal, nadat hij was opgepakt bij een dreigende ontvluchting, het desalniettemin opnieuw schorsen van de voorlopige hechtenis.

Dan de vraag over de veroordeling en de bekendheid van de advocaat-generaal en de raadsheren daarmee. De advocaat-generaal die tijdens de zitting op 18 juni optrad, was door de zaaksadvocaat-generaal geïnformeerd over de zaak, over het schorsingsverzoek en de opvatting van de zaaksadvocaat-generaal daarover. De zitting op 4 september was een pro-farmabehandeling, waarbij de zaak werd aangehouden tot de zitting van 6 oktober. Het schorsingsverzoek is in dit geval mondeling ter zitting gedaan, zodat de advocaat-generaal van tevoren niet op de hoogte was van het schorsingsverzoek. Maar het Openbaar Ministerie heeft mij laten weten dat het dossier wel had bestudeerd. Ik ben daarop ook ingegaan in mijn brief van gisteravond.

Dan de zesde vraag van de heer Teeven. Bij de behandeling van het schorsingsverzoek op 18 juni heeft de advocaat-generaal aangegeven niet te kunnen instemmen met de lange duur van de schorsing en alleen te kunnen instemmen met een verlof van twee dagen, uitsluitend voor het bijwonen van de bevalling van de vrouw van de betrokkene, onder voorwaarde dat hij zijn paspoort zou inleveren en zich zou melden bij het politiebureau. Die schorsing is niet verleend. Gelet op de geheel afwijkende motivering van de beslissing van het hof in september om zeven dagen verlof te verlenen, acht ik het niet waarschijnlijk dat de stellingname van het Openbaar Ministerie van grotere invloed is geweest op de latere beslissing van het hof, maar de advocaat-generaal is daarover wel bevraagd ter zitting. Dat heeft in de discussie met de advocaat-generaal een rol gespeeld.

Dan de vraag over de huidige werkzaamheden van de advocaat-generaal. Een van de zaaksadvocaten-generaal, die het inhoudelijke standpunt zoals verwoord ter zitting van 18 juni heeft voorbereid, zal vanaf 1 november voor een periode van vijf maanden bijstand verlenen aan het ressortsparket te Amsterdam. Die beslissing staat los van de zaak en was al medio augustus genomen.

De achtste vraag van de heer Teeven. De advocaat-generaal over wie deze vraag gaat, is een zeer ervaren officier van justitie die al gedurende langere tijd regelmatig als plaatsvervangend advocaat-generaal zittingen doet in Arnhem. Om de samenwerking tussen de eerste en de tweede lijn te versterken, passen we dat patroon nu toe. De advocaat-generaal was op de hoogte van de achtergronden van de betrokkene. Ik voeg daaraan toe dat ik het punt dat de heer Teeven in zijn aanvullende vragen naar voren bracht over de verhou-

ding tussen het eerste- en tweedelijnsparquet, graag ter harte neem. Misschien kunnen wij er straks uitgebreider op terugkomen hoe dat gebeurt. Daar zijn wij ook mee bezig. Een veel grotere betrokkenheid van het eerstelijnsparquet bij de behandeling van zaken in hoger beroep is ook naar mijn overtuiging nodig.

Dan de negende vraag van de heer Teeven. De advocaat-generaal heeft de belangen in zijn afwegingen betrokken. Hij is mede om die reden gekomen tot een schorsing die twee dagen niet te boven zou moeten gaan en de voorwaarde van inleveren van het paspoort en dagelijks melden. Ik wijs er nogmaals op dat het Openbaar Ministerie zich heeft verzet tegen een verlof, zoals het wordt genoemd, maar het gaat dus om een schorsing van de voorlopige hechtenis van een week.

Dan de nadere vraag over het eerste- en tweedelijnsparquet. Wij zullen dat verder uitwerken. Naar mijn overtuiging is het nodig dat dat gebeurt. Er is deskundigheid nodig die beschikbaar is bij de officier van justitie die een zaak in eerste aanleg heeft behandeld bij de behandeling van zaken in hoger beroep. Dat betekent niet dat de functie van de hofparketten overbodig is. Die hebben een relatie te onderhouden met het gerechtshof en hebben een beoordeling te verrichten binnen het Openbaar Ministerie of er nieuwe gezichtspunten zijn die door het eerstelijnsparquet onvoldoende zijn onderkend. Maar het Openbaar Ministerie moet in de toekomst meer dan tot nu toe worden gezien als een eenheid en ook als zodanig optreden in hoger beroep.

De vraag over de slachtoffers is in mijn ogen ook buitengewoon belangrijk. De slachtoffers zijn geïnformeerd over de door het hof verleende schorsing van zeven dagen, de aanhouding na twee dagen in verband met ontvangen informatie dat hij voorbereidingen trof om te vluchten en de voortzetting van de schorsing. De nationale recherche is onmiddellijk gevraagd de veiligheid van de slachtoffers in het oog te houden. Er zijn maatregelen getroffen – met het oog op de effectiviteit daarvan ga ik die niet specificeren – maar zoals ik gisteren ook in mijn brief vermeld heb, zijn die maatregelen helaas in één geval te laat gekomen. Wat het slachtoffer op dat moment heeft moeten meemaken, valt zeer te betreuren.

Achteraf gezien was het beter geweest – ik wil dat ook hier uitspreken – dat de advocaat-generaal zich op 4 september was blijven verzetten tegen de schorsing, ook voor een korte periode. Daarbij had verwezen kunnen worden naar de bevoegdheden van de directeur van het huis van bewaring, die trouwens een verlof steeds heeft geweigerd. Na de geboorte van de dochter van Saban B., zijn moeder en kind driemaal op bezoek geweest bij betrokkene in de gevangenis.

Dan kom ik bij de dertiende vraag van de heer Teeven. Het hof was op de hoogte van de omstandigheden van Saban B., zoals ook blijkt uit de eerdere beschikking van juni. Er is door de advocaat-generaal op 4 september niet expliciet gewezen op het vluchtgevaar van Saban B.

De veertiende vraag beantwoord ik aldus: ik ben het met de heer Teeven eens dat moet worden voorkomen dat deze zaak gevolgen heeft voor de aangiftebereidheid van slachtoffers van mensenhandel en voor de strafrechtelijke aanpak ervan. Ik wijs erop dat daarbij naast aangiften en verklaringen ook de combinatie van informatie uit diverse bronnen volgens de stapelmethode van belang is. Het één wil ik echter niet tegen het ander wegstrepen. Ook daarom hecht ik eraan, consequenties

Hirsch Ballin

te verbinden aan de buitengewoon pijnlijke ervaringen in deze zaak. Die ervaringen moeten worden voorkomen.

De bestrijding van mensenhandel is een speerpunt van het beleid van ons kabinet. Dat is en blijft zo. Dat blijkt onder andere uit de instelling van de Taskforce Aanpak Mensenhandel, het versterkingsprogramma, de energie die daar door de betrokkenen in wordt gestoken en onze waardering voor de leden van het Openbaar Ministerie en van de politie die zich met deze zaak hebben beziggehouden. De reden waarom ik de media zo te woord heb gestaan, heb ik net al verwoord. Uiteraard is het antwoord op vragen die op dat moment aan mij worden gesteld, gebaseerd op de informatie die ik heb gekregen van het Openbaar Ministerie. Uiteraard is een antwoord in de media niet hetzelfde als een brief aan uw Kamer. Ik wijs erop dat het kernpunt in deze dieprijste zaak is en blijft dat het Openbaar Ministerie niet heeft gewild dat de betrokkene de kans kreeg om zeven dagen buiten de inrichting te gaan. Het Openbaar Ministerie heeft ondertkend dat er vluchtgevaar was. Het OM heeft helaas geen gehoor gevonden toen het waarschuwde tegen een dreigende onttrekking.

Ik kom bij de vraag naar de wenselijkheid van een beperking van het verlenen van verlof of het schorsen van de voorlopige hechtenis. Ik heb in het gebeurde aanleiding gezien om, zoals ik gisteravond ook heb geschreven, te concluderen tot een aanscherping van de regels. Daarover hebben wij inmiddels ook gedachten ontwikkeld. Ik denk dat wij moeten concluderen dat het in situaties waarin artikel 80 van het Wetboek van Strafvordering van toepassing is, niet meer moet gaan om een beroep op persoonlijke omstandigheden voor onderbreking van de voorlopige hechtenis. Ik heb dan ook opdracht gegeven om een wetswijziging voor te bereiden van deze strekking. Dat betekent dat voorlopig alleen nog een beoordeling kan plaatsvinden door de directeur van de inrichting. Dat betekent ook dat het aan strikte voorwaarden gebonden zal zijn. Dat betekent dat de conclusie bij iemand met deze risico's en deze geschiedenis simpelweg nee kan en naar mijn oordeel moet zijn, zoals de directeur van de inrichting in dit geval ook heeft geconcludeerd.

De vraag is voorts of er overleg is gevoerd met het Openbaar Ministerie en de Raad voor de rechtspraak om de schade voor de toekomst te beperken. Ook daarover heb ik de Kamer gisteravond geschreven. Ik heb ook geschreven over de manier waarop het college en de raad verder zullen worden betrokken bij het lering trekken uit deze dramatische geschiedenis.

De negentiende vraag heb ik eigenlijk al beantwoord toen ik vraag 16 van de heer Teeven beantwoordde. Dat geeft aan hoe de feitelijke gang van zaken is.

En dan de twintigste en laatste vraag van de heer Teeven over een praktijk van het hof die hij meent te kunnen afleiden uit de achtergrond van een persbericht en wellicht ook uit andere aanleidingen. Mij is geen regel bij het hof te Arnhem bekend en die moet er ook niet zijn. Wel is het zo dat de duur van de voorlopige hechtenis in andersoortige gevallen een rol kan spelen bij de beoordeling van de vraag of een verzoek om schorsing wel of niet moet worden toegewezen. Ik gaf al aan dat ik dit soort verzoeken om schorsing buiten de werking van artikel 80 van het Wetboek van Strafvordering wil brengen. Dat betekent dus ook dat dit niet meer een zaak zal zijn waarover de rechter te oordelen heeft op basis van artikel 80, maar dat dit een beslissing is die

onder verantwoordelijkheid van de minister, c.q. de staatssecretaris van Justitie moet worden genomen door de directeur van het huis van bewaring, die er zo dichtbij staat dat er een goede beoordeling kan plaatsvinden. Dit doet uiteraard niets af aan dat waarmee ik mijn antwoord ben begonnen, dat naar mijn overtuiging deze man niet de kans had moeten krijgen om zich te onttrekken aan de detentie en dat hij zo snel mogelijk weer achter slot en grendel moet komen. Daarop zijn alle inspanningen gericht.

Zijn nationaliteit is de Turkse, geen Nederlandse. Welk paspoort hij gebruikt bij zijn bewegingen over de wereld, is uiteraard een andere vraag. De informatie waarover ik beschik, houdt in dat hij de Turkse nationaliteit heeft en ik ben niet op de hoogte van enig ander staatsburgerschap; de Nederlandse is dat dus niet.

De heer Teeven heeft ook gesproken over vreemdelingen in de strafrechtsketen. Ik heb daar in feite al iets over gezegd. Het behoort tot onze prioriteiten om die samenwerking zo goed mogelijk te maken. Het is een prioriteit van de staatssecretaris en mij om op te treden waar het gaat om criminele vreemdelingen. Daarover krijgt de Kamer nader bericht. Het is uiteraard ook onze wens dat de informatie-uitwisseling zo goed is dat je in een geval als dit niet alleen moet inschatten dat de betrokkene hier niet mag blijven, maar dat er ook informatie over een ongewenstverklaring op elk moment ter tafel ligt. Ik voeg hieraan toe dat er ook zonder die informatie bij het Openbaar Ministerie geen twijfel over bestond dat deze man geen verblijfstitel had. Dat is ook bij het hof bekend geweest. Dat bleek namelijk uit het gehele dossier. Er moet dus alles aan gelegen zijn om te voorkomen dat hij hier de loop neemt. De Kamer kan erop rekenen dat er ons alles aan gelegen is dat het recht alsnog voor deze man zijn loop krijgt.

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Teeven** (VVD): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn antwoorden. Die zijn op een aantal onderdelen duidelijk, maar op een aantal onderdelen niet. Ik zal de feitelijke vragen noemen die volgens mij nog niet zijn beantwoord en die zojuist door mij zijn gesteld en al eerder tijdens de ingediende interpellatie via de voorzitter van de Kamer. Ik vraag de minister nadrukkelijk wat er precies op 18 juni jongstleden is gebeurd. De minister zegt iedere keer dat het Openbaar Ministerie zich er heel wel van bewust is dat iemand die ongewenst vreemdeling is en wordt verdacht van dit soort feiten en al is veroordeeld door de rechtbank, zeker niet op vrije voeten mag komen. Hoe kan het dan zijn dat de advocaat-generaal van de zitting van 18 juni volgens de minister het dossier kent en volgens hem overleg heeft gevoerd met het landelijk pakket en de nationale recherche en de achtergronden van het strafdossier kent, zich op 18 juni in het geheel niet heeft verzet tegen de schorsing van deze Saban B.? Dat valt niet goed te begrijpen als het om een ervaren advocaat-generaal gaat, zoals de minister zegt, die het dossier kent. Hoe beoordeelt hij dat? Deze vraag moet hij zien in het licht van mijn vraag die volgens mij niet goed uit de verf is gekomen bij de beantwoording. Zet je daarmee niet de zittende magistratuur op het verkeerde been? Het hof in Arnhem heeft op 19 juni nog beslist tot het vasthouden

Teeven

van betrokkene, om hem niet te laten gaan. Is daar de ellende begonnen? Had het Openbaar Ministerie, gezien de achtergrond van deze strafzaak en het feit dat er slachtoffers en getuigen moesten worden gehoord in hoger beroep, niet massief voor de vrijlating van deze persoon moeten gaan liggen? Ik vraag de minister of hij daar in tweede termijn nadrukkelijk op wil ingaan, want volgens mij heeft de Kamer op die vraag nog steeds geen antwoord gekregen.

De minister is ook niet ingegaan op mijn vraag over de politie en de meldplicht die aan deze Saban B. was opgelegd. Ik heb daarover in de brief van de minister van gisteravond gelezen dat meneer zich al twee keer niet bij de politie had gemeld. De politie heeft drie dagen laten verstrijken en heeft pas op derde dag aan het Openbaar Ministerie teruggemeld dat hij, nadat er drie dagen waren verstreken, niet was komen opdagen. Mijn vraag aan de minister is: was er in deze zaak sprake van een duidelijke instructie van de zijde van de zaaksadvocaat-generaal aan de plaatselijke politie waar deze Saban B. zich moest melden? Als het over zo'n man gaat, moet er toch een duidelijke wisselwerking zijn geweest tussen het plaatselijke politiekorps en de advocaat-generaal? Is er wel voldoende aandacht en nazorg besteed om te controleren dat, toen meneer door het hof werd geschorst, hij zich ook bleef melden?

De minister is ook niet helemaal ingegaan op mijn laatste vraag over het beleid van het gerechtshof in Arnhem om mensen gemakkelijker te schorsen wegens persoonlijke omstandigheden, als zij ruim de helft van de tijd in voorarrest hebben gezeten voor de straf waartoe zij uiteindelijk zijn veroordeeld. Ik hoop niet dat andere gerechtshoven in Nederland dit ook doen. Misschien wil de minister ingaan op een persbericht van 16 september van het gerechtshof in Arnhem, dat ik hier heb liggen en waarin dit letterlijk staat? Ik weet niet of dat persbericht is uitgegaan, maar ik deel dit graag met de minister. Ik ben van mening dat het niet conform de wet is als de beleidslijn van de raadsheren bij gerechtshoven zou zijn dat een verdachte, hoe ernstig crimineel dan ook, na de helft van de tijd van zijn voorarrest, kijkend naar de uiteindelijke straf die is opgelegd, toch maar in vrijheid wordt gesteld. De rechters zouden daar via de Raad voor de rechtspraak op aangesproken moeten worden. Zo'n beleid zouden rechters in dit land naar mijn mening niet moeten ontwikkelen. Die vrijheid moet de wetgever ook niet aan de rechtsprekende macht geven. Ik hoor graag het standpunt van de minister in dezen.

De minister heeft wat opmerkingen gemaakt over de samenwerking tussen de eerste en de tweede lijn en ik heb eerder gerefereerd aan die samenwerking. Hij heeft een schets gegeven van die samenwerking, maar wij zijn hier al een tijdje mee bezig. Mijn fractie zou graag zien dat voor de samenwerking tussen de eerste en de tweede lijn bij het Openbaar Ministerie per direct twee zaken worden geregeld. In zaken van georganiseerde misdaad en zeer gespecialiseerde zaken zou het uitgangspunt moeten zijn dat de zaakofficier aanwezig is bij de behandeling van dit soort ingewikkelde zaken in de hogerberoepsfase. In de tweede plaats zou mijn fractie graag zien dat de hoofdadvocaat-generaal die de landelijke leiding heeft over de ressortelijke organisatie, op dit moment de hoofdadvocaat-generaal in Den Haag, doorzettingsmacht krijgt ten opzichte van zijn collega's bij de bemensing van die zittingen in tweede aanleg. Die

man moet in de toekomst kunnen zeggen: zo gaat het en niet anders.

Naar aanleiding van het standpunt over de ongewenst-verklaring merk ik op dat mijn fractie van mening is dat wij mensen die tot ongewenst vreemdeling zijn verklaard, niet in vrijheid moeten stellen.

De minister heeft naar aanleiding van de opmerkingen over artikel 80 gezegd dat hij de Kamer bij de behandeling van de begroting zal informeren over de wetgeving. Mijn fractie kan hiermee leven, maar ik dring erop aan dat wij de voorstellen voor de aanpassing van artikel 80 Strafvordering, voor de behandeling van de begroting krijgen voorgelegd. Zo niet, dan zal mijn fractie zelf het initiatief nemen om de stappen te zetten die nodig zijn om te voorkomen dat dit soort mensen vrijkomt.

Ik heb twee moties voorbereid. De eerste luidt als volgt.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de samenwerking tussen de eerstelijnsparquetten en de ressortparquetten binnen het Openbaar Ministerie ernstige omissies vertoont;

constaterende dat de ingezette verbeterplannen in individuele zaken, zoals de strafzaak tegen Saban B., onvoldoende effect op de korte termijn sorteren;

overwegende dat informatiedeling en samenwerking tussen de eerste- en de tweedelijnsparquetten in de vervolging bij gespecialiseerde opsporing en vervolgingen onmisbaar zijn voor een efficiënte en optimale rechtspleging;

overwegende dat het daarvoor noodzakelijk is dat de hoofdadvocaat-generaal van de landelijke ressortelijke organisatie binnen het Openbaar Ministerie doorzettingsmacht krijgt ten aanzien van de functionarissen binnen het Openbaar Ministerie die optreden in de hogerberoepsfase bij de gerechtshoven;

verzoekt de regering, met onmiddellijke ingang te bewerkstelligen dat hogerberoepszittingen in gespecialiseerde zaken van het Openbaar Ministerie worden gedaan door de zaakofficier in eerste aanleg en een zaaksadvocaat-generaal gezamenlijk,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Teeven, Van Velzen en Van der Staaij. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 1 (32143).

De heer **Heerts** (PvdA): Voorzitter. Ik heb een vraag over de motie. Ik hoorde daarin "gespecialiseerde zaken". Hoe gespecialiseerd zijn die?

De heer **Teeven** (VVD): Daarom noem ik in de overweging van de motie de hoofdadvocaat-generaal, die nu verantwoordelijk is voor die gespecialiseerde zaken. Het

Teeven

gaat daarbij om zaken van georganiseerde misdaad, financieel-economische criminaliteit en de zogenaamde "bijzondere zaken" binnen het Openbaar Ministerie. Een zaak zoals deze zou daaronder vallen. Met de ressortelijke organisatie van nu is het probleem dat, bijvoorbeeld, in Arnhem een onervaren zaaksadvocaat-generaal op de zitting kan staan. De hoofdadvocaat-generaal van het Openbaar Ministerie kan vinden dat het niet goed gaat en dat aan zijn collega zeggen. Die laatste kan dan vriendelijk luisteren, maar vervolgens tot de orde van de dag overgaan. Zo is het ook in deze zaak gegaan. Ik zou graag zien dat de man die binnen het Openbaar Ministerie verantwoordelijk is voor de bestrijding van de georganiseerde misdaad in de hogerberoepsfase, daadwerkelijk een aanwijzingsbevoegdheid krijgt om de mensen op de plaats te krijgen die hij daar wil. Ik hoor graag van de minister of in deze zaak een dergelijk overleg heeft plaatsgevonden, of er verzet is geweest en of het al dan niet is gegaan zoals het eigenlijk had moeten.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter. Ik hoor dat de heer Teeven weer een nieuwe regel wil maken. Maar deze regel, of welke nieuwe regel ook, kan dit soort blunders toch niet voorkomen?

De heer **Teeven** (VVD): Dat kan hij wel. Dit speelt al langer. Zaakofficiëren van justitie in eerste aanleg zijn met zo'n zaak mee gegroeid en kennen het dossier. In deze zaak hebben de zaakofficier en ook de nationale recherche negatief geadviseerd: ze wilden die man gewoon nooit vrijlaten. Iedere keer opnieuw is het probleem in Nederland dat strafzaken risico's inhouden, juist in de hogerberoepsfase. Maar dit is geen nieuw regeltje; dit is beleid dat de minister vanuit zijn politieke verantwoordelijkheid kan voeren. Daarmee kan hij ervoor zorgen dat de man bij het Openbaar Ministerie die het dossier kent, bij dit soort gevoelige beslissingen is betrokken. Dat is geen nieuw regeltje, maar beleid. De Kamer zegt daarmee dat de minister verantwoordelijk is voor de uitvoering – die uitvoering waarvoor hijzelf altijd zo pleit – en dat de minister dus moet letten op de uitvoering en ervoor moet zorgen dat die goed gaat.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Het enige wat de heer Teeven zegt is: minister, maak een nieuwe regel – en als het niet "regel" mag heten, heet het "beleid" of "procedure" – waarmee dit soort blunders kan worden voorkomen. Ik vind dat wel heel erg gemakkelijk van de heer Teeven.

De heer **Teeven** (VVD): Ik heb ook andere dingen gezegd en stel wat moties voor. En ik heb de minister horen zeggen – want als het over dit soort dingen gaat, is het goed als de Kamer ook nog een beetje luistert naar de minister – dat hij gaat werken aan een wettelijke aanpassing van de schorsingsbepaling in artikel 80 van het Wetboek van Strafvordering. Voor dat plan krijgt hij een maandje de tijd, anders gaat de Kamer aan het werk. Als u mij wilt helpen als de minister niet snel genoeg werkt, nodig ik u daar graag toe uit.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik ken de heer Teeven echt als een goede analist en ook als iemand die de punten op de i durft te zetten. Maar nu gaat het weer om een nieuwe wettekst. Alle aanscherpingen van alle regels of

van het beleid die hij kan bedenken, vormen geen enkele garantie dat er geen blunders meer gebeuren. En wie is verantwoordelijk voor de blunders die er zijn geweest?

De heer **Teeven** (VVD): Daarover hebben we natuurlijk gesproken: we hebben gesteld dat de minister verantwoordelijk is. Hij ontkende die verantwoordelijkheid ook niet; hij zei dat hij verantwoordelijkheid draagt voor het Openbaar Ministerie. Vorige week moffelde hij die nog wel een beetje weg. Ik nodig hem uit om hier toch nog eens duidelijker te zeggen dat het op 18 juni en 4 september echt fout is gegaan. Maar daarvoor draagt hij dus de verantwoordelijkheid. Nu is de vraag aan de Kamer, die vandaag of volgende week moet worden beantwoord, of zij vindt dat we met deze minister verder moeten. Dat is wel een heel andere discussie. U mag die vraag best opwerpen, maar ik kijk ook naar de inhoud. Ik wil namelijk dat dit in de toekomst niet meer voorkomt. Ik wil ook dat in de toekomst slachtoffers van vrouwen- en mensenhandel veilig kunnen zijn als zij in dit land zaken doen met politie en Openbaar Ministerie. Voor mij zijn dat ook belangrijke dingen; ik wil niet alleen maar kunnen zeggen dat de minister een fout heeft gemaakt en er niet voldoende naar heeft gekeken. Het gaat ook om verbetering met het oog op de toekomst.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Het is een goed voorstel en ik heb de motie dan ook graag ondertekend.

U gebruikt grote woorden over de rechters en de advocaten-generaal die verantwoordelijk zijn voor de schorsing van de detentie van deze man. U spreekt over rechters die eigen normen hanteren en advocaten-generaal die disrespectvol zijn tegenover de slachtoffers. Welke maatregelen moeten wij dan treffen? Accepteren wij dat die rechters blijven zitten en verder gaan met hun werk, zonder dat wij hen kunnen corrigeren? Moeten wij accepteren dat dit een onfeilbare, onaantastbare macht is? Of moeten wij gewoon constateren dat deze rechters een evidente fout hebben gemaakt en hebben zitten slapen, met alle ernstige consequenties van dien? Moeten wij er niet voor zorgen dat rechters geschorst en ontslagen kunnen worden als zij niet functioneren of als het slechte rechters zijn?

De heer **Teeven** (VVD): Mevrouw Van Velzen stelt meerdere punten aan de orde. Ik neem geen woord terug van hetgeen ik over de advocaten-generaal heb gezegd. Dat geldt zeker voor het optreden van de advocaten-generaal op 18 juni en 4 september, want die hadden gewoon hun verstand moeten gebruiken. Zij wisten dat deze man niet op vrije voeten mocht worden gesteld. Maar de Kamer gaat niet over het schorsen van of het opleggen van disciplinaire maatregelen aan functionarissen van het Openbaar Ministerie. Daar gaat het Openbaar Ministerie over en de minister geeft leiding aan dat vervolgingsbeleid. De minister moet het dan ook opnemen met het college van procureurs-generaal. Ik vind het waardeloos, nonchalant en getuigen van disrespect. Als het gaat over functionarissen van het Openbaar Ministerie, dan is het aan de minister en het college om maatregelen te nemen en niet aan Kamerleden. U hebt mij dat nog niet zo lang geleden voorgehouden. Als de minister dat niet doet of vindt dat hij dat niet moet doen, dan moeten wij een volgende stap zetten.

De rechters. Dat is een ander verhaal. U zegt dat de Kamer mogelijkheden moet hebben om rechters te

Teeven

controleren en eventueel te ontslaan. Die mogelijkheden zijn er, maar het probleem is in dit geval dat de rechters zich niet buiten het speelveld hebben begeven, maar hun beslissing volgens de regels hebben genomen. Dat kun je een slechte beslissing vinden, want een kind kon bedenken dat je mijnheer niet naar zijn kindje moest laten gaan, maar dat je het kindje naar de gevangenis moest brengen. Als de rechters dat hadden bedacht, waren alle problemen voorkomen. De Kamer gaat echter niet over het ontslaan van rechters. In dit geval is dat ook niet aan de orde.

Wat wel aan de orde is, is dat wij het speelveld moeten verkleinen en ervoor moeten zorgen dat de voorlopige hechtenis alleen om heel bijzondere redenen kan worden geschorst. Wij moeten met andere woorden de beleidsruimte van rechters beperken. Als de Kamer moet constateren dat een topprioriteit van Kamer en kabinet, respectvolle omgang met slachtoffers, hierdoor in gevaar komt, moeten wij die ruimte beperken. Vandaar ook dat de minister voorstelt om artikel 80, een artikel dat gaat over het schorsen van hechtenis, te wijzigen. Wij wachten dat een maand af en dan kunnen wij als Kamer eventueel zelf het initiatief nemen.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): De rechters hebben misschien wel volgens de regels gehandeld, maar hun vonnis is waanzinnig. Natuurlijk mogen wij daar een oordeel over hebben. Ik laat mij ieder geval niet de mond snoeren door regeltjes die anderen hebben bedacht. Ik vind het een waanzinnig besluit en ik vind dat die rechters daarop aangesproken moeten worden. Volgens de huidige regels mag een rechter pas geschorst of ontslagen worden als hij boven de 70 is, ziek is of geestelijke problemen heeft. Wij kunnen een disfunctionerende rechter of een rechter die met waanzinnige vonnissen komt, niet op de vingers tikken. Dat kan de minister ook niet. Vindt u niet dat de Hoge Raad of de procureur-generaal een rechter moet kunnen schorsen of ontslaan als hij overduidelijk incompetent is en disfunctioneert?

De **voorzitter**: Mijnheer Teeven, wellicht een wat korter antwoord.

De heer **Teeven** (VVD): Maar, voorzitter, het zijn ook van die lange vragen. Ik moet er toch een antwoord op geven. Zo werkt dat.

De **voorzitter**: Het is de truc om dat zo kort mogelijk te doen.

De heer **Teeven** (VVD): Voorzitter. De rechters hebben in deze zaak een waanzinnige beslissing genomen. U en ik zijn het daarover eens. Wij moeten als Kamerleden niet te vaak iets zeggen over individuele strafzaken, maar in dit geval kan een kind bedenken dat het een verkeerde beslissing is.

Wij moeten de regels aanpassen. Als wij rechters in staat stellen om een dergelijke afweging te maken, persoonlijke omstandigheden versus slachtoffers, moet je beginnen met de regels. Wij gaan in onze rechtsstaat niet over het ontslaan van rechters. De wetgevende macht, de Kamer, kan wel de regels veranderen. De Raad voor de rechtspraak gaat met de gerechtshoven verder evalueren hoe het heeft kunnen gebeuren. Ik zie u een beetje kijken en ook ik heb zo mijn gevoelens bij deze

passage in de brief van de minister: het zou inderdaad best eens met een vriendelijke hand kunnen gaan. Maar wij ontslaan geen rechters. Wij kunnen wel de regels veranderen, zodat de rechters anders moeten handelen.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik ben erg verbaasd over de houding van de heer Teeven. Uiteraard kan de Kamer geen rechters ontslaan. Dat moeten wij ook niet willen. Ik vind echter wel dat de mogelijkheid moet bestaan om rechters die niet functioneren, uit hun vak te zetten. Die mogelijkheid bestaat nu niet en u verdedigt dat.

De heer **Teeven** (VVD): Ik zeg dat die mogelijkheid wel bestaat. Als rechters disfunctioneren, in strijd met de wet handelen of ambtsmisdrijven plegen, dan zijn er in onze rechtsstaat op dit moment alle mogelijkheden om rechters te ontslaan of uit hun ambt te zetten. Als u die mogelijkheden onvoldoende vindt en als u vindt dat de Kamer rechters op onzinnige vonnissen, zoals in deze zaak, moet kunnen aanspreken, dan moeten wij de regels veranderen. Op dit moment zijn die regels echter niet zo. De rechters hebben gehandeld binnen het bestaande speelveld. Ik stel dus voor om dat speelveld te verkleinen en de minister neemt dat een beetje over door artikel 80 te gaan wijzigen. Wij zien wel wat hij daarmee doet.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Ik heb twee vragen. Ten eerste: u zei in een bijzin tegen mevrouw Verdonk dat u het vertrouwen in deze minister voorlopig houdt. Daarop leek het in ieder geval neer te komen. Kunt u nader toelichten dat u volgende week besluit of het vertrouwen in deze minister terecht is? Het klinkt namelijk nogal omineus, zeker na vorige week. Ten tweede: u was fors kritisch ten aanzien van de beantwoording van de minister, zeker wat betreft zijn directe uitlatingen in de media. Vindt u dan niet dat de minister de bal nog steeds voornamelijk legt bij de zittende magistratuur en het OM nog steeds impliciet lijkt vrij te pleiten als het gaat om zijn rol in deze zaak?

De heer **Teeven** (VVD): Wat de eerste vraag en de vertrouwenskwesitie betreft: als wij, van de VVD-fractie, harde woorden spreken, wachten wij de uitkomst van het debat af. Dat weet u nog wel van de algemene politieke beschouwingen. Onze partij verbindt daaraan dan echt conclusies en uw partij soms wat minder, maar dat even ter zijde. Wat betreft het vertrouwen wachten wij de uitkomst van het debat af en kijken wij hoe de minister, ook in de tweede termijn, heeft geantwoord. Dan bezien we wat we daarmee doen. Zo werkt dat.

Ik vind dat de minister heel erg zuinig is met zijn kritiek op het Openbaar Ministerie. Dat ben ik met u eens. De minister is ook nog onvoldoende ingegaan op de situatie rond 18 juni en 4 september en op het feit dat het hof tot twee keer toe een beetje op het verkeerde been wordt gezet, omdat het Openbaar Ministerie er niet massief voor gaat liggen om te voorkomen dat zo'n gevaarlijke crimineel buiten komt. De minister is ook onvoldoende ingegaan op het feit dat het Openbaar Ministerie niet zegt: wij hebben nog een rechtszaak te gaan, er moeten nog slachtoffers en getuigen worden gehoord, het is een buitengewoon gevaarlijke man, dus die man moet gewoon nooit vrijgelaten worden. Het is natuurlijk onverteerbaar dat het Openbaar Ministerie daarbij niet in aanmerking heeft genomen dat de man

Teeven

ook nog eens een ongewenste vreemdeling is. Dat is niet te begrijpen.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): De beantwoording van de tweede vraag lijkt mij helder. Ik ben benieuwd wat de minister daarop zal zeggen. Wat betreft de eerste vraag echter, wil ik gewoon helder krijgen of u nu wel of geen vertrouwen hebt in deze minister naar aanleiding van zijn beantwoording in de eerste termijn, niet alleen wat betreft de brief die gisteravond laat is verstuurd. Kunt u dat aangeven? Sluit u een motie van wantrouwen uit?

De heer **Teeven** (VVD): U weet van vorige week dat de VVD-fractie als volgt in dit soort debatten zit: wij wachten tot het eind, vervolgens bepalen wij ons standpunt en dan nemen wij een beslissing. Wij wachten dus de beantwoording door de minister af. Dat is mijn antwoord.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter. Mag ik een punt van orde maken? Een interpellatiedebat voeren wij immers niet iedere dag. De heer Teeven zegt dat hij de uitkomst van het debat en het antwoord van de minister afwacht en dan eventueel een motie van wantrouwen indient. Maar dat kan niet, want hij is nu met zijn tweede termijn bezig en moet alle moties die hij heeft, nu indienen. Hij zou dus nu al zijn standpunt bepaald moeten hebben. Er is geen mogelijkheid om daarna nog moties in te dienen, ook niet van wantrouwen.

De heer **Teeven** (VVD): Het mooie van de Kamer is, dat je ook een derde termijn kunt vragen. Dat is niet uitgesloten bij een interpellatiedebat. Ik heb het even nagekeken en nodig de griffier uit, dit ook te doen. In 1956 is er een derde termijn gegund om een motie van wantrouwen in te dienen. Kijkt u het even na, er zijn altijd nog mogelijkheden, ook nadat u aan het woord bent geweest. Dat zeg ik even naar aanleiding van uw puntje van orde.

De **voorzitter**: Ik kan dat bevestigen; het is altijd mogelijk om een derde termijn aan te vragen.

De heer **De Roon** (PVV): Ik denk dat de heer Teeven en ik het er wel met elkaar over eens zijn dat de advocaten-generaal die bij de behandeling van de schorsingsverzoeken betrokken zijn geweest, onvoldoende magistratelijke stevigheid aan de dag hebben gelegd. De oplossing van de heer Teeven is deze: leg de bevoegdheid voor de beslissing welke advocaat-generaal in speciale gevallen de zaak in hoger beroep zal behandelen, bij de hoofdadvocaat-generaal in Den Haag, die over de speciale zaken gaat. Ik zal er nog over nadenken wat ik daarvan vind. Daar komen we nog op terug. Mijn vraag aan u is een andere. U neemt hiermee in wezen een stukje verantwoordelijkheid weg bij de ressortsparketleiding in Arnhem. Moeten wij het vandaag niet ook hebben over de vraag of de ressortsparketleiding, die blijkbaar magistraten op deze zaak heeft gezet die van onvoldoende gewicht hebben getuigd, verantwoordelijkheid aan de dag zou moeten leggen? Zou dat niet ook moeten worden onderzocht? Zou daar niet ook een conclusie over getrokken moeten worden?

De heer **Teeven** (VVD): Ja, ik denk dat de heer De Roon

daarmee gelijk heeft; dat wil ik hem toegeven. Dat moet zeker gebeuren. Ik hoor graag wat de minister daarover in tweede termijn zegt. Natuurlijk is het van belang hoe er door de advocaat-generaal in Arnhem, vanuit de lijnsverantwoordelijkheid, concreet is omgegaan met het bemensen van die zittingen. Nog interessanter is dat naar mijn mening de verantwoordelijkheid voor dit soort gespecialiseerde zaken – en dit is een gespecialiseerde zaak – binnen het OM op een heel andere plaats zou moeten liggen, namelijk bij een functionaris die mensen kent waarvan men bij het OM weet dat zij kunnen beoordelen of iemand in staat is om zo'n zitting te bemensen en zo'n zaak fatsoenlijk te behandelen. Dus ik zou graag met de heer De Roon naar een oplossing kijken. Dat vind ik ook interessant. Overigens gebeurde het in mijn tijd als eerstelijns-officier ook wel eens dat een zaak bij de heer De Roon terecht is gekomen toen hij advocaat-generaal was. Ik had daar geen klachten over, dus het gaat soms ook heel erg goed.

De heer **De Roon** (PVV): In het algemeen zijn de opmerkingen van de heer Teeven wel op hun plaats, maar juist in de zaak Saban B. kunnen we er toch niet omheen dat het een landelijk bekende, gerucht makende zaak betrof. We kunnen niet zeggen: het valt de parketleiding in Arnhem niet te verwijten dat men er in deze zaak niet voldoende bij heeft stilgestaan wat voor zware zaak dit was en wie de zaak dus zou moeten behandelen.

De heer **Teeven** (VVD): Voorzitter. Daar heeft de heer De Roon volledig gelijk in, maar daarvoor draagt de minister de politieke verantwoordelijkheid. Ik heb in eerste termijn al gezegd dat ik vind dat de minister duidelijk moet uitleggen – dat is in eerste termijn erg zuinig gedaan – of hij vindt dat hij de sturing op het OM nog volledig waar kan maken. Ik nodig hem graag uit om daar in tweede termijn nog wat duidelijker over te zijn. Ik denk echter niet dat het aan ons is om het functioneren van de hoofdadvocaat-generaal in Arnhem onder de loep te nemen. Het is aan de minister, als politiek verantwoordelijke, om het college van procureurs-generaal op dit punt te sturen. Ik denk wel dat het een oplossing is als er in ieder geval één persoon binnen het OM is die, wetende wat voor mensen er rondlopen binnen die organisatie, daadwerkelijk zegt: die man gaat op die zaak.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Zou de burger niet meer of niet weer vertrouwen krijgen in de rechtsstaat als het mogelijk zou zijn om rechters na dit soort enorme blunders te ontslaan?

De heer **Teeven** (VVD): Ja, ik denk zeker dat "de burger", maar dat zijn natuurlijk een heleboel mensen ...

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Burgers!

De heer **Teeven** (VVD): Ja, dat zijn heel veel mensen. Dat zou zeker zo kunnen zijn. Het gaat echter niet alleen om het ontslaan van mensen. U hamert er iedere keer weer op dat mensen de laan uit moeten. Misschien deel ik nog wel met u dat je dat soms zou moeten doen, maar daar gaan wij niet over. Ik acht het nog veel belangrijker dat we zorgen dat het in de toekomst niet meer voorkomt. Ik denk dat we daar als Kamer onze eerste inspanning op moeten richten en dat we daarna – zoals u dat mooi

Teeven

omschrijft – koppen moeten gaan snellen. Daar zijn wij niet zo erg van.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Nou, de heer Teeven gebruikt nu uitdrukkingen die van de heer Teeven zijn en niet van mij. Ik constateer dat de heer Teeven niet tot het uiterste durft te gaan. Als het vertrouwen van de burger in de rechtsstaat hersteld kan worden door het ontslag van rechters die blunders maken – blunders, de heer Teeven geeft het zelf aan – dan moet dat, maar deze rechters staan boven de wet, ze worden voor het leven benoemd en kunnen niet ontslagen worden. De heer Teeven zegt: daar gaan wij niet over. Daar gaan wij wel over! Dan gaan wij aan de minister vragen om te zorgen dat hij die regels gaat wijzigen. Maar u durft dat niet, mijnheer Teeven!

De heer **Teeven** (VVD): Dan hebt u blijkbaar niet gevolgd wat er de afgelopen week gebeurd is. Ik heb gepleit voor een wijziging van de regels. Mevrouw Azough zei terecht dat ik dat al zes dagen aan het doen ben. De minister gaf in zijn brief een vaag verhaal. Vandaag zegt hij: ik ga artikel 80 wijzigen binnen een maand. Artikel 80 gaat over dit probleem, over de beleidsvrijheid van rechters om te kijken naar persoonlijke omstandigheden. Ik heb de minister horen zeggen dat hij de beleidsvrijheid van rechters ten aanzien van persoonlijke omstandigheden wil gaan aanpakken. Voor de begrotingsbehandeling van Justitie gaan wij daar nog wat over horen, en als dat niet gebeurt, dan gaan u en ik en al die mensen die vinden dat het niet moet kunnen dat rechters zomaar wat beslissen in dit land, dat aanpakken en die wet wijzigen. Zo werkt het toch? Ik hoor echter van u geen ideeën. Ik hoor alleen verhalen dat mensen de laan uit moeten. Dat is ook prima, maar we moeten vooral kijken hoe we het kunnen veranderen. Dat vind ik ook erg belangrijk.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter. Bah, mijnheer Teeven, u gaat zich ook al te buiten aan debattrucjes. Dat ben ik helemaal niet van u gewend. Laten wij ons nu gewoon bij de zaak houden. Waarom kan een rechter niet ontslagen worden na een blunder? Waarom niet?

De heer **Teeven** (VVD): Ik ga geen college geven over de rechtsstaat.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter, ik mag twee woorden toevoegen. Waarom wil de heer Teeven niet dat rechters ontslagen worden nadat zij dit soort blunders hebben begaan? Hij hoeft helemaal geen college te geven.

De heer **Teeven** (VVD): De VVD-fractie wil heel graag dat rechters ontslagen worden als blijkt dat zij zich niet aan de spelregels houden of indien zij ambtsmisdrijven plegen. Zij wil ook heel graag de spelregels veranderen als blijkt dat rechters blunders maken. Daarmee wil zij ervoor zorgen dat dit niet nog eens voor kan komen. De VVD-fractie wil echter niet dat individuele politici zich bemoeien met individuele strafzaken en beslissingen van rechters. Zij wil niet dat wij iedere keer, na elke individuele beslissing, achter het kathedraal gaan staan om te praten over het ontslag van een individuele rechter in Arnhem. Daar is de VVD-fractie niet voor. Zij is wel voor het beperken van de regels en de beleidsvrijheid. Tevens is zij ervoor om mensen op hun gedrag aan te spreken.

Ik vind dit ook een onzinnige beslissing. Die opvatting delen wij dus, maar ik vind niet dat wij als politici in die individuele strafzaak moeten duiken en evenmin dat wij alles moeten vinden van die beslissing van die individuele rechter. Mevrouw Verdonk vindt dat wij dat wel moeten doen, maar ik niet. Daarin verschillen wij misschien wel een beetje. Meestal verschillen wij niet zo veel, maar nu wel.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): De heer Teeven daagt mij nu uit door te zeggen dat ik dat wel vind en hij niet. Juist om te voorkomen ...

De **voorzitter**: Mevrouw Verdonk, u hebt drie vragen gesteld. Ik geef het woord aan de heer Heerts.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik stel voor dat ik nog een vraag aan de heer Teeven stel.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Heerts. Mevrouw Verdonk kan daarop in haar termijn terugkomen.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Kunnen wij de spelregels dan duidelijk met elkaar afstemmen, want ik word hier altijd zo ontzettend moe van.

De heer **Heerts** (PvdA): Dit moet u nooit doen. U moet gewoon scherp blijven.

Die motie van wantrouwen tegen het kabinet, dat weten wij van de VVD, maar het gaat nu natuurlijk over iets meer specifiek. Gehoord het betoog van de heer Teeven, heeft deze minister er recht op om van hem te weten of hij aankoerst op een motie van wantrouwen of dat hij een afdoende antwoord geeft op zijn vragen in tweede termijn. Hij heeft er recht op om te weten of hij goed heeft gehandeld. Het kan niet een soort tussenweggetje zijn in de trant van dat de heer Teeven nog eens even boven de markt laat hangen of deze minister adequaat heeft gehandeld.

De heer **Teeven** (VVD): Die opmerking verbaast mij dan weer een beetje. Ik zag dat mevrouw Azough een beetje zat mee te knikken. Ik hoorde de fractievoorzitter van GroenLinks vorige week twee dagen lang aanvallen op het kabinet lanceren zonder dat zij daaraan vervolgens conclusies verbond, maar dat ter zijde.

In antwoord op de vraag van de heer Heerts zeg ik dat ik denk dat de minister nog bezig is met de beantwoording en ik denk dat ik hem in tweede termijn ook nog vragen heb gesteld. Ik ben bezig met het indienen van moties. Ik vind niet dat het de schoonheidsprijs verdient als je in eerste instantie het probleem echt bij de zittende magistratuur legt zonder te kijken naar het OM. Dat is vorige week gebeurd, maar de minister is daar wel duidelijk over. Op die vragen heeft hij wel antwoord gegeven. Hij zei dat hij vindt dat dit niet helemaal goed is gegaan. Dat is naar mijn idee een beetje een understatement. Ik denk dat ik nu nog niet zo ver ben dat ik kan zeggen dat wij verder gaan met de minister. Nee.

De heer **Heerts** (PvdA): U kent mij, ik ken u.

De heer **Teeven** (VVD): Ja.

De heer **Heerts** (PvdA): Maar nu even op het scherpst

Teeven

van de snede. Dan moet u nu gewoon een derde termijn vragen. Dan krijgen wij heel kort na dit debat een eindoordeel over het antwoord van de minister.

De heer **Teeven** (VVD): Ik ken de heer Heerts als een man die goed luistert. Hij luistert ook naar argumenten van andere partijen. Hij hoorde duidelijk dat ik die moties voorlas. Ik was overigens nog bezig met het voorlezen van mijn tweede motie, maar dat ter zijde. De heer Heerts heeft goed gehoord dat die motie van wantrouwen er in tweede termijn niet bij zat. Ik wacht de beantwoording van de minister af en als dat mij niet bevalt, kunnen wij kijken of wij overgaan tot een derde termijn. Zo werkt het in dit parlement.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Ik zal het kort houden, want de heer Teeven is heel goed in herhalen. Dat doet hij in dit debat ook weer. Hij kan blijven happen, maar ik geef graag aan dat hij zelf het woord "vertrouwen" in de mond heeft genomen. Dat heeft niemand anders gezegd. Hij heeft zelf gezegd dat hij nagaat of hij het vertrouwen in deze minister kan behouden. Daarmee heeft hij dit debat gecreëerd, om het zo maar te zeggen. Hij kan wel allerlei jibbakken naar GroenLinks "sturen". Hij weet ook wel waarom wij vorige week niet voor zijn motie hebben gestemd. Wij willen dit kabinet op dit moment niet naar huis sturen, gezien de grote crisis waar wij in zitten. De heer Teeven moet nu aangeven waarom hij het woord "vertrouwen" in de mond heeft genomen. Hij heeft dat immers naar voren gebracht.

De **voorzitter**: Ik heb het idee dat deze vraag eerder is gesteld.

De heer **Teeven** (VVD): Mevrouw Azough luistert niet naar de antwoorden, maar alleen naar haar eigen vragen. Ik denk dat ik duidelijk ben geweest in mijn beantwoording en blijf daarmee niet aan de gang, echt niet.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): De heer Teeven is kampioen jibbakken. Laten wij het daarop houden.

De heer **Teeven** (VVD): Ik hoorde mevrouw Azough zeggen dat wij dit debat hebben gecreëerd. Er gebeuren dingen in de samenleving en ik denk dat er alle aanleiding toe was om dit debat vandaag te voeren zoals wij dat doen. Mevrouw Azough kan niet zeggen dat ik dit debat heb gecreëerd. Dat is flauwekul.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Voorzitter, het gaat niet over deze kwestie ...

De **voorzitter**: Nee, mevrouw Azough, u hebt het woord niet.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Voorzitter, ik moet hierop reageren en kan dit niet over mijn kant laten gaan. De heer Teeven heeft zelf het woord "vertrouwen" in de mond genomen.

De **voorzitter**: Mevrouw Azough, de voorzitter bepaalt of u kunt reageren of niet. Het woord is aan de heer Van Haersma Buma, die een vraag wil stellen.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Het begin van de

bijdrage van de heer Teeven was erg inhoudelijk. Hij had het daarbij over de dingen die zijn gebeurd. Daarom vind ik het erg jammer dat hij nu afglijdt naar de politieke vraag of hij wel of niet het vertrouwen gaat opzeggen en, zo ja, op welke manier. Hangt het vertrouwen of gebrek aan vertrouwen van de heer Teeven af van wat is gebeurd, wat de heer Teeven fout vindt en waarvoor volgens hem de minister verantwoordelijk is? Eigenlijk antwoordt de heer Teeven zelf op deze vraag met nee. Als de minister nu op een volgens de heer Teeven goede manier reageert op zijn moties, als hij ze gaat uitvoeren, mag hij dan van hem blijven? En als de minister niet op een voor de heer Teeven bevredigende manier op de moties reageert, moet de minister dan weg, ongeacht de vraag of de Kamer deze moties steunt of niet? Kan de heer Teeven dat toelichten?

De heer **Teeven** (VVD): Ik doe dat nog één keer, want ik ken de heer Van Haersma Buma als een serieus parlementariër. Nee, de VVD-fractie is geen fractie die andere dingen gaat doen als moties niet worden aangenomen. Het gaat ons om de discussie over de inhoud. Ik heb de minister in mijn tweede termijn uitgenodigd om nog eens duidelijk te zeggen wat er op 18 juni en 4 september door het Openbaar Ministerie is gedaan. De minister is heel zuinigjes met mededelingen daarover in zijn beantwoording in de eerste termijn. Het zou hem sieren als hij zou zeggen: wat daar is gebeurd, is gewoon niet goed; het OM in tweede aanleg had massief voor de vrijlating van de verdachte moeten gaan liggen. Het zou de minister sieren als hij zou zeggen: misschien zijn rechters wel op het verkeerde been gezet door de houding van het OM op de genoemde momenten. Daar gaat het mij om. Het gaat mij niet om een discussie over de oplossingen, want ik realiseer mij net als de heer Van Haersma Buma dat de Kamer moties kan accepteren of verwerpen en dat de minister ze al dan niet kan overnemen. Dat is een discussie die we hier voeren.

De **voorzitter**: De heer Van Haersma Buma mag nog één keer reageren. Daarna gaat de heer Teeven zijn tweede motie indienen.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): De heer Teeven heeft de politieke valbijl in de hand genomen. Toch heeft de minister in dit debat geantwoord op al zijn vragen. Daarop heeft de heer Teeven niet geïnterrumpeerd. Ik ga er dus van uit dat dit antwoord hem beviel. Blijkbaar is dat echter toch niet het geval. Moet de minister nog verder het boetekleed aandoen? Is dat voldoende? Bepaalt de heer Teeven op grond daarvan of er een derde termijn moet komen waarin hij het vertrouwen in de minister gaat opzeggen? Volgens mij wordt het steeds warriger.

De heer **Teeven** (VVD): Het is misschien goed om te weten dat wij tijdens de eerste termijn van de minister niet kunnen interrumpen. Dat is niet de bedoeling. Wij moeten het in die eerste termijn laten gaan zoals het gaat. Om die reden heb ik niet geïnterrumpeerd. De tweede termijn is de eerste gelegenheid waarbij ik de opmerkingen kan maken over de minister zoals ik die heb gemaakt. Wat mij betreft moet de minister ruiterlijk erkennen dat het gewoon fout is gegaan op de genoemde momenten. Volgens mij heeft men er in

Teeven

Nederland recht op om te weten dat er ook fouten zijn gemaakt door het OM. Vorige week heeft de minister gezegd dat de beslissing van de rechter geen beslissing was waarmee hij heel blij was. De duidelijkheid over de zittende magistratuur is er dus al wel. Volgens mij moet die duidelijkheid er ook komen over het optreden van het OM. Daarna gaan wij naar oplossingen toe. De heer Van Haersma Buma heeft het over een hakbijl. Dat woord heb ik niet gebruikt. Wij moeten hier debatteren over de inhoud en wij moeten bezien of wij verbeteringen kunnen bewerkstelligen. Verder moeten wij bezien of wij er vertrouwen in hebben dat de minister deze verbeteringen tot stand kan brengen.

De **voorzitter**: De heer Teeven dient nu zijn tweede motie in.

De heer **Teeven** (VVD): Dat zal ik doen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het mogelijk is dat een persoon die als ongewenst vreemdeling is aangemerkt toch in aanmerking komt voor een schorsing van de voorlopige hechtenis;

overwegende dat de status van ongewenst vreemdeling zich niet verdraagt met een schorsing van de voorlopige hechtenis;

verzoekt de regering, per direct over te gaan tot een wetwijziging die schorsing van de voorlopige hechtenis onmogelijk maakt, indien er sprake is van de status van ongewenst vreemdeling bij de gehechte persoon,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Teeven, Van Velzen en Van der Staaij. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 2 (32143).

□

De heer **De Roon** (PVV): Voorzitter. De schade die is aangericht door de schorsing van de voorlopige hechtenis van Saban B, en de daaropvolgende ontvluchting, is enorm. Er is sprake van een grote en ook gerechtvaardigde vrees bij de slachtoffers en getuigen in deze zaak. Op een antwoord op de vraag hoe lang deze vrees nog zal moeten duren, is nog een enkel zicht. Het kan zijn dat die nog jarenlang zal moeten voortduren. Verder is er nu een enorme politie-inzet nodig voor de beveiliging van deze mensen. Dat betekent dat er een forse aanslag wordt gepleegd op de politiecapaciteit, die toch al zo beperkt is. Het kabinet wil deze capaciteit, naar mijn mening ten onrechte, nog verder inperken.

Een derde punt van schade is dat een groot en belangrijk strafrechtelijk onderzoek, dat heel veel geld, inspanning en mensuren van heel veel mensen heeft gekost, wat het resultaat betreft eigenlijk door het toilet

is gespoeld. Verder is het vertrouwen, niet alleen van slachtoffers in deze zaak en in het bijzonder maar niet uitsluitend van slachtoffers van vrouwenhandel, in justitie een zware slag toegebracht. Het is niet te verwachten dat mensen nog zo snel aangifte zullen doen of getuige willen zijn in strafzaken tegen zware criminelen, als er op deze blunderende wijze mee wordt omgegaan.

Ten slotte is er ook schade doordat het aanzien van justitie en het aanzien van de rechtspleging bij het brede publiek, dus ook bij de mensen die hier niet bij betrokken waren en er redelijkerwijs ook niet bij betrokken zullen worden, ernstig is beschadigd. De minister belooft beterschap; hij zal bezien hoe het beleid, gericht op het al of niet toestaan van een schorsing van de voorlopige hechtenis, kan worden aangescherpt. Dat is een weinig zeggende mededeling. De minister heeft nog niet een begin ontvouwd van enige gedachtegang over of en hoe dat beleid dan zou moeten worden aangescherpt. Ik vind dat een zwaktebod van de minister. Ik kan begrijpen dat hij vandaag nog geen gedetailleerd plan op tafel legt, maar dat hij nog niet eens aangeeft in welke richting gedacht en gewerkt zal worden, vind ik een zwaktebod. Ook zegt de minister geen woord over wat hij vindt van de blunderende raadsheren die de schorsingsbeslissingen namen. Wat de PVV betreft zijn het wereldvreemde figuren en hun ontslag is in onze ogen de enige mogelijkheid om het ernstig geschonden vertrouwen in en het aanzien van de rechterlijke macht te herstellen. De minister heeft daarover tot nog toe echter nog helemaal niets gedaan of gezegd. Die rechters moeten ontslagen kunnen worden voor megablunders.

Voorts kom ik bij de fouten die zijn gemaakt onder de verantwoordelijkheid van de minister. Een reeks advocaten-generaal is betrokken bij en stemt uiteindelijk ook in met een schorsing van voorlopige hechtenis.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ik heb hierover een vraag. Ik deel uw verbazing over de rechters, maar kunt u – u bent zelf jurist en ook advocaat-generaal geweest – vertellen op basis waarvan de minister deze rechters zou moeten ontslaan?

De heer **De Roon** (PVV): Ik heb de minister niet gevraagd om de rechters te ontslaan, wetende dat dat niet kan en dat dat wettelijk zijn bevoegdheid niet is. Wel zou hij zich kunnen uitlaten over de vraag of dat niet mogelijk zou moeten zijn in dit soort zaken. Hij zou met de procureur-generaal bij de Hoge Raad kunnen praten om duidelijk te maken en goed onder de aandacht te brengen dat dit een serieuze wens is, niet alleen van de Kamer, maar wellicht ook van de regering. Dat heb ik tot nog toe de minister niet horen zeggen. In dat opzicht heeft hij geen slag of zelfs maar een begin van een slag gemaakt om het vertrouwen in de rechterlijke macht weer te herstellen.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ik vind dat u iets preciezer moet zijn. U zegt nu dat de minister naar de procureur-generaal bij de Hoge Raad moet gaan met de mededeling dat hij vindt dat de Hoge Raad de rechter had moeten ontslaan.

De heer **De Roon** (PVV): De minister had kunnen aangeven dat voor het herstel van het vertrouwen in het aanzien van de rechterlijke macht, dat in deze zaak

De heer De Roon (PVV)

© M. Sablerolle – Gouda

ernstig is geschonden, het inleiden van een procedure die kan leiden tot het ontslag van de betreffende raadsheren, ernstig had moeten worden overwogen. Dat moet een minister kunnen zeggen tegen een procureur-generaal bij de Hoge Raad.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Het moet wel kloppen wat u zegt. U kunt hier allerlei verhalen houden, maar op basis waarvan had de minister naar de procureur-generaal bij de Hoge Raad moeten gaan met de mededeling dat hij vindt dat de rechter moet worden ontslagen? Wij hebben allemaal het Wetboek van Strafrecht. Wij hebben allemaal de Wet op de rechterlijke organisatie en we kennen de rechtspositie van de rechters. Op basis waarvan kan de minister dat dan zeggen? Als de heer De Roon dat kan aangeven, dan is het goed, maar als hij dat niet kan, moet hij dat ook zeggen.

De heer **De Roon** (PVV): Ik heb niet gezegd dat er een wettelijke bepaling is die de minister daartoe dwingt of bevoegd maakt. In het algemeen is hij als politiek verantwoordelijk leidinggevende voor het gebeuren bij het justitieapparaat de aangewezen persoon om een boodschap af te geven aan de procureur bij de Hoge Raad. Die verantwoordelijkheid had de minister best kunnen nemen, maar daar hebben wij niets over gehoord.

Dan kom ik bij de fouten die gemaakt zijn onder verantwoordelijkheid van de minister. Een reeks advocaten-generaal stemde in met de schorsing van de voorlopige hechtenis waar een zinnig lid van het OM natuurlijk nooit mee in zou stemmen. Iedere kans om Saban B. vast te houden is in wezen verknoeid. De eerste keer ging de advocaat-generaal meteen al, zonder slag of stoot, akkoord. De tweede keer ging de advocaat-generaal als een blad aan de boom om nadat het hof hem confronteerde met de stellingname van de advocaat-generaal tijdens de eerste keer. Dus ook bij de tweede keer stemde de advocaat-generaal – dit was een andere persoon – in met de schorsing van de voorlopige hechtenis. Het is onbegrijpelijk dat de advocaat-generaal de tweede keer – hij wordt door de minister ook nog aangeduid als een zeer ervaren officier van justitie – zo

slap optrad. Bij herhaling blunderende vervolgings-ambtenaren, mogen wij toch wel concluderen.

Ook de leiding van het ressortsparket Arnhem kan hierop worden aangesproken. Immers, ook daar zijn fouten gemaakt. Men heeft zich kennelijk niet voldoende gerealiseerd wat dit voor ernstige en zware zaak was en zich niet goed afgevraagd wie men deze zaak moest laten doen. De hier zittende minister is verantwoordelijk, ook daarvoor. Disciplinaire stappen die tegen deze functionarissen genomen kunnen worden, overweegt de minister kennelijk niet. Dit is echt nodig om het OM eens in het gareel te brengen en te dwingen tot beter nadenken over de vraag: wat doen wij eigenlijk en wie laten wij welke zaken doen?

Resumerend kom ik tot de volgende conclusies. Er is een enorme schade aangericht. De minister geeft geen begin van een oplossingsrichting aan. Er zijn geen consequenties voor onder verantwoordelijkheid van de minister blunderende ambtenaren. Blijkbaar worden ze ook niet overwogen. Voor deze megafouten is de minister van Justitie politiek verantwoordelijk. Hij heeft dit vorige week in de berichtgeving over deze zaak een beetje weggemoffeld, de heer Teeven zei het al, en hij heeft niet voorkomen dat in deze megazaak deze megablunders konden plaatsvinden. De minister heeft niet voorkomen dat een en ander gebeurd is. Hij is hiervoor politiek verantwoordelijk. Hij geeft nu evenmin aan hoe nu verder wel. Ook wat dat betreft vind ik zijn optreden tot zover buitengewoon zwak.

Dat leidt tot één conclusie die ik in de volgende motie zal voordragen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

zegt het vertrouwen in de minister van Justitie op,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid De Roon. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 3 (32143).

De heer **Heerts** (PvdA): Dergelijke moties, het opzeggen van vertrouwen, ken ik inmiddels wel. Het gaat mij om de vraag of de heer De Roon staande houdt dat deze minister geen enkele maatregel heeft afgekondigd wat het anticiperen op deze zaak betreft. Wat stelt een aangekondigde wetswijziging dan nog voor in zijn ogen?

De heer **De Roon** (PVV): Voorzitter. Het is natuurlijk heel makkelijk – de minister heeft dat dan ook gedaan – om te zeggen: ik ga er eens over nadenken en ik kom met nadere berichten terug. In welke richting de minister denkt, ook maar een centimeter concreter wordt het allemaal niet. Daar hebben wij dus niets aan.

De heer **Heerts** (PvdA): Deze minister kennende, mijnheer De Roon, het gaat er toch om dat deze gasten gewoon opgesloten worden? De richting waarin dit gaat is toch volkomen duidelijk?

De Roon

De heer **De Roon** (PVV): Het is helemaal niet duidelijk in welke richting de minister gaat. Hij heeft nog niet een begin van een verheldering hierover gegeven, anders dan dat hij zegt: wij zullen er verder over gaan nadenken en ik kom nog wel met nadere voorstellen. Ik vind dat echt een zwaktebod op dit moment. De minister had al veel stevigere standpunten moeten innemen over de vraag hoe dit soort zaken in de toekomst voorkomen kunnen worden. Hij had veel steviger moeten aangeven: er is gigantisch geblunderd en ik ben er politiek verantwoordelijk voor, want ik had moeten voorkomen dat juist in dit soort megazaken dit soort megablunders gemaakt kunnen worden. Hij is dus dubbel politiek verantwoordelijk en dubbel zwak.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik wil de heer De Roon vragen of het niet eens tijd is dat wij ervoor zorgen dat falende rechters en blunderende advocaten-generaal gewoon aangepakt kunnen worden. Hij kan een motie van wantrouwen indienen. Die haalt het niet en wij hebben het probleem daarmee niet opgelost. Zullen wij niet eens gaan regelen dat de procureur-generaal schorsing of ontslag van een rechter kan aandragen als een rechter faalt en overduidelijk blundert, ook als hij misschien wel binnen de regels handelt, maar niet alle feiten heeft bekeken en daardoor met een dom vonnis komt? Bent u dat met mij eens, mijnheer De Roon?

De heer **De Roon** (PVV): Ik ben van mening dat dit nu al kan. De procureur-generaal bij de Hoge Raad heeft de mogelijkheid om een disciplinaire procedure tegen een blunderende rechter aan te spannen bij de Hoge Raad. Een van de gronden waarop dit kan gebeuren is onder andere dat het aanzien van de rechterlijke macht en van het functioneren van de rechtspraak ernstig is beschadigd. Als dat het geval is – ik vind dat dit in deze zaak het geval is – kan nu al zo'n procedure, leidend tot ontslag van een rechter, worden ingezet.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Het gaat vandaag om een heel serieuze zaak. Het antwoord van de PVV-fractie hierop is dat zij weer het knopje op de stencilmachine heeft gevonden en nu op de stippelijntjes de minister van Justitie heeft ingevuld. Dat is blijkbaar de oplossing. De minister heeft in eerste termijn op de vragen van de heer Teeven geantwoord dat hij zich de zaak erg aantrekt, de ergernis deelt et cetera. Hij heeft ook al veel voorzetten gegeven over waar hij aan denkt. Dat is onder andere het wijzigen van wetgeving en de verantwoordelijkheid primair bij de directeur van de inrichting leggen. Dat is echt het begin van een oplossing. Wij kunnen heel erg lang discussiëren over de vraag of dit de beste richting is en dat zullen wij ongetwijfeld nog moeten doen, maar dat heeft de minister wel gedaan. Nu zegt u met droge ogen: ik heb nog geen begin van een oplossing gezien. Hebt u wel geluisterd naar de minister in eerste termijn?

De heer **De Roon** (PVV): Het is inderdaad treurig dat wij een stencilmachine moeten laten draaien, zoals dat in deze interruptie wordt genoemd, want dat toont aan hoe zwak het hele kabinet is. Maar mij beperkend tot deze zaak: de punten die de minister volgens u heeft genoemd, waarvan u zegt dat ze een begin van een oplossing zijn, vind ik helemaal geen begin van oplossingen. De directeur van een huis van bewaring

verantwoordelijk maken voor schorsingsbeslissingen die door rechters worden genomen? Dat lijkt mij onzinnig. Ik meen trouwens niet dat de minister dat heeft gezegd, maar dat lijkt mij geen zinnige oplossing. De minister heeft niet meer gezegd dan: "zo nodig zal ik tot wetgevingsstappen komen", zonder ook maar enigszins te concretiseren waar hij aan denkt. Dat is natuurlijk ook geen begin van een oplossing. Bij elk probleem kan een minister wel roepen: "ik ga nadenken over wetgeving". Moeten wij daar genoeg mee nemen? Ik vind van niet. Het is een zwak optreden van de minister vandaag. Gelet op het enorme gewicht, de ernst en omvang van deze zaak en de schade die is ontstaan, vind ik het opzeggen van het vertrouwen in de minister zonder meer op zijn plaats.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Ik vindt het treurig dat er blijkbaar zo'n stencilmachine staat bij de PVV en dat die laten draaien de beste oplossing is voor elk debat waar zij blijkbaar niet uitkomt. De minister heeft in eerste termijn een heel duidelijke voorzet gegeven over waar hij aan denkt. Dat is ook een wetwijziging. Dat heeft hij in een termijn van ongeveer een week, anderhalve week gedaan. Daarbij gok ik dat hij moet uitzoeken hoe een en ander precies is gelopen. Hij is nu als een dolle aan het kijken waar nog eventuele hiaten in de wet zitten. De heer Teeven pakt dat helemaal op en is daarover in debat met de minister. Dat is een heel serieus, inhoudelijk debat. U als Kamerlid, zeker met uw achtergrond, moet serieus en inhoudelijk aan dat debat deelnemen. Uw enige oplossing is nu echter: ik vind het maar een beetje slapjes, ik gooi er weer een motie van wantrouwen tegenaan en ik heb mijn spierballen laten zien. Daarna loopt u weg. Mooi makkelijk.

De heer **De Roon** (PVV): Die stencilmachine waar u als een van de vertegenwoordigers van de regeringspartijen zo graag over spreekt, hebt u zelf ook. U bent echter te beroerd of te bang om die stencilmachine te gebruiken wanneer er slap wordt opgetreden. Of misschien ziet u dat slappe optreden normaal niet, dat weet ik niet. In ieder geval gooi ik die verantwoordelijkheid bij u neer. Ik ga met moties van wantrouwen om zoals mij goeddukt. Als dat u niet aanstaat, stemt u tegen de motie. U moet echter niet doen alsof wij de enige zijn die deze mogelijkheid hebben. U hebt die mogelijkheid ook.

Het oplossen van deze situatie moet beginnen met het wegsturen van de minister, want hij heeft aangetoond dat hij niet heeft voorkomen dat dit soort megablunders in zo'n megazaak überhaupt kan gebeuren. Daar heeft hij evenmin een begin van verantwoordelijkheid voor genomen in de zin van: ik had zus en zo moeten doen en het spijt mij dat ik dat niet heb gedaan. Dat is er allemaal niet uitgekomen. Bovendien, de minister gaat nadenken over oplossingen voor de toekomst. Dat heeft hij toegezegd, maar ook geen centimeter meer.

De **voorzitter**: De heer Anker, laatste maal.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Alle 150 leden van de Kamer hebben de verantwoordelijkheid om het kabinet het vertrouwen te geven en om het kabinet, als er een barst in het vertrouwen komt, daarop aan te spreken. Daar ben ik mij zeer zeker van bewust. Ik neem echter waar dat de PVV binnen een week twee moties van wantrouwen indient. Dat is het zwaarste instrument dat

De Roon

je hebt in deze democratie. Dat is het allerzwaarste instrument. U gooit het in de strijd als oplossing voor alles. Uw motie van wantrouwen is haarlemmerolie. Ik meen niet dat wij op zo'n manier met onze parlementaire instrumenten moeten omgaan. Daar spreek ik u op aan.

De heer **De Roon** (PVV): Wij hebben het vertrouwen niet, in het hele kabinet niet. Vandaar de motie vorige week. Vandaag, naar aanleiding van deze zaak, hebben wij evenmin het vertrouwen in deze minister van Justitie. Dat is de reden om vandaag weer deze motie van wantrouwen in te dienen. Dat blijven wij doen, zolang wij vinden dat er megablunders worden gemaakt onder de verantwoordelijkheid van ministers die er kennelijk geen oplossing voor hebben.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Volgens mij had u die motie al klaarliggen en had u dit debat en de antwoorden van de minister niet echt nodig. Ik heb twee feitelijke vragen waarop ik een feitelijk antwoord wil: hoeveel moties van wantrouwen heeft uw fractie tot nu toe ingediend tegen het kabinet en hoeveel moties van wantrouwen hebt u tot nu toe ingediend tegen de minister van Justitie?

De heer **De Roon** (PVV): U kunt het allemaal terugvinden in de Handelingen. Ik zou zeggen: doe even uw best of zet uw medewerker aan het werk. Dit is mijn eerste motie van wantrouwen tegen deze minister.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Ik neem aan dat u die andere ook hebt opgeteld of doet u daar niet aan?

De heer **De Roon** (PVV): Die moties van wantrouwen waren gericht tegen het hele kabinet.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Daar hoort deze minister van Justitie toch bij?

De heer **De Roon** (PVV): Dan weet u hoeveel moties van wantrouwen er tegen het hele kabinet zijn ingediend.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Dat weet ik niet, omdat ik het niet bijhoud. Misschien u wel?

De **voorzitter**: Mevrouw Azough, u hebt uw punt gemaakt.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): De heer De Roon moet zelf beoordelen of hij een motie van wantrouwen indient; daar ga ik niet over. Vindt hij ook dat politici, en ook Kamerleden, de waarheid moeten zeggen?

De heer **De Roon** (PVV): Dat is ieders eigen verantwoordelijkheid. Ik vind in ieder geval dat ik dat moet doen.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): U vindt dus ook dat dit voor uzelf geldt?

De heer **De Roon** (PVV): Ja.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Vindt u dat dit ook zo is als u allerlei stellingen poneert over hoe de wet eruitziet terwijl toch echt wel van u verwacht mag worden dat u weet hoe de wet eruitziet en hoe die geldt?

De heer **De Roon** (PVV): Wat is uw vraag?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Deze.

De heer **De Roon** (PVV): Maar dat is een vraag waar iets achter zit. Ik wil gewoon weten wat u echt wilt weten.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Het antwoord op mijn vraag.

De heer **De Roon** (PVV): Ik probeer naar beste weten de feiten die ik ken, weer te geven en daarmee rekening te houden.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Hoe kan het dan dat u de volgende twee dingen zegt? In de eerste plaats vindt u dat de minister zomaar naar de procureur-generaal van de Hoge Raad kan stappen en tegen hem kan zeggen: ik vind dat u een maatregel tegen een rechter moet nemen.

De heer **De Roon** (PVV): Dat heb ik niet gezegd.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): U weet dat dit niet mogelijk is. In de tweede plaats zegt u dat in de wet een bepaling staat over het schenden van het aanzien van het ambt – deze staat er inderdaad in – en dat die bepaling in deze zaak zou gelden. U hebt gezegd: de rechter schaadt het aanzien van de rechterlijke macht en nu moet hij worden ontslagen.

De heer **De Roon** (PVV): Ja.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): U weet toch dat dit helemaal niet op deze zaak slaat?

De heer **De Roon** (PVV): Wat mij betreft, slaat dit wel degelijk op deze zaak.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Wat u betreft ...

De heer **De Roon** (PVV): Ja.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): ... maar niet wat de wet betreft.

De heer **De Roon** (PVV): Daarover verschillen wij van mening. Het is uiteindelijk aan de Hoge Raad, als de procureur-generaal tenminste het lef heeft en de "guts" opbrengt om die stap nu eens te gaan zetten, om te beslissen wat juist de interpretatie van de wet op dit punt is. Naar mijn mening impliceert hetgeen in deze zaak is gebeurd, een ernstige schending van het aanzien van de rechterlijke macht. Ik vind het prima als u daar anders over denkt, maar uiteindelijk beslist de Hoge Raad daarover. Dat oordeel krijgen wij echter pas als de procedure wordt gestart door de procureur-generaal van de Hoge Raad.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Dat artikel gaat over de waardigheid van het ambt, bij wijze van spreken over dronken rondstruinende rechters. Het heeft op dat soort zaken betrekking, zaken waardoor je zegt: dit is geen rechter waardig; hier moeten wij wat doen. Dit zijn echt disciplinaire maatregelen die betrekking hebben op bijvoorbeeld iemand die in de rechtszaal staat te

De Roon

schelden. Daar gaat dat artikel over. Dan zeggen wij: dat kunnen wij niet hebben. Vervolgens kan een schriftelijke waarschuwing worden gegeven en als het daarna doorgaat, kan betrokkene worden ontslagen. Het gaat hierbij over een uitspraak, in dit geval over een schorsing, die ons niet bevalt en die volkomen verkeerd is geweest. U bent advocaat-generaal geweest. U kunt stoïcijns vragen voortdurend niet beantwoorden, maar u weet dat het anders is. Daarom zeg ik dat u de waarheid moet spreken en dat u ook moet aangeven dat u weet hoe de wet eruitziet. En anders moet u de wet eens een keer opnieuw gaan lezen.

De heer **De Roon** (PVV): Dit is allemaal onzin. Ik ben van mening dat dronken rechters en wangedrag in een rechtszaal zeker ook het aanzien van de rechterlijke macht schaden, maar ook heel foute beslissingen in megazaken met heel ernstige gevolgen schaden het aanzien van de rechterlijke macht ernstig. Die moeten ook op basis van de betreffende wetsbepaling kunnen worden aangepakt.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Voorzitter ...

De **voorzitter**: Mijnheer Van Haersma Buma, volgens mij hebt u uw punt gemaakt.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Dat is wel zo, maar als de heer De Roon niet antwoordt, zeg ik nog een keer dat hij het artikel moet lezen. Daarin staat namelijk niet letterlijk "het schenden van het ambt", maar de "waardigheid van het ambt". Dat is iets anders. De heer Roon zegt nu dat de minister naar huis moet, omdat hij geen gebruikmaakt van een bevoegdheid. Maar de minister heeft die bevoegdheid niet. Dat wil ik aan de kaak stellen.

De **voorzitter**: Volgens mij zijn op dit moment de punten over en weer gemaakt.

De heer **De Roon** (PVV): De heer Van Haersma Buma heeft kennelijk een ander artikel voor zijn neus dan ik. Ik zal hem dit echter op een later moment laten zien.

□

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Voorzitter. Ik had gewoon het goede artikel voor mijn neus. Ik let daar wel op.

Het is wat de CDA-fractie betreft onverdraaglijk dat een zware crimineel als Saban B. zo ruim verlof heeft gekregen en vervolgens is ontsnapt. Het is onverdraaglijk voor de slachtoffers in de eerste plaats, maar ook voor de mensen van de recherche die een buitengewoon succesvol opsporingsonderzoek hadden gedaan. Het is ook onverdraaglijk voor de samenleving die een zware crimineel niet achter de tralies, maar als vrij man ziet rondlopen. Binnen justitie, binnen de rechterlijke macht, zelfs binnen het OM, zal deze zaak toch tot serieuze vragen moeten leiden over het inschattingsvermogen en ook het inlevingsvermogen bij het behandelen van dit soort zaken. Er is – daar hebben wij over gesproken – een grote marge, maar uiteindelijk is de veiligheid van de samenleving toch het allerbelangrijkste wat men moet inschatten als het gaat over het verlenen van verlof.

De minister heeft gisterenavond een vrij uitgebreide brief gestuurd en daarin aangegeven wat de feitelijke

gang van zaken is geweest. Ik zeg de minister dank voor die brief, die inderdaad een duidelijk overzicht geeft van wat er allemaal gebeurd is voordat uiteindelijk een beslissing werd genomen door het hof om deze man zo lang verlof verlenen. Toch leidt die brief bij ons ook nog tot een aantal vragen. Een groot aantal van die vragen is al door de heer Teeven gesteld, dus die hoeft ik niet nog een keer te stellen. Maar concreet: het zo vaak wisselen van ag. Als wij praten over de hele operatie die bijvoorbeeld na de Schiedammer Parkmoord tot stand is gekomen, de hele versterking van opsporing en vervolging, is dat dan niet iets wat al lang in die organisatie vast had moeten zitten, dat dit contact er is en dat men dus inderdaad van eerste lijn tot en met ag weet waarover het gaat en hoe gevoelig het is? Ik vind dat een belangrijke les. De minister geeft in zijn brief aan dat nog nader zal worden onderzocht – ik vind dat van groot belang, dat "nader onderzocht" – of er niet nog meer fout is gegaan, maar ik denk dat dit daarin zeker meegenomen moet worden. Het zou ook verstandig zijn, hoewel wij daar als Kamer niet over moeten gaan, als ook de rechterlijke macht, in dit geval het hof, bij zichzelf te rade gaat en kijkt hoe omgegaan is met deze zaak en ook kijkt of deze beslissing op deze manier tot stand had kunnen komen.

Wij gaan – ik heb dat zelf in interrupties al gezegd – en moeten als Kamer ook echt niet gaan over de vraag of in een individuele zaak een maatregel genomen moet worden tegen een rechter. Als wij die kant op gaan, krijgen wij iedere keer, ook als bijvoorbeeld een straf in onze ogen te laag is – en wij hebben meer van dat soort zaken gehad – of wanneer een beslissing die niet geleid heeft tot ontvluchting, ons niet zint, dat wij de minister in een politiek debat naar de Kamer roepen omdat een beslissing is genomen door een rechter. Dat kan niet. Ik vind dat de heer Teeven zeer sterk binnen die marge is gebleven. Daarom kijk ik ook serieus naar zijn moties. Bij anderen vind ik dat minder. Dat neemt echter niet weg dat wij het niet hierbij kunnen laten. Wij moeten met name praten over hoe wij in de toekomst de marges waarbinnen dit soort uitspraken gedaan kunnen worden, verkleinen. Het was namelijk een bevoegdheid van de rechtbank om die te nemen; die moet kleiner worden.

De minister heeft een aantal dingen al aangekondigd, maar wat de CDA-fractie betreft moet het duidelijk zijn dat verlof in een geval als dit natuurlijk niet verleend had hoeven worden, maar dat er een mogelijkheid moet zijn dat het kind naar de gevangenis was gegaan. Verlof in zijn algemeenheid is wat ons betreft iets voor humanitaire spoedsituaties die op geen andere manier opgelost kunnen worden dan door kort verlof te geven, bijvoorbeeld een overlijden in de familiekring of een begrafenis in de familiekring. Zelfs dan niet altijd, want ook dan kan de veiligheid zich daartegen verzetten. Wij zagen deze week ook het bericht van iemand die het graf van zijn moeder had bezocht en vervolgens ook wegging. Dus zelfs dan alleen nog maar – en daarover wil ik de minister graag ook nog horen – als er een beveiliging op niveau te maken is. Dus in een geval dat er twijfel is en men zegt dat het wel kan omdat de humanitaire noodsituatie het vereist, doe dan een enkelband om of stuur een beveiliging mee, maar doe iets waardoor die persoon terugkomt in de gevangenis.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik begrijp dat de heer Van

Van Haersma Buma

Haersma Buma zegt dat blunderende rechters mogen blijven zitten.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ik vind – en het verbaast mij dat u dat niet zegt – dat wij in de Tweede Kamer, politiek gekozen als wij zijn, niet moeten gaan over de vraag of wij vinden dat in een individuele strafzaak een blunderende rechter moet worden ontslagen. Of vindt u van wel?

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Wat wij hier kunnen doen, is de regels zo wijzigen dat in de toekomst voorkomen wordt dat blunderende rechters blijven zitten. Dus net als ieder ander gaat een rechter, als hij blundert, eruit. Punt. Wat vindt u daarvan?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ik vind dat wij in de eerste plaats ervoor moeten zorgen dat de marges waarbinnen geblunderd kan worden, kleiner worden. Ik vind dus dat de vraag of deze beslissing zo genomen had kunnen worden, ertoe moet leiden dat wij de marges kleiner maken. Vervolgens is het wel de vraag – en die ga ik als politicus niet beantwoorden; die mogen we nooit beantwoorden – wat een blunderende rechter is. Mevrouw Verdonk heeft evenals ik wel eens gezegd dat zij bepaalde uitspraken twijfelachtig vindt. Zij zal misschien vinden dat een rechter blundert als hij een veel te lage straf oplegt. Nou, dat is een mooie grap, als een rechter een lage straf oplegt en wij gaan hier zeggen: de rechter moet ontslagen worden. Dan hebben we hoger beroep en nog een keer hoger beroep. Daar hebben we juist die juridische procedures voor. We komen aan de grenzen van de rechtsstaat als we hier in de Tweede Kamer – en dat meen ik serieus – gaan beoordelen of blunderende rechters al dan niet ontslagen moeten worden. Er is een mogelijkheid, rechters kunnen ontslagen worden. Dat is helemaal niet uitgesloten, maar of daar gebruik van wordt gemaakt, daar ga ik echt niet over spreken. Dat moet de rechterlijke macht, onafhankelijk, zelf uitmaken.

De **voorzitter**: Mevrouw Verdonk, laatste maal.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter. Dan wordt het de hoogste tijd dat die rechterlijke macht zijn verantwoordelijkheid eens een keer neemt en dit soort blunderende rechters gewoon de laan uitstuurt. Ik vind dat het CDA best wel een politiek standpunt mag hebben. Ik vind dat het CDA en u, mijnheer Haersma Buma, ervoor moeten zorgen dat de burgers het vertrouwen in de rechtsstaat terugkrijgen, want dat is er niet meer. En wat doet het CDA om dat te bewerkstelligen?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ik ben ontzettend bang dat de burgers het vertrouwen in de rechtsstaat niet terugkrijgen als wij als politici voortdurend roepen dat er rechters moeten worden ontslagen, zonder dat wij weten wat het dossier precies inhoudt. U zegt nu: er is geblunderd en daar moet ontslag op volgen. Dat is wat u eigenlijk vindt, maar dan vraag ik me wel af of u precies hebt meegelezen met wat die rechter voor ogen kreeg, waardoor u weet dat er een ontslagzaak tegen die rechter moet komen. Ja, nu loopt u weg, maar toch vind ik dat wel serieus. Ik zeg: nee, want wij zitten niet in die rechtszaal; wij zitten bewust niet in die rechtszaal. Wij

vinden evenals de heer Teeven – en de minister zegt dat hij met een wetsvoorstel komt – dat het verlov in een dergelijke situatie niet had kunnen worden verleend. Dan ligt de bal bij ons politici om ervoor te zorgen dat die marges kleiner worden, dus dat het verlov om bij een kind te zijn niet zomaar voor een week verleend kan worden, terwijl deze man ongewenst vreemdeling is bijvoorbeeld. Ik verwijs naar de motie van de heer Teeven.

De **voorzitter**: Mevrouw Verdonk, u hebt nu recht op een aanvullende vraag omdat u verweten werd dat u wegliep, wat op zichzelf terecht was. Maar ik weet niet of u nog een aanvullende vraag hebt.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Altijd, voorzitter, altijd. Dat begrijpt u. Ik vind dat de heer Van Haersma Buma zich eruit draait. Ik stel mijn vraag nog een keer met het oog op de toekomst. Deze man heeft heel veel slachtoffers gemaakt, werkelijk ongelooflijk, het is een soort slavendrijver. Dan zegt een rechter dat een anonieme getuige meldt dat de crimineel teruggaat naar Turkije, maar onderaan de brief van de minister staat een heel droge regel dat het helemaal geen anonieme getuige was. Het was een bekende van de politie en nog een betrouwbare getuige ook. Vindt de heer Van Haersma Buma zo'n blunder in de toekomst toelaatbaar?

De **voorzitter**: Mevrouw Verdonk, uw punt is gemaakt. Wil de heer Van Haersma Buma daar nog op ingaan? Daarna geef ik het woord aan mevrouw Van Velzen.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ik voel zeer met mevrouw Verdonk mee. Ik vind het ook onbegrijpelijk wat hier is gebeurd. Dat delen wij. Er is alleen één verschil. Mevrouw Verdonk staat bij de microfoon en vraagt of ik vind dat deze man ontslagen moet worden. Dat is wat zij mij vraagt. Daar ga ik niet over en ik wil er ook niet over gaan. Mevrouw Verdonk wil daar wel over gaan, maar die debatten zie ik niet met plezier tegemoet. Moet er ontslagen kunnen worden? Ja, die mogelijkheid is er wel. Of dat in deze zaak had gemoeten, weet ik niet, want ik heb dat dikke dossier niet gelezen. Dat moeten wij als politici ook niet lezen.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Blijkbaar denkt het CDA dat we met het dichttimmeren van de wet de marges eruit halen en de rechters sturing kunnen geven. Bij een wet moeten de feiten gewogen worden. De wet geeft altijd ruimte voor interpretatie. Daarom hebben wij niet een computer waar je de feiten in gooit en waar een vonnis uit komt, maar een rechter die de feiten weegt. Een rechter kan ook een verkeerde weging maken. Dat kan, dat hebben we hier gezien. Er is geblunderd in deze zaak en ik vind dat we daar wel degelijk een oordeel over kunnen hebben. Ik vraag aan de heer Van Haersma Buma of hij het met me eens is dat dit vonnis als een blunder beschouwd kan worden. Was dit, gezien de feiten die nu bekend zijn, een blunder? Had dit voorkomen kunnen worden? Moet er een mogelijkheid zijn om blunderende rechters op de vingers te tikken? Ik ben het met de heer Van Haersma Buma eens dat niet de volksvertegenwoordiging dat moet doen, noch de minister. Toch vind ik dat er wel een mogelijkheid moet zijn om een blunderende rechter op de vingers te tikken. Ik vraag aan de heer Van

Van Haersma Buma

Haersma Buma: hoeveel blunderende rechters zijn er al ontslagen? Weet hij hoeveel dat er zijn?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Welke vraag wil mevrouw Van Velzen mij nu stellen? Zij wil weten hoeveel blunderende rechters er zijn ontslagen. Dan moet zij mij vertellen wat een blunderende rechter is. Volgens mij worden er zelden rechters ontslagen. Als een rechter immers een fout maakt in een zaak, is er de mogelijkheid van hoger beroep. Een rechter is een mens, zoals mevrouw Van Velzen zelf al zei. Een rechter kan een verkeerde beslissing nemen, zoals mevrouw Van Velzen in haar leven waarschijnlijk ook wel eens een verkeerde beslissing heeft genomen die niet tot ontslag heeft geleid. Nee, wij hebben in Nederland een systeem van beroep en hoger beroep. In dit geval vroeg u mij of ik vind dat de rechter een blunder heeft gemaakt. Dat vind ik een terechte vraag. Dan kijk ik toch even naar de manier waarop collega De Wit in dit soort gevallen optrad. Hij zegt altijd dat je dit eerst moet onderzoeken. Pas dan moet een onafhankelijke erover oordelen. Ik vraag me natuurlijk zelf ook af hoe dit mogelijk is. Als wij in deze Kamer het woord "blunder" erop plakken zonder dat er een onderzoek is gedaan – de minister kondigt een onderzoek aan – dan zijn wij eerder bezig met de rechtsstaat te ondermijnen dan te versterken. Het kan heel goed letterlijk een blunder zijn, maar het kan ook een afwegingsfout zijn. Dat is iets anders. De gevolgen zijn vreselijk: voor de samenleving, de slachtoffers en de rechercheurs. De minister kondigt in zijn brief aan dat hij het gaat onderzoeken. Dat vind ik heel verstandig. Dan ga ik niet van tevoren al mijn politieke oordeel daarop leggen. Ik vind echt dat die scheiding moet blijven.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik snap dat. Als ik de feiten bekijk, dan kan ik niet anders dan oordelen dat hier een blunder is gemaakt, zowel door de rechters als door de advocaat-generaal. Dat u dat niet ziet, is voor uw rekening. U zegt terecht dat rechters amper of nooit worden ontslagen, zeker niet vanwege slechte vonnissen. Zij worden ontslagen omdat ze ziek zijn of omdat hun geestelijke vermogens achteruit zijn gered, maar niet omdat ze het vertrouwen in de rechtsstaat beschaamd hebben of omdat ze slechte vonnissen hebben uitgesproken. Vindt u niet dat daarmee een systeem is gecreëerd waarin rechters eigenlijk eigen baas zijn? Zij kunnen totaal zonder enige bijsturing hun vonnissen vellen. Dat is toch niet wenselijk?

De **voorzitter**: Het zou plezierig zijn als u de vragen en de antwoorden zo kort mogelijk formuleert.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ik schrik bijna van de 180 graden draai die de SP ineens maakt in het geval van de rechterlijke macht. Ik weet niet of mevrouw Van Velzen zelf hoort wat zij zegt. Zij zegt nu werkelijk iets totaal anders dan de heer De Wit, die altijd sprak over de onafhankelijke rechtspraak. Zij is toch voor onafhankelijke rechtspraak?

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Absoluut.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Dan moet u uw interruptie aanpassen.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik ben zeker voor een

onafhankelijke rechtspraak en ik zie dat wij nu een systeem hebben waarin de procureur-generaal een rechter voor kan dragen voor de Hoge Raad. Dat vind ik goed. Ik vind ook dat dit een taak is die bij de Hoge Raad moet blijven liggen. Ik zie wel dat de wet zoals die nu is geformuleerd, alleen de mogelijkheid van schorsing of ontslag biedt op het moment dat iemand ziek is of zijn geestelijke vermogens achteruit zijn gegaan. Ik vind dit te beperkte criteria op basis waarvan een rechter geschorst of ontslagen kan worden. Slechte vonnissen, slecht functionerende rechters kunnen op basis van die wet niet ontslagen worden, dat weet u ook.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Er zijn veel meer mogelijkheden om iemand te ontslaan, alleen doen wij dat gelukkig bijna nooit. Ik vind dat u beter moet nadenken als u met die interruptie komt, omdat het hele verhaal dat in het bestaan van uw partij is gevolgd, is dat wij afstand moeten houden. De heer De Wit heeft dat vele malen gezegd: houd afstand van die individuele rechter. Politiek vinden wij er natuurlijk van alles van. Ik vind wat er is gebeurd ook vreselijk. Dat vinden wij allemaal en dat moeten wij aanpakken. Maar als wij politiek over rechters heen rollen en zeggen dat we hen wel eens even zullen ontslaan omdat het ons niet zint, dan hebben we echt een andere rechtstaat dan waar we nu in leven en dat moeten wij niet willen.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter, één zin als u mij toestaat. Ik stel niet voor om de politiek over rechters heen te laten buitelen, ik stel voor om de Hoge Raad meer mogelijkheden te geven om een rechter te ontslaan. Die moet die mogelijkheden hebben, niet ik.

De **voorzitter**: Dat is dan uw zin.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Daar mag ik natuurlijk niet op ingaan.

De **voorzitter**: Nee, ik zou het plezierig vinden als u uw betoog zou willen afronden.

De heer **Teeven** (VVD): Ik haak aan een puntje van de heer Van Haersma Buma aan. Hij zei dat de manier waarop wij rechters controleren in de samenleving, vaak hoger beroep is of cassatie. Dat ben ik volledig met hem eens. Nu is de beslissing die op 4 september door het hof is genomen, tijdens een pro-formazitting een schorsing uitspreken, typisch een beslissing waartegen men niet in cassatie kan treden. Daar is geen hoger rechtsmiddel tegen mogelijk. Ook niet voor het OM. Vindt hij niet dat wij juist in die situatie, juist op die punten waar geen hoger beroep of cassatie mogelijk is, als wetgever de boel flink moeten dichtregelen als het over dit soort zaken gaat? Ik hoop dat de minister dat gaat doen en ik hoop dat de heer Van Haersma Buma de minister met die boodschap terugstuurt naar het ministerie.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Volgens mij zit daar de kern; dat is het punt. Er is geen hoger beroep mogelijk. Op zichzelf is het de vraag of daar niet nog een keer naar moet worden gekeken, dat ten eerste. Ten tweede moet je het dicht regelen. Je kunt stellen dat we de rechter als persoon ontslaan omdat er geen hoger beroep mogelijk is. Dan zou je ook op ontslag uitkomen

Van Haersma Buma

van de Hoge Raad, als die uiteindelijk een beslissing neemt waar wij het niet mee eens zijn.

De heer **Teeven** (VVD): Daar gaat mijn vraag helemaal niet over. Mijn vraag gaat er concreet over dat er hier een uitspraak van het gerechtshof ligt. Normaal gesproken is daar cassatie tegen mogelijk. In deze concrete zaak op een pro-formazitting van 4 september niet. Deze enorme blunder heeft zeer onwenselijke gevolgen. Moeten wij als wetgever niet zeggen: minister zorg nu gewoon dat de persoonlijke omstandigheden bijna uit de wet verdwijnen en dat je alleen met een stok in je broek en de politie naar het ziekenhuis mag gaan als je buitengewoon ziek bent en aan je hart moet worden geopereerd en voor de rest helemaal nooit? Is dat niet de boodschap die wij aan de minister moeten afgeven?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ja, dat is de boodschap die wij aan de minister moeten afgeven. Daar ben ik het mee eens. Waarschijnlijk heb ik te veel woorden gebruikt, maar wij moeten het aantal criteria op grond waarvan je kunt beslissen kleiner maken. Daarvoor komt de minister met een voorstel en dat bespreken wij dan.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Dat wil ik zeker, maar ik heb nog steeds 54, 53, 52 seconden.

Ik heb nog twee dingen die ik in deze zaak niet begrijp en waar ik een antwoord op zou willen hebben. Over de achtergrond van deze zaak. Deze mijnheer is getrouwd in de gevangenis, vervolgens is er een kind verwekt en op basis daarvan zegt hij dat hij een verlof mag hebben. Hoe kan het dat iemand in Nederland – misschien moeten wij ook eens naar die regels kijken – enerzijds ongewenst vreemdeling is en anderzijds in de gevangenis een huwelijk aangaat? Moeten wij bij de criteria voor een huwelijk ook niet kijken of iemand hier een normale verblijfsvergunning heeft, of in ieder geval niet-ongewenst vreemdeling is? Want dit gezin wordt, zodra deze man vrijkomt, meteen weer uit elkaar gehaald, want de man moet meteen het land uit. Daar dus graag een antwoord op.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Ik moest het even op mij laten inwerken, maar zegt de heer Van Haersma Buma nu dat in principe schorsing van voorlopige hechtenis nooit mogelijk moet zijn, behalve in situaties van medische noodzaak?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ik beschouwde wat de heer Teeven zei als een voorbeeld, want ik noemde zelf eerder een sterfgeval in de naaste familie. Ik zeg daarbij dat dit niet altijd schorsing van de voorlopige hechtenis hoeft te betekenen, want het kan zijn dat het dan nog te gevaarlijk is.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Dat is goed voor mijn helderheid, want bij de heer Teeven lijkt het dat medische noodzaak de enige omstandigheid kan zijn. Als dit niet zo is, horen wij dit misschien later, in een derde termijn bijvoorbeeld. De heer Van Haersma Buma zegt dus dat er meerdere omstandigheden zijn waarin het

wellicht in uiterste omstandigheden mogelijk zou zijn om toch die schorsing te geven.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): In dit geval bijvoorbeeld was toch wel zeer te voorzien dat deze man niet bij zijn kind aanwezig zou kunnen zijn. Ik zie die noodsituatie dus niet zo. Het is natuurlijk wel heel triest voor het kind en de moeder, maar deze man wist heel goed wat hij deed.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik hoor de heer Van Haersma Buma zeggen dat het sluiten van een huwelijk in de gevangenis in het geval van een ongewenste vreemdeling niet langer is toegestaan.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Mevrouw Verdonk spreekt over de gevangenis, maar ik zie het breder. Het is toch bizar dat je ongewenst vreemdeling bent, hier een huwelijk aangaat en een gezin sticht, terwijl jij weer teruggaat naar je land van herkomst of waarheen dan ook, en het gezin toch weer uit elkaar gaat. Je kunt een aantal eisen stellen aan het sluiten van een huwelijk. Een van de dingen waarnaar wij naar mijn mening moeten kijken, is of het wel logisch is dat een ongewenst vreemdeling in Nederland voor de ambtenaar van de burgerlijke stand een huwelijk aangaat.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Zo blijft het onduidelijk. Ik vind het heel onlogisch dat een ongewenste vreemdeling een huwelijk aangaat in de gevangenis.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ik ook.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): De heer Van Haersma Buma vindt dat ook. Ik concludeer dat het CDA dit ook onlogisch vindt en dus ook aan de minister vraagt, ervoor te zorgen dat ongewenste vreemdelingen geen huwelijken meer kunnen sluiten in de gevangenis.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ja.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Dank u.

De **voorzitter**: U vervolgt uw betoog.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Mijn laatste opmerking in de laatste 13 seconden. Ik ben ook nog over iets anders verbaasd in deze zaak, namelijk over het feit dat de heer Saban B. – waar haalt hij het lef vandaan? – vanochtend door middel van zijn advocaat heeft laten weten dat hij schadevergoeding wil omdat een foto van zijn huwelijk is gepubliceerd. De advocaat heeft deze zaak in de krant bepleit. Ik vraag mij af wat dan nog de ethiek van de advocaat is en zelfs of hier sprake kan zijn van een mogelijke betrokkenheid bij het verdwenen zijn van deze Saban B. De advocaat wil niet zeggen of hij contact heeft gehad, maar als dat zo is en hij weet waar Saban B. is, dan zou ik zeggen: een advocaat is niet gewoon maar de spreekbuis van zijn cliënt, hij heeft ook een eigen ethische afweging te maken.

Dit was mijn bijdrage.

De heer **De Roon** (PVV): Voorzitter. De heer Van Haersma Buma vond het nodig om mijn oprechtheid bij de weergave van wettelijke bepalingen in twijfel te trekken.

Van Haersma Buma

Daarom heb ik de tekst van de wet er even bijgehaald. Ik zal iets voorlezen en daarna zal ik hem daarover een vraag stellen.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Graag.

De heer **De Roon** (PVV): In artikel 46c, lid 2 van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren staat: "Ten aanzien van de rechterlijk ambtenaar kan de disciplinaire maatregel van ontslag worden opgelegd, indien hij door handelen of nalaten ernstig nadeel toebrengt aan de goede gang van zaken bij de rechtspraak of het in haar te stellen vertrouwen." Is de heer Van Haersma Buma het met mij eens dat in deze zaak, door herhaalde blunders in de uitspraken leidende tot schorsing van de voorlopige hechtenis van Saban B., het in de rechtspraak te stellen vertrouwen ernstig is geschaad, ja of nee?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ja, maar het gaat hier niet om handelen of nalaten. Het gaat hier om een uitspraak, om een schorsingsbeslissing.

De heer **De Roon** (PVV): Is de heer Van Haersma Buma van mening dat een uitspraak doen geen handelen is?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Niet zoals het is bedoeld in deze wet, mijnheer De Roon.

De heer **De Roon** (PVV): Naar de tekst van de wet?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ja, naar de tekst van de wet en naar de toelichting. Ik vind het allemaal mooi, maar nogmaals, het gaat hier om een rechter die handelt, die iets doet. Dan zou er wel hebben gestaan: een rechter die een besluit neemt of een vonnis wijst waardoor hij de rechtspraak schaadt. Hier gaat het echter om handelen of nalaten, dus om een rechter die rare dingen doet. Het spijt me maar ik kan het niet mooier maken.

De heer **De Roon** (PVV): Voorzitter. Het gaat er niet om wat er allemaal ook nog had kunnen staan, het gaat erom wat er staat. Er staat: handelen of nalaten. Het nemen van een beslissing is gewoon een handeling.

De **voorzitter**: Wilt u hier nog op reageren?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Nee.

De **voorzitter**: Voordat ik het woord geef aan mevrouw Verdonk, schors ik de vergadering voor enkele minuten. Niet iedereen is in dezelfde mate gebonden aan zijn plaats en sommigen willen wellicht even van de gelegenheid gebruikmaken.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter. Ik ben ongelooflijk boos over wat er is gebeurd in deze zaak van Saban Baran. Ik eis dan ook dat de rechters meteen worden ontslagen. Harde informatie van een betrouwbare getuige deden ze af als onbetrouwbare informatie van een anonieme getuige; een blunder van de eerste orde. De minister van Justitie zegt dat we allemaal

fouten maken en dat we van die fouten moeten leren, maar dit soort fouten mag in een rechtsstaat niet worden gemaakt. Laten we voor de toekomst deze regelingen veranderen, laten we ervoor zorgen dat rechters niet meer voor het leven worden benoemd. Rechters moeten worden beoordeeld, net als ieder ander. Als zij niet functioneren, of als er blunders worden gemaakt, vliegen ze eruit, net zoals dat overal gaat. Ik vraag de minister hoe hij dat wil gaan regelen.

Deze minister is verantwoordelijk voor het functioneren van het OM en van de advocaten-generaal. Met wat voor advocaten-generaal hebben we te maken? Een advocaat-generaal die een positief besluit neemt over een schorsingsverzoek en zegt: ach, het is maar voor twee dagen, in zo'n korte periode is er weinig risico. Maar een crimineel heeft slechts twee seconden nodig om te ontsnappen en om de beslissing te nemen om het land uit te gaan.

Nu ik het daar toch over heb: wat voor nationaliteit had die Saban Baran eigenlijk? In de krant las ik dat hij de Duits-Turkse nationaliteit heeft. En wat vraagt de advocaat-generaal hem? Om zijn paspoort in te leveren. Maar als hij twee nationaliteiten heeft, heeft hij twee paspoorten, dus als hij er een inlevert, heeft hij er nog een over. Daarover is net al een vraag gesteld, maar er is nog geen duidelijk antwoord op gekomen van de minister van Justitie. Hij is verantwoordelijk voor dit soort blunders.

Nu iets anders. Saban Baran had recht op verlof en mocht dus op verlof. De nationale recherche wordt gevraagd om in te staan voor de veiligheid van de slachtoffers. Dat is toch de wereld op zijn kop? Een crimineel mag naar buiten en we gaan belastinggeld van de Nederlanders besteden om ervoor te zorgen dat slachtoffers veilig zijn. Maar als die slachtoffers niet veilig zijn voor de dader, moet hij er helemaal niet uitkomen; dan zit hij binnen en blijft hij binnen! De Nederlandse rechtsstaat is langzamerhand verworden tot een rechtstaat voor criminelen. Burgers en slachtoffers zijn daarvan de dupe. Ik ben daar oprecht kwaad over.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik heb alle begrip voor de emoties van mevrouw Verdonk en ik deel die emoties ook wel. Maar ik vind dat er geen fout op fout moet worden gestapeld en ik hoor haar toch een heleboel fouten maken.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Vertel.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Volgens mij is het een fout als een Kamerlid zegt dat een rechter een verkeerde beslissing heeft genomen en daarom moet worden ontslagen. Volgens mij leggen we met zoiets de bijl aan de wortel van onze rechtsstaat, met zijn scheiding der machten. U vindt het ook een fout dat de nationale recherche werkt aan de bescherming van slachtoffers, maar wat lijkt u een betere oplossing? Moeten zij zelf een beveiligingsbedrijf gaan inhuren of zo? Het minste wat wij kunnen doen, is die verantwoordelijkheid nemen. Ik begrijp uw emoties wel en ga hier niet lang over doorzeuren, maar u moet ook het huisje bij het schuurtje halen, zoals ze dat in mijn familie zeggen.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik laat de boef graag in de bajes. Dat is natuurlijk de oplossing. Wanneer hoeven we de slachtoffers niet te beveiligen? Als die boef gewoon

Verdonk

binnenblijft. En hij had gewoon binnen moeten blijven, dan had hij nu niet in Turkije gezeten. Dat is geen fout op een andere fout, dat is gewoon een heel praktische oplossing. Boeven horen in de bajes. Als de ChristenUnie iets anders vindt, hoor ik dat graag.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Boeven horen inderdaad in de bajes. Zo is het. Misdadigers moeten in de gevangenis. Het is allemaal waar. U vindt het echter een fout dat de nationale recherche die vrouwen gaat beveiligen. Ik vind dat juist geen fout, want dat is wel het minste wat wij moeten doen. Het is echter wel ronduit fout als een gerespecteerd Kamerlid van een serieuze partij zegt: deze rechter moet worden ontslagen. Ik ben het helemaal eens met uw einddoel en ik vind ook dat er een grote fout is gemaakt. Maar ik vind ook dat wij als Kamerleden scherp in het oog moeten houden hoe wij zaken in Nederland hebben geregeld. Dat verwacht ik ook van u, zeker gezien al uw ervaring, ook in het gevangeniswezen. U weet hoe de zaken gaan en ik vind dat ik u daarop mag aanspreken.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik weet hoe de zaken gaan. Ik weet dan ook goed dat er maar één manier is om slachtoffers echt te beveiligen: ervoor zorgen dat de boef achter de deur zit. Zo noemen wij dat in de bajes. Gewoon achter de deur, gewoon vast, want dan zijn de slachtoffers veilig en hoeft er geen belastinggeld te worden besteed aan de beveiliging van de slachtoffers door de nationale recherche. Overigens kan de nationale recherche niet eens instaan voor de beveiliging van deze vrouwen, want de recherche kan al deze vrouwen niet meer vinden. Overigens is dat ook wel weer begrijpelijk, want deze slachtoffers zijn natuurlijk allang hun eigen weg gegaan. Ook toen was er niemand die zei: wij hebben nog niet alle slachtoffers kunnen waarschuwen, dus die man komt er niet uit. Nee hoor, dat doen wij niet, want wij denken in Nederland zo langzamerhand alleen nog aan de belangen van de criminelen! En die crimineel moest en zou naar zijn kind, ook al had hij dat kind al drie keer in de bajes gezien.

De **voorzitter**: Mevrouw Verdonk, vervolg uw betoog.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter. Ik ben bijna klaar. Ik zal mijn laatste woorden herhalen: de Nederlandse rechtsstaat is verworpen tot een rechtsstaat voor criminelen! Burgers en slachtoffers zijn de dupe en u, minister, doet daar niets aan.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Onverteerbaar. Verbijsterend. Een zeer bittere pil voor de slachtoffers. Dat zijn inderdaad de breed gevoelde emoties rond het afschuwelijke nieuws dat een gevreesde mensenhandelaar de benen heeft genomen tijdens een "verlof" om zijn kind te bezoeken. Wij erkennen en delen deze emoties geheel. Dit had niet mogen gebeuren. Het is een aanfluiting. Het vertrouwen in de rechtsstaat is ernstig ondermijnd.

Als je je verdiept in de feiten van een zaak, waarover je oppervlakkig iets hebt gehoord, werkt dat vaak kalmerend. Hoe meer je je in deze zaak verdiept, hoe bozer je echter wordt over de uitkomst. Er is dan ook alle reden – en daar ligt voor ons de focus van dit debat –

om naar aanleiding van deze ontsnapping als mede-wetgever kritisch te kijken naar de wettelijke regels rond verlof en de schorsing van de voorlopige hechtenis.

Als controleur van de regering spreken wij de minister van Justitie aan op het handelen van het Openbaar Ministerie. Daarvoor draagt hij immers politieke verantwoordelijkheid. Een belangrijke vraag daarbij luidt: hoe heeft het kunnen gebeuren dat ook het Openbaar Ministerie heeft toegestemd in een beperkt verlof voor deze in eerste aanleg veroordeelde mensenhandelaar? De minister heeft gezegd dat het Openbaar Ministerie niet zo'n ruim verlof of zo'n ruime schorsing van de voorlopige hechtenis wilde als uiteindelijk is toegekend. Hij vond dat een belangrijk verschil. Ik zie dat verschil ook wel. Aan de andere kant is er wel ruimte geboden door het Openbaar Ministerie voor een beperkt verlof. De rechter ging alleen maar wat verder. Het aantal dagen is eerlijk gezegd een gradueel verschil. Het principiële punt is natuurlijk de vraag of iemand voor deze reden überhaupt buiten de gevangenis terecht zou mogen komen, met alle ontsnapingsrisico's van dien. Daarin heeft het Openbaar Ministerie een lijn gekozen, waarbij wij grote vraagtekens plaatsen.

In de voorbereiding op het debat viel het mij op hoe onbevredigend het is dat het oordeel van de rechter uit enkele summier persberichten moet worden afgeleid. Als er zo veel over te doen is en als er zo veel vraagtekens geplaatst worden, waarom ligt er dan niet een duidelijke, gemotiveerde uitspraak? Daarin zou je kunnen zien, ook al ben je het er niet mee eens, hoe de rechter heeft geredeneerd. Waarom is die uitspraak niet openbaar? De wet gaat er toch zeker van uit dat allerlei belangrijke rechterlijke beslissing duidelijk en gemotiveerd openbaar moeten worden gemaakt.

De SGP-fractie vindt kort en goed dat er veel hogere eisen moeten worden gesteld aan het toekennen van verlof of schorsing van voorlopige hechtenis aan diegenen die voor zeer ernstige delicten zijn veroordeeld. Er kunnen zeer uitzonderlijke omstandigheden zijn, die een tijdelijk verlaten van de gevangenis billijken. Zo werd terecht het voorbeeld genoemd van een begrafenissen van een direct familielid. Maar dan nog moet verzekerd zijn dat iemand niet kan ontsnappen. Het is toch naïef om te denken dat doorgewinterde criminelen zich ineens keurig aan de meldingsplicht gaan houden, als ze in hun eerdere bestaan hebben laten zien dat ze allerlei regels aan hun laars lappen?

Worden die regels nu aangescherpt? Als ik de minister goed heb gehoord, ging hij daarover nu in zijn mondelinge toelichting verder dan in de brief die wij gisteravond kregen. Wij juichen dat toe, omdat hij toen eventuele wetswijzigingen nog slechts wilde overwegen, terwijl hij nu zei, zo heb ik hem begrepen, dat hij vindt dat het punt van de persoonlijke omstandigheden beperkter zal moeten worden toegepast dan nu het geval is, maar dat hij bovendien vindt dat dit niet primair bij de rechter gelegd moet worden, maar ook bij de onder rechtstreekse verantwoordelijkheid van de minister van Justitie opererende directeur van de penitentiaire inrichting zelf. Zowel een andere procedure als een inperking van die mogelijkheden lijkt ons ook een belangrijke verbetering ten opzichte van hetgeen nu kennelijk kon gebeuren.

Neem nou de situatie om de bevalling mee te kunnen maken. Dat is voor ons toch echt niet zo'n schrijnende humanitaire omstandigheid, zeker niet als het nota bene

Van der Staaij

gaat om een kind dat in gevangenschap is verwekt. Je moet er dan toch niet vreemd van opkijken dat je er niet in vrijheid van kunt genieten, zou ik zeggen.

De politiek gaat niet over de inhoud van de uitspraak zelf, hoewel iedereen er gevoels bij heeft. De discussie laaide ook even op over sancties tegenover de rechter, maar het lijkt het me dat het voor een eerstejaars rechtenstudent duidelijk moet zijn dat, volgens de geldende regels, ook gebaseerd op artikel 117 van de Grondwet, dat de onafhankelijke positie van de rechterlijke macht onderstreept, dit geen casus is op grond waarvan rechters kunnen worden ontslagen. Wij zijn wel zeer ontevreden over de inhoud van uitspraken, maar dat is nu typisch iets wat geen reden is voor sancties ten aanzien van rechters. Mocht nu echter bijvoorbeeld uit het onderzoek blijken dat de rechters onder invloed van drank of drugs tot een uitspraak zijn gekomen, dan is er sprake van een klassieke casus waarin deze rechters gestraft zouden moeten worden aan de hand van bepaalde maatregelen.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van der Staaij** (SGP): Ik rond af, voorzitter. Het lijkt ons eerlijk gezegd nogal helder dat het onwenselijk is de wet zo aan te passen dat het op grond van de inhoud van rechterlijke uitspraken mogelijk is om ook rechters te ontslaan. Hiervoor zijn normaal gesproken rechtsmiddelen en als die er te weinig zijn, zouden er meer rechtsmiddelen tegenover moeten staan.

Ik sluit af met de opmerking dat wat ons betreft de vertrouwensvraag, ook ten aanzien van de minister van Justitie, niet aan de orde is. De eerste overweging is dat het primair gaat over de consequentie van een rechterlijke uitspraak. De tweede overweging is dat het hierbij gaat om het juist functioneren van het OM, waarbij duidelijke verbeteringen in het functioneren in het vooruitzicht zijn gesteld in de zin dat het eerstelijns en het tweedelijns pakket meer op elkaar worden betrokken. Een laatste voor ons belangrijke overweging is dat de minister heeft aangegeven bereid te zijn om de regels aan te scherpen als die nu te veel speelruimte bieden voor verkeerde beslissingen. Dat wachten wij graag af en wij gaan hierover de discussie constructief aan.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Elke alarmbel had af moeten gaan toen er voor mensenhandelaar Saban B. een aanvraag voor schorsing van detentie werd ingediend. Elk sein had op rood moeten springen. Het was bekend dat hij vluchtgevaarlijk was. Hij was ongewenst verklaard. De veiligheid van de slachtoffers was in het geding. Deze crimineel schorsing van hechtenis geven was volstrekte waanzin, of het nu op zeven dagen, om twee dagen of om twee minuten ging: dit vonnis had niet gevelde moeten worden. De mensen die hierin hebben toegestemd – meerdere advocaten-generaal en een reeks rechters – hebben een enorme blunder begaan. Dat ligt niet aan de regels voor schorsing, maar naar mijn inschatting aan het totale gebrek aan alertheid van de advocaten-generaal en de rechters in deze kwestie. Zij hebben het vertrouwen in de rechtsstaat geschokt. Tegen de heer Teeven zeg ik: ook rechters die zich aan de regeltjes houden, kunnen verkeerde besluiten nemen.

De vraag die ik aan de minister wil stellen luidt dan ook: wat gebeurt er met deze mensen? Zij zijn klaarblijkelijk niet in staat om op basis van de uit het dossier bekende feiten te constateren dat deze crimineel nooit verlof had moeten krijgen. Deze mensen zijn incompetent gebleken. Het handelen van deze rechters en advocaten-generaal is laks. Het zijn wat mij betreft disfunctionerende rechters en disfunctionerende advocaten-generaal, en ik vraag aan de minister: wat gebeurt er met deze mensen? Deelt u mijn mening dat het Openbaar Ministerie maatregelen moet treffen tegen deze advocaten-generaal? Wat gebeurt er met blunderende rechters? Ik zal het antwoord alvast geven. Rechters zijn eigen baas. Zij worden benoemd voor het leven. Tenzij zij ziek, gek of crimineel zijn, kunnen zij niet voorgedragen worden door een procureur-generaal voor schorsing of ontslag. Zo staat het in de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren.

Anders dan de heer De Roon veronderstelt, worden rechters niet ontslagen vanwege het schaden van de rechtsstaat. Hoogstens gebeurt dat inderdaad, zoals de heer Van der Staaij aangaf, omdat zij onder invloed zijn van drugs of drank. Of het gebeurt omdat zij hun vrouw geslagen hebben. Het zijn allerlei dingen die niet te maken hebben met de inhoudelijke inschatting ofwel de weging van de feiten. Zij kunnen dus niet op grond van de inhoudelijke weging worden geschorst. Dat vind ik bizar en niet van deze tijd. Ik vind dat ook een rechter ter verantwoording geroepen moet kunnen worden, al wordt hij voor het leven benoemd. Een benoeming voor het leven is geen vrijbrief voor absurde vonnissen. Rechters zijn niet onfeilbaar. Zij zijn ook gewone mensen. De SP-fractie pleit dan ook voor de mogelijkheid om niet-functionerende rechters te schorsen of te ontslaan. Dat is niet aan ons als politici en evenmin aan de minister. Die taak zou de procureur-generaal op zich kunnen nemen. Hij dient een en ander aan de Hoge Raad voor te kunnen leggen. Volgens de huidige wet kan dat echter niet. Dat moeten wij dus wijzigen. Ik vraag de minister dan ook of hij bereid is om de WRRRA aan te passen op het punt dat ik nu aanstip. Daarin zal dus geregeld moeten worden dat de Hoge Raad rechters wel degelijk kan schorsen of ontslaan op basis van bewezen incompetentie. Het is dan aan de Hoge Raad om te beoordelen of er geblunderd is, dus of er sprake is van incompetentie.

Tegen de heer Van Haersma Buma zeg ik dat hij mij niet in de schoenen moet schuiven dat dit een andere lijn is dan die van collega De Wit tot nu toe. Wij hebben namelijk altijd voor de mogelijkheid gepleit om vonnissen te herzien. Wij hebben een voorstel ingediend voor het instellen van een revisieraad om vonnissen te herzien en te kijken naar de rol van de rechter in het geval dat die een slecht vonnis heeft gevelde. De rechter staat nu buiten schot als hij tot een slecht vonnis komt. Daarin willen wij verandering zien.

Met de heer Van der Staaij zeg ik dat de rechterlijke macht wel meer tekst en uitleg mag geven. In dezen begrijpt immers niemand waarom er besloten is om de voorlopige hechtenis te schorsen. Het gaat in dit geval om een mensenhandelaar die zo veel slachtoffers heeft gemaakt. Er mag meer tekst en uitleg worden gegeven dan slechts een summier persberichtje, want anders begrijpt niemand het.

Voor de helderheid zeg ik dat wij geen politieke benoemingen van rechters willen op de wijze waarop dat

Van Velzen

bijvoorbeeld in de Verenigde Staten gebeurt. De rechter moet zijn onafhankelijke positie kunnen blijven behouden, maar wij willen wel dat hij verantwoording aflegt voor disfunctioneren en blunders waarvan in dit geval sprake is. Ten aanzien van dit vonnis, deze schorsing van de voorlopige hechtenis, is er sprake van laksheid.

Niet alleen rechters en advocaten-generaal hebben geblunderd in de zaak van deze mensenhandelaar. Ook de politie heeft ernstige fouten gemaakt. Daarover heb ik de minister niet gehoord en ik heb daarover evenmin gelezen in de brief die hij op mijn verzoek aan de Kamer heeft gestuurd. De politie heeft pas op de derde dag na de ontvluchting van deze crimineel melding gedaan aan het OM. Blijkbaar slaapt de politie in het weekend. Ik vind dat volstrekt onacceptabel en vraag de minister welke maatregelen hij zal nemen om herhaling te voorkomen en om de verantwoordelijke politieagent hierop aan te spreken.

□

De heer **Heerts** (PvdA): Voorzitter. Ook die politiemensen moeten kennelijk ontslagen worden.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik heb het niet gehad over het ontslaan van politieagenten. Ik zag alleen dat deze man ontvlucht was en dat de politie dat pas drie dagen later bij het OM heeft gemeld. Ik verwacht dan ook niet een snerende opmerking van de PvdA-fractie, maar ik ga ervan uit dat de heer Heerts net zo ongerust is als ik over het feit dat dit zo werkt. Blijkbaar werkt het zo. Ik weet niet waaraan dat ligt. Misschien heeft het te maken met de bezuinigingen bij de politie. Daardoor hebben zij in het weekend voor dit soort zaken misschien geen mensen beschikbaar. De heer Heerts vindt het toch met mij bijzonder onwenselijk dat de melding pas drie dagen later is doorgegeven?

De heer **Heerts** (PvdA): Nee, het was geen snerende opmerking. Mevrouw Van Velzen zei dat de politie in het weekend kennelijk slaapt. Haar hele betoog komt erop neer dat rechters, officieren van justitie en de politie eruit moeten. Het ligt allemaal aan anderen, maar vooral niet ... Het is zo generaliserend om te zeggen dat iedereen in deze zaak ontslagen moet worden. Dat punt wilde ik maken. Daarom zei ik wat ik heb gezegd.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik heb gevraagd of de procureur-generaal meer mogelijkheden mag krijgen om rechters te ontslaan. Ik heb dus niet gezegd dat iedereen ontslagen moet worden. Ik constateer alleen dat de rechter op dit moment eigen baas is en dat, als hij ter verantwoording geroepen moet worden, dit op basis van heel beperkte criteria gebeurt. Ik kan mij niet voorstellen dat de heer Heerts het niet met mij eens is als ik zeg dat die criteria moeten worden verwijfd.

De **voorzitter**: De heer Heerts vervolgt zijn betoog?

De heer **Heerts** (PvdA): Ik vervolg mijn betoog.

De PvdA-fractie is zeer verontwaardigd over het feit dat er aan Saban B. verlof is verleend. Wij leven mee met de slachtoffers, zeker met het slachtoffer dat oog in oog is komen te staan met een zware crimineel en met iemand die bekend staat als een brute vrouwenhandelaar. Hij schuwt geweld tegen "zijn" vrouwen niet. Er kan

geen misverstand over bestaan dat het gebeuren een schandalige zaak is. Wij hebben het niet over kleine fouten, of over grotere fouten, woorden die de minister gebruikte. Er is sprake van een reeks fouten die heeft geleid tot de mogelijkheid voor deze crimineel om de benen te nemen.

Ondanks alles spreek ik deze ochtend toch nog maar eens het vertrouwen uit in onze Nederlandse rechtsstaat in het algemeen. Ik erken dat er ook grote problemen zijn. Wat ik vanochtend heb gehoord, brengt mij er echter toe, het vertrouwen nog eens nadrukkelijk uit te spreken.

Ik heb wel een aantal vragen aan de minister. Hij is er naar mijn mening van overtuigd dat deze zaak behoorlijk uit de bocht is gevlogen. Daarover is geen misverstand mogelijk. Over de aaneenschakeling van misverstanden heb ik wat vragen. In zijn brief schrijft de minister enkele malen over contact dat zou zijn opgenomen met een van de zaaksadvocaten-generaal. Er wordt ook geschreven over "ter zitting haar opvatting gegeven". Bij het OM is volgens mij op 18 juni een cruciale blunder gemaakt. De heer Teeven verwees hiernaar al. Het OM heeft om humanitaire redenen twee dagen toegewezen. Ik zie niet in welke humanitaire redenen er zouden zijn. In dit geval geldt voor mij dat het algemeen belang boven het individuele belang van deze crimineel gaat. Betrokkene had dus gewoon vast moeten blijven zitten. Verderop in de brief schrijft de minister over wat er is gebeurd op 4 september: "De advocaat-generaal die de zitting heeft gedaan, heeft het dossier bestudeerd en met een andere advocaat-generaal over de zaak gesproken." Wat wordt van dergelijke zaken in dergelijke omstandigheden eigenlijk schriftelijk vastgelegd? Is dit wellicht allemaal een kwestie van bellen? Of wordt hierbij ook nog een aantal zaken schriftelijk vastgelegd? Ik hoor graag een reactie van de minister.

Ik hoor de minister ook graag reageren op een punt waarvoor de heer Teeven ook al aandacht heeft gevraagd. De Raad voor de rechtspraak had de behoefte om te reageren en heeft dat op 17 september 2009 gedaan. Ik vind het heel goed dat de rechtspraak zich actief verweert in deze zaak. Men schrijft: "De Raad voor de rechtspraak leidt uit de persverklaring van het gerechtshof af ..." Gaat het daarbij om dezelfde persverklaring als waarover de heer Teeven sprak? Wat is het oordeel daarover van de minister? Ik vraag dat in het bijzonder, omdat de Raad voor de rechtspraak bij de vierde bullet schrijft: "Het gaat daarbij om een afweging tussen de persoonlijke belangen van de verdachte en het belang van voortzetting van de voorlopige hechtenis." Het lijkt mij dat in deze zaak het persoonlijke belang volstrekt ondergeschikt had moeten zijn aan het belang van voortzetting van de voorlopige hechtenis. Ik hoor daarover graag het oordeel van de minister.

Is de minister het met mijn fractie eens dat het wellicht goed is om te gaan werken met een risicotaxatie-instrument, op eenzelfde manier als dit nu al gebeurt bij tbs? Ik wacht dit maar even af in het licht van de beoogde wetswijziging. Bij zo'n instrument is uiteindelijk toestemming van de minister noodzakelijk. Ik hoor graag ook op dit punt een reactie van de minister.

Inderdaad past het ons niet om op individuele zaken in te gaan. Ik heb mijn grote afschuw over deze zaak al uitgesproken. Wij hebben dat ook al eerder gedaan. Het gaat hierbij om een reeks van mensen die betrokken zijn. Je moet veronderstellen dat er wel degelijk is gewaar-

Heerts

schuwd voor vluchtgevaar. Het Coördinatiecentrum Mensenhandel heeft de minister een brief gestuurd. Ik heb grote waardering voor de werkwijze van deze organisatie. Mevrouw Arib heeft daarover al vaker gesproken. In zijn brief pleit het Coördinatiecentrum Mensenhandel voor wijziging van de criteria voor verlof. Kan de minister op die suggestie ingaan?

Tot slot zeg ik: het maakt mij niet uit hoe de wet wordt gewijzigd, als die er maar toe leidt dat criminelen bij vluchtgevaar en twijfel blijven zitten!

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Als rechters dat niet doen en als zij blunderen, mogen zij van de fractie van de PvdA toch blijven zitten.

De heer **Heerts** (PvdA): Daar lijkt mij allemaal geen sprake van. Ik denk dat we ook wat gepaster moeten omgaan met hoe we de rechtspraak op dit moment beoordelen. Ik vind dat de Nederlandse rechters meer tegen kritiek moeten kunnen dan ze op dit moment kunnen. Daarvoor heb ik eerder al een pleidooi in de Kamer gehouden. Dat geldt overigens ook voor het Openbaar Ministerie, want dat komt in een fase dat er wellicht meer fouten gemaakt worden. Precies daarom heb ik een paar weken geleden in de vaste commissie voor Justitie gezegd eens met de minister te willen spreken over het algemene beleid van het Openbaar Ministerie. Dat is precies om deze reden. Maar het wil niet zeggen dat je bij één fout direct mensen moet ontslaan; dat zijn draconische maatregelen. Ik heb vertrouwen in de rechtspraak, maar een aaneenschakeling van fouten moet leiden tot het gaan doen van ander werk. Daar lijkt me niet zo veel mis mee. Iedereen die dit debat volgt, ook de Raad voor de rechtspraak, weet wel dat als je keer op keer faalt, het beter is om te gaan.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik hoor de PvdA dus zeggen dat we in ieder geval de regels zo moeten aanscherpen dat als een rechter of een lid van het Openbaar Ministerie meerdere blunders maakt – ik kijk even naar de minister – er gewoon ontslagen moet kunnen worden.

De heer **Heerts** (PvdA): Nee, dat hoort u mij niet zeggen.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ander werk.

De heer **Heerts** (PvdA): Ja, ander werk aanbieden is prima. Er is echter wel een groot verschil tussen het Openbaar Ministerie en de rechterlijke macht in dezen. Wij zijn er dus geen voorstander van dat rechters bij de eerste de beste blunder worden ontslagen.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik probeer het nog een keer. De PvdA is er dus voorstander van dat als de Hoge Raad concludeert dat een rechter blundert, die rechter dan ander werk moet krijgen.

De heer **Heerts** (PvdA): U hebt het over "blundert", maar ik heb het over één fout. Als het echter een reeks van fouten betreft, dan ga ik ervan uit dat deze persoon ander werk krijgt. Ik weet niet of u er wel eens bij bent, maar de Tweede Kamer stelt de mensen van de Hoge Raad aan. Aan die gesprekken neemt een aantal fracties deel. Dat zijn soms heel indringende gesprekken met mensen die in de Hoge Raad gaan functioneren. Dit is

een punt dat we daarin zouden kunnen meenemen. We zouden kunnen vragen hoe daar nu – en dan niet naar aanleiding van één grote blunder – binnen de rechtspraak op gereageerd wordt. U wilt echter meteen van mij horen dat we de wet moeten wijzigen en dat we mensen moeten kunnen ontslaan. Ontslaan is één, maar dan komt er toch ook weer een dag dat die rechter ander werk moet krijgen.

De heer **De Roon** (PVV): Ik probeer toch nog wat meer zicht te krijgen op hoe bont een rechter het moet maken voordat hij er volgens de PvdA uit moet vliegen. Stel dat een rechter onder invloed rijdt. Is dat volgens u een reden om hem te ontslaan?

De heer **Heerts** (PvdA): Er werd zojuist gesproken over crimineel gedrag. Het lijkt me nogal wiedes: als een rechter een strafbaar feit pleegt, dan is het toch gewoon afgelopen.

De heer **De Roon** (PVV): Daar zijn wij het over eens, maar hoeveel blunders mag een rechter maken, hoe ernstig moet hij het vertrouwen in de rechtspraak schaden door foute beslissingen, voordat hij er volgens de heer Heerts om die reden mag worden uitgezet? Of leidt dit nooit tot ontslag?

De heer **Heerts** (PvdA): Het is nu een soort haasje over. Hoe snel kunnen wij ons ontdoen van rechters die een fout hebben gemaakt? Ik heb al aangegeven dat voor mij het wegingsinstrument is een aaneenschakeling van fouten. Ik ga ervan uit dat daarover in de rechtspraak zelf ook een goede discussie plaatsvindt. In dit geval is echter de vraag in welke mate er een blunder is gemaakt, in die zin dat er echt verwijtbaar is gehandeld. De term "handelen" kwam zojuist ook al naar voren in het interruptiedebatje tussen de heren De Roon en Van Haersma Buma. Er zijn heel veel mensen bij deze zaak betrokken. Er is gewoon een wegingsfout gemaakt, overigens geen kleine. Laat daarover geen misverstand bestaan. Deze vent moet absoluut zo snel mogelijk terug in de cel. Ik hoop dat wij zo snel mogelijk gaan stemmen, want dan kunnen wij overgaan tot de orde van de dag. Dan kunnen al die mensen van het OM die dit debat hebben gevolgd, zich ervoor gaan inzetten om waar dan ook ter wereld te werken aan het weer terughalen van deze crimineel.

De heer **De Roon** (PVV): Ik begrijp het nog steeds niet goed. Stel dat rechters fouten maken bij hun beslissingen waardoor het vertrouwen in de rechterlijke macht en in de rechtspraak ernstig wordt geschaad. Het standpunt van de PvdA is dat, hoe vaak het ook gebeurt en hoe ernstig de schade ook is, dit er alleen maar toe leidt dat men dan binnen de rechterlijke macht ander werk gaat doen. Of kan er toch een moment aanbreken – ik vraag de heer Heerts niet om zich wat dat betreft over de zaak uit te spreken – dat een rechter het zo bont maakt bij zijn beslissingen dat hij wel degelijk mag worden ontslagen?

De heer **Heerts** (PvdA): Ik heb er geen behoefte aan om de spelregels voor het ontslag van rechters of voor hun aanstelling te wijzigen. Ik heb gesproken over een aaneenschakeling van een reeks van fouten die zou moeten kunnen leiden tot ander werk binnen de rechtspraak, maar daar ga ik verder niet over. Dat geldt

Heerts

overigens ook voor advocaten-generaal: die functioneren in deze zaak ook niet allemaal even goed. Mij lijkt, met het oordeel van de Kamer en met het oordeel van de minister – wij moeten de stemmingen natuurlijk nog afwachten – voldoende duidelijk dat de hele Kamer het over een ding eens is: bij vluchtgevaar in de cel blijven zitten, ook al krijg je een kind of overlijdt er iemand. Deze vent hoort gewoon in de cel.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): U laat u meetrokken in een discussie die u helemaal niet hoeft te voeren, mijnheer Heerts. Wij gaan niet over ontslag, ook niet over de criteria voor ontslag van rechters. Ik zou heel graag willen dat u dit nog eens heel helder naar voren brengt, juist ook omdat deze zaak niet een zaak is waarin alleen de zittende magistratuur een rol heeft gespeeld, maar ook het OM, de politie et cetera. Ik wil graag van u horen dat u niet meedoet met een heel vreemd spelletje dat vandaag gespeeld wordt, waarbij wat mijn fractie betreft de fundamenten van onze rechtsstaat worden aangetast.

De heer **Heerts** (PvdA): Wij gaan over waar wij zelf over willen gaan, dat heb ik wel geleerd de afgelopen jaren. De maatschappelijke verontwaardiging over het feit dat deze persoon nu vrij is, is erg groot. Wij moeten er dus wel over spreken. Ik heb gezegd: ik heb vertrouwen in de rechtsstaat, in de rechterlijke macht. Daarbinnen zijn er best een paar die een grote fout hebben gemaakt. Zij moeten daar ook op worden aangesproken. Wat de PvdA-fractie betreft leidt dit echter niet tot een gewijzigd aanstellingsbeleid inzake rechters. Dat lijkt mij dan toch duidelijk? U bent bang dat ik ergens in meega, maar ik ga daar niet in mee.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Wat mij betreft is de maatschappelijke verontwaardiging begrijpelijk. Ik ga ervan uit dat wij vertrouwen hebben in de rechtsstaat. U zei dit ook in het begin van uw inbreng. De Kamer gaat niet over het aanstellen of ontslaan van rechters.

De heer **Heerts** (PvdA): Nee, maar de rechters moeten wel wat meer tegen kritiek kunnen.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik hoor de heer Heerts zeggen: vluchtgevaarlijke gedetineerden horen niet buiten te komen. Ik ben het daar heel erg mee eens. Nu is er een rechter die van een getuige te horen krijgt dat de heer Saban Baran vluchtgevaarlijk is. Wat zegt deze rechter? Nou, die getuige is niet betrouwbaar, want het gaat slechts om een anonieme bron die op geen enkel punt nader geverifieerd is. De rechter besluit daarop dus om de heer Baran naar buiten te laten gaan. Wat zegt de minister in zijn brief? "Hierbij dient aangetekend te worden dat er geen sprake was van een anonieme bron, zoals het hof stelde. De getuige was bekend bij de politie en werd betrouwbaar geacht, zoals door het Openbaar Ministerie ter zitting is gemeld." Is dit een blunder of niet?

De heer **Heerts** (PvdA): Volgens mij bestaat er geen misverstand over dat wij dit een blunder vinden. Het is al een aantal keren gezegd. Vergist u zich niet, mevrouw Verdonk, deze minister van Justitie stelt een nader onderzoek in. Dat is niet niks. Hij kondigt ook nog een wetswijziging aan. Wat wilt u eigenlijk nog meer horen in

een bepaalde zaak? U mag proberen er rechts overheen te schreeuwen, maar de PvdA-fractie is net zo verontwaardigd als TON. Ton is net zo verontwaardigd als TON.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik heet Rita en TON heet Trots op Nederland, maar dat ter zijde. Kijken wij naar de houding van de PvdA. U bent verontwaardigd en vindt dat vluchtgevaarlijke gedetineerden binnen moeten blijven. Dat vind ik ook. Nu is er een rechter die dat niet doet. Hij maakt gewoon een blunder. Vervolgens gaat u zich weer verschuilen achter nieuwe regeltjes en een wetswijziging. Waarom zegt de PvdA niet: wij vinden dat vluchtgevaarlijke gedetineerden binnen moeten blijven? Als een rechter zo blundert als deze rechter en ervoor zorgt dat een vluchtgevaarlijke gedetineerde naar buiten gaat en bovendien kan doorreizen naar Turkije, waar hij nu lekker op de berg zit te lachen om alle commotie die hij in Nederland heeft veroorzaakt, zegt u: ach, laat maar.

De heer **Heerts** (PvdA): Wisten wij maar op welke berg. Het gaat niet om één rechter, dat is namelijk het grote probleem in dit geval. Voor mij is er een cruciale fout begaan – wij horen dit wellicht nog nader van de minister – op 18 juni, toen het Openbaar Ministerie zich niet goed verzette tegen een vrijlating van twee dagen om humanitaire redenen. Daar ligt voor mij de crux van de fout. Er is sprake van een aaneenschakeling van signalen dat deze man niet op vrije voeten had moeten worden gesteld.

□

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Voorzitter. Mensenhandel of vrouwenhandel is een van de meest schrijnende vormen van criminaliteit. Deze is extreem gewelddadig en ontnemt mensen en vrouwen hun waardigheid en menselijkheid op sadistische wijze, in deze zaak zeker. Vandaag spreken wij over een kwestie die de aanpak van vrouwenhandel helaas op grote achterstand zet, want zonder aangiftes van slachtoffers, zonder informatie van binnenuit en zonder het vertrouwen van slachtoffers in een fatsoenlijke en zorgvuldige rechtsgang heeft dit soort criminelen vrij spel. Daarom is het des te schrijnender dat een van de slachtoffers de verdachte Saban B. doodleuk op straat tegenkwam.

Daarnaast staat bij mijn partij de principes van de trias politica hoog in het vaandel. Wij gaan niet over de rechterlijke macht en zwijgen wanneer de rechter spreekt. Rechters zijn nu eenmaal soms geroepen om beslissingen te nemen die niet iedereen bevallen, zo zei president Corstens van de Hoge Raad recent. Dat klopt, maar dat neemt niet weg dat rechters wel aan hun stand verplicht zijn om voldoende rekenschap te geven van hun beslissingen. Is dat in deze zaak voldoende gebeurd? Rechters zijn immers niet onfeilbaar, maar dat geldt eveneens voor het Openbaar Ministerie.

Daarom is dit mijn eerste vraag aan de minister in aansluiting op meerdere vragen. Waarom heeft de minister direct gereageerd waardoor hij zijn eigen OM leek vrij te pleiten? Immers, al spreekt hij van twee dagen verlof, ook in twee dagen kan dit soort criminelen de benen nemen. Of het dus gaat om twee of zeven dagen lijkt mij niet heel erg ter zake doen.

Wij gaan evenmin over het ontslag van onafhankelijke rechters. Het verbaast mij ontzettend dat dit voorstel hier vandaag als een serieus voorstel wordt besproken. Dat

Azough

zou het fundament van onze rechtsstaat schenden. Daarmee politiseer je rechtstreeks het ambt van de rechter. Daar zou ik voor willen waken. De rechter is gebonden aan het geven van een duidelijke motivering en aan het terugkijken op genomen beslissingen. Daar kunnen commissies als de CEAS (Commissie evaluatie afgesloten strafzaken) een rol in spelen. Wij gaan echter niet over het ontslag. Door dit nu zo te poneren, lijkt je te springen op de bandwagon van verschillende partijen in de samenleving die dit naar voren willen brengen.

Uit de brief die de minister naar de Kamer heeft gestuurd, blijkt dat de beslissingen weinig consequent waren. Waarom speelde de ongewenstverklaring plots geen rol meer? Waarom stond die verder niet goed en duidelijk in het dossier? Wat is er bij de politie misgegaan waardoor pas na drie dagen aan het OM werd gemeld dat Saban B. zich niet had gemeld? Dat verbaasde mij ook ten eerste. Waarom werd het team van Groep Opsporingen en Onttrekkingen (GOO) pas op 16 september operationeel? Dat is maar liefst vier dagen na de onttrekking. Hij had bij wijze van spreken gemakkelijk op de fiets naar veiliger oorden kunnen gaan. Dat is zeer stuitend.

Het is duidelijk dat het ontbrak en ontbreekt aan gevoel van urgentie in deze zaak. Ligt dat aan de regelgeving of meer aan het proces? Mijn fractie gaat niet op de stoel van de rechter zitten, maar verwacht dat rechters en het OM in staat zijn tot een degelijke en consequente toetsing, dus zonder dat er sprake is van al te veel wisseling van de wacht, dat beslissingen zorgvuldig worden gemotiveerd en verantwoord, dat het gevoel van veiligheid van de slachtoffers zo min mogelijk of niet wordt aangetast en dat de uitvoering, waar wij de minister vandaag veel te weinig over horen, maximale garanties biedt dat vluchtgevaar zo klein mogelijk wordt gehouden en dat er dus sprake is van begeleiding, elektronische bewaking et cetera. Aan deze voorwaarden is onvoldoende voldaan in deze zaak. Daarvoor moet de minister zich verantwoorden. De minister heeft aangegeven dat hij de speelruimte wil inperken en dat hij rechters eigenlijk niet meer de rol wil geven om de toetsing te doen. Hij wil de toetsing namelijk aan directeurs van penitentiaire inrichtingen overlaten. De vraag is of dat de oplossing is. Biedt dit ons voldoende garantie dat dit soort fouten wordt voorkomen? Graag een toelichting van de minister op dit punt.

Is het hierbij niet vooral het proces geweest, dat er niet zorgvuldig genoeg is getoetst, dat het dossier onvoldoende bekend was en dat het dossier blijkbaar niet volledig was, als bijvoorbeeld de ongewenstverklaring daarin niet heel duidelijk naar voren is gebracht, en dat er te veel wisselingen van de wacht zijn geweest? Daar zit volgens ons een veel groter probleem. De vraag is of dit probleem met het voorstel van de minister wordt opgelost.

De heer **De Roon** (PVV): Ik probeer nog even wat meer zicht te krijgen op de visie van uw partij op het principe van de scheiding der machten. U zegt heel stellig dat de Kamer niet over het ontslag van rechters gaat. Er is niemand die vandaag heeft bepleit dat de Kamer moet kunnen beslissen of een rechter wordt ontslagen. Ik denk ook dat dit nooit zo zou moeten zijn. Bent u het met mij eens dat, als ernstige schade wordt toegebracht aan het aanzien van en aan het vertrouwen in de rechterlijke macht, daarover wel degelijk mag en zelfs moet kunnen

worden gesproken in deze Kamer, al was het alleen maar als inleiding op een eventuele wens om de wet te veranderen als dat noodzakelijk zou zijn?

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Ik ga mij niet laten verleiden tot een discussie over het mogelijk ontslaan van rechters. Die zie ik namelijk ontstaan en dat lijkt mij geen goede zaak. Ik ga over mijn antwoord. Mijn fractie houdt zich aan de principes van de trias politica. Wij gaan niet over de rol van de rechter. Wij zitten niet op die stoel.

De heer **De Roon** (PVV): Niemand bepleit dat de Kamer op de stoel van de rechter moet gaan zitten. Niemand heeft dat vandaag gezegd.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Volgens mij wel. Als er woorden worden gebruikt als "bijsturen", als "deze figuren moeten ontslagen worden" en als "het is vanzelfsprekend dat na deze zaak ontslag moet volgen", lijkt mij dat er wel degelijk wordt gesproken over een politieke inmenging van de Kamer.

De heer **De Roon** (PVV): Er worden dan gewoon politieke standpunten geformuleerd. Niemand heeft gezegd: laten wij als Kamer de bevoegdheid tot het ontslaan van rechters naar ons toe halen. Niemand heeft dat bepleit.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Er zijn voldoende criteria waarop de Hoge Raad kan toetsen of een rechter zijn ambt kan blijven vervullen. Wat mij betreft, horen die criteria duidelijk te zijn, maar deze liggen bij de Hoge Raad. Ik hoor vandaag dat deze criteria moeten worden aangevuld, aangescherpt et cetera. Dat beschouw ik al als politieke inmenging en bijsturing en dat vind ik niet goed.

De heer **De Roon** (PVV): De criteria waarover u het hebt, liggen vast in de wet. Wij zijn toch wetgever? Wij kunnen toch die wet veranderen als wij dat noodzakelijk zouden vinden?

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Daar zouden wij over kunnen spreken op een zorgvuldige, rustige en gedegen wijze. Ik vind naar aanleiding hiervan niet dat wij nu in twee, drie uur tijd dit soort afwegingen naar voren dienen te brengen. Ik ben daar niet voor. Ik ga over mijn antwoord. Dat zegt u zelf ook: u gaat over uw antwoorden en uw moties. Ik vind dit toch een heel schadelijke gang van zaken. De Kamer is ook gebaat bij vertrouwen in de rechtsstaat. Als het vertrouwen geschaad wordt, moet het hersteld worden. De vraag is of het vertrouwen in de rechtsstaat wordt hersteld met uw optreden en met uw oproep om ontslag van rechters mogelijk te maken, of de mogelijkheden daartoe te verscherpen of uit te diepen. Ik denk het niet. Daarbij zijn wij niet gebaat. Ik roep rechters op om zelf kritisch te zijn, maar ik ga niet op de stoel van de rechter zitten.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter. Dank voor het woord. "Als ik al zou overwegen om aangifte van mensenhandel te doen, dan laat ik dat nu helemaal." Woorden van deze strekking vielen vorige

Anker

week in het Utrechtse stadhuis, toen daar een informatie-bijeenkomst was over de plaatselijke aanpak van mensenhandel en de nieuwe prostitutieregeling. Er waren zo'n 70 prostituees aanwezig en de ontsnapping van Saban B. is daar niemand ontgaan. De macht van de Saban B.'s in deze wereld is groter geworden. Dat is verschrikkelijk. Het vertrouwen in opsporing en handhaving daalt snoeihard door dit soort blunders. Slachtoffers van mensenhandel zijn daar nu zwaar de dupe van.

Het feit dat het verzoek van Saban B. tot schorsing van de voorlopige hechtenis is toegezegd, is wat de ChristenUnie betreft een ongewenste uitkomst van de procedure, en niet alleen omdat deze man het verlof heeft gebruikt om te ontsnappen. Dat is natuurlijk verschrikkelijk, maar het verlenen van het verlof is met name vanuit het perspectief van de slachtoffers onbegrijpelijk. Het is ronduit cru dat een slachtoffer dat de gevolgen van de dader haar leven lang meedraagt, geconfronteerd kan worden met de dader die gezellig met vrouw en kind op stap is. Het kan niet zo zijn dat iemand die verdacht wordt van zulke gruwelijke misdrijven, door het verlof in staat wordt gesteld om zich vrij te bewegen, waarbij het risico bestaat dat hij zijn slachtoffers tegenkomt of in het ergste geval zelfs opzoekt.

Zoals bekend is de aangiftebereidheid in het geval van mensenhandel al erg beperkt. Hierbij speelt een rol dat anonimiteit niet gewaarborgd kan worden in het strafproces en dat er natuurlijk nooit een garantie is dat een aangifte ook tot een veroordeling leidt. Nu blijkt dat een veroordeelde, al was het slechts in eerste aanleg, ook nog op verlof kan. Nu dat blijkt, zal die bereidheid alleen maar afnemen.

Voor de slachtoffers van Saban B. is zijn ontsnapping vreselijk, maar ook voor de vrouwen die nu nog uitgebuut worden, is dit een slechte tijd. Zij moeten erop kunnen vertrouwen dat zij veilig zijn als zij eenmaal de moed opbrengen om naar de politie te stappen. Ik was zelf onlangs op werkbezoek in Utrecht, onder andere bij de tippelzone. Ik heb daar een agent gesproken die zei dat hij wel zeven jaar bezig is geweest, in gesprek met een vrouw, om eindelijk die stap te zetten tot een aangifte. Daarna is het ook nog eens een heel lang en kwetsbaar proces. Dat hele kwetsbare proces komt nu ontzaglijk onder druk te staan. Zoals gezegd, met deze blunder hebben mannen als Saban B. weer meer macht gekregen over hun slachtoffers.

Welke maatregelen neemt de minister nu om deze schade te minimaliseren en het vertrouwen zo veel mogelijk te herstellen? Ik vraag daar heel specifiek naar, want wij hebben het nu heel veel over de juridische keten gehad. Dat is prima, maar ik vraag ook heel specifiek of er contact is geweest met CoMensha, met BLinN en met al die andere hulpverleningsinstanties die bijvoorbeeld in de prostitutie werken om vrouwen op te vangen en slachtoffers van mensenhandel op te sporen, die in een opvang werken.

Wat de ChristenUnie betreft is de vraag ook of het verlenen van het verlof een uitkomst is van menselijk falen of een uitkomst van een te ruim verlofbeleid. Wij hebben daar inmiddels over gesproken. Wij hebben de indruk dat er een soort van juridische/academische situatie is ontstaan waarin het verlof van deze man blijkbaar een uitkomst kon zijn. Dat kan niet. Natuurlijk, als je alle juridische vergelijkingen maakt, kun je eruit komen, maar dat moeten wij helemaal niet willen. In

hoeverre wordt bij de beoordeling van een verlofaanvraag het belang van de slachtoffers nu eigenlijk meegewogen? Of is die afweging bij een verlofaanvraag puur gericht op de dader of de veroordeelde? Graag duidelijkheid daarover, want ik ben ervan overtuigd dat als wij maar één minuut hadden nagedacht over wat de gevolgen kunnen zijn voor de slachtoffers, er een andere beslissing zou zijn genomen.

Daarnaast is de afweging van het gerechtshof formeel-juridisch misschien wel te rechtvaardigen, maar de uitkomst leidt tot onbegrip en vervreemding bij de burgers. Dat mag op zich geen reden zijn om anders te oordelen, maar een bredere motivering waarbij de positie van de slachtoffers wordt betrokken, zou het draagvlak wel kunnen vergroten. De ChristenUniefractie is dan ook van mening dat de belangen en de veiligheid van slachtoffers expliciet, dus in de motivering, meegewogen moeten worden bij het toetsen van een verlofaanvraag. Hiermee wordt de kans op menselijk falen verkleind en worden draagvlak en begrip voor rechterlijke uitspraken vergroot. Ik ben benieuwd naar het voorstel waarmee de minister gaat komen. Ook dan wil ik vragen om daar heel specifiek het slachtofferbelang in mee te nemen.

De heer **Teeven** (VVD): De heer Anker maakt zich terecht druk om de belangen van slachtoffers. Vindt de fractie van de ChristenUnie dan ook dat het voorstel van de minister in feite erop gericht zou moeten zijn dat je alleen maar in zeer uitzonderlijke persoonlijke omstandigheden, bijvoorbeeld de ernstige medische toestand van een verdachte of veroordeelde, zou kunnen schorsen? Zou het niet alleen zo moeten zijn dat rechters dat moeten meewegen, maar sterker nog, dat wij in de wet moeten opnemen dat gewoon geen verlof wordt verleend als deze belangen spelen? Dan is die ruimte er niet voor rechters. Gaat uw fractie niet zo ver? Anders zijn uw woorden mooi, maar wij moeten die mensen voor wie u zegt te willen opkomen, vervolgens ook wat bieden.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik ga voor een heel groot gedeelte mee in wat de heer Teeven zegt. Volgens mij is op dit moment het criterium dat er humanitaire gronden moeten zijn. Overigens brandt het interruptielampje nog steeds, dat leidt me wat af; voorzitter. Ik denk dat wij op zoek moeten gaan naar een goede formulering in de wet, waarmee we bereiken dat alleen in de uiterste gevallen een schorsing is toegestaan en dat er heel zware gronden voor moeten zijn. Daarbij moeten de gronden voor de slachtoffers minstens zo zwaar wegen. De heer Teeven wil de schorsingsmogelijkheden beperken tot medische gronden. Ik kan me voorstellen dat een begrafenis ook meetelt. Dat is een beetje de ruimte waaraan ik denk. We hebben het dus niet over verjaardagen en kinderfeestjes, het gaat echt over serieuze momenten in een leven die niet meer terugkomen.

Voorzitter. Daarmee ben ik ook aan het einde van mijn betoog. Ik ben benieuwd naar het voorstel van de minister.

De **voorzitter**: De minister heeft aangegeven meteen met de beantwoording door te willen gaan. Ik maak uit de reacties op dat de Kamer daarmee akkoord is. Dan

Anker

stel ik voor dat we doorgaan. Ik geef het woord aan de minister.

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. Ik ga graag in op de vragen, opmerkingen en zorgen die naar voren zijn gebracht in dit debat in tweede termijn. Ik ben mij er ten volle van bewust hoe belangrijk het is dat er in ons land vertrouwen bestaat in de manier waarop de organen van de rechtshandhaving zich bezighouden met ernstige criminaliteit als mensenhandel. De heer Anker onderstreepte zonet terecht de ernst hiervan voor de slachtoffers om wie het gaat.

Vanochtend, toen ik onderweg was naar uw Kamer, kwam bij mij een mailtje binnen van CoMensha. Daarin bracht deze organisatie naar voren hoe belangrijk dat is uit het oogpunt van haar werk, dat in feite ook ons werk is. Wij willen met organisaties als CoMensha in het kader van de Taskforce Aanpak Mensenhandel effectief zijn in de bestrijding van de mensenhandel. Ik ben me er ten volle van bewust dat door deze zaak, doordat op dit moment Saban B. voortvluchtig is, daaraan schade is toegebracht. Ik heb de indringende vragen uit de tweede termijn van de heer Teeven en van anderen volstrekt niet ervaren als op de man gericht, maar als gericht op de zaak waarvoor we samen staan. Dat is de aanpak van een zo ernstige criminaliteit. Daarbij is ook de vraag aan de orde gekomen of het Openbaar Ministerie zich in alle stadia wel maximaal alert heeft opgesteld ten aanzien van de risico's die precies deze verdachte, deze veroordeelde in eerste aanleg, meebracht. Dat is voor mij ook een van de vragen. Ik zal ook ingaan op de vragen die daarover zijn gesteld.

Eerste reacties moeten helder zijn. Ik zie het ook als mijn taak om op het moment dat zo'n bericht naar buiten komt tegenover de media helder te zijn over waar ik voor sta. Daarbij heb ik de blik gericht op de beslissing van het gerechtshof, die duidelijk inging tegen wat het Openbaar Ministerie wilde. Dat klopt. Het was tegen de zin van het Openbaar Ministerie dat er zeven dagen schorsing van de voorlopige hechtenis werd toegestaan. Op het moment dat de informatie kwam dat Saban B. daarvan misbruik ging maken, heeft het Openbaar Ministerie ook ingegrepen. Die ingreep heeft geen genade gevonden in de ogen van de rechters die daarover oordeelden. Op dat moment is er zo geoordeeld. Ik sluit volstrekt niet de ogen voor wat mevrouw Azough heeft gezegd. Zij was daar volstrekt helder over. Ook ik zeg dat het Openbaar Ministerie in de eerdere fase een heldere en consequente lijn had moeten volgen, ook op de momenten dat het Openbaar Ministerie dacht dat twee dagen wel zou kunnen of ging meedenken ter zitting over de mogelijkheid van twee dagen. Bij deze verdachte kan dat niet.

Ik schaar mij niet bij degenen die harde woorden hebben gesproken over de rechters in persoon. Ik ben zelf geruime tijd rechter geweest en geruime tijd parlements lid. Ik heb mij in beide functies gerealiseerd dat de rechter een verantwoordingsplicht heeft in zijn uitspraken. Ik heb mij als parlements lid, en uiteraard ook als minister van Justitie, gerealiseerd dat je in een politiek ambt de verantwoordelijkheid van de rechters hebt te respecteren. Dat is de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, een van de pijlers van ons staatsbestel. Dat is dus een dure plicht van twee kanten, van de

rechters om zich voortdurend bewust te zijn van de verantwoordelijkheid die ze hebben, juist omdat ze onafhankelijk zijn, juist omdat er nadat de hoogste rechter heeft geoordeeld – in sommige zaken is dat één rechter zonder hoger beroep – niemand anders meer is die dat kan corrigeren en van degenen die een politiek ambt vervullen om die verantwoordelijkheid van de onafhankelijke rechter te respecteren.

Dit betekent niet dat er verder niets over te zeggen is. Er is natuurlijk iets over te zeggen. Er is ook in dit huis iets over te zeggen, want als in een politiek ambt – dat van de Kamerleden, mijn vroegere – een conclusie moet worden getrokken dat een uitspraak zo niet had moeten kunnen, dan dienen wij ons de vraag te stellen of wij de regels moeten veranderen. Op dat punt heb ik inderdaad in mijn brief van gisteravond al geconcludeerd – terecht is geconstateerd dat ik daarover vanochtend wat categorischer was – dat er reden is om die regels aan te scherpen. Dat is onze verantwoordelijkheid, dat is mijn verantwoordelijkheid als minister van Justitie en dat is de verantwoordelijkheid van de leden van de Staten-Generaal waar het gaat om formele wetgeving, wetgeving die in samenwerking van regering en Staten-Generaal tot stand komt. Ook op dat punt wilde ik volstrekt helder zijn. Bij deze geschiedenis moet het voor iedereen die daarnaar kijkt – ik beseft hoe ernstig mensenhandel is en hoe ernstig de hier ten laste gelegde feiten zijn – duidelijk zijn dat dit aanleiding geeft om, alles vernomen hebbend wat er rondom deze zaak heeft gespeeld, te concluderen dat de regels dienen te worden aangescherpt.

Ik zal, de orde van de vergadering onderkend, proberen zo precies mogelijk in te gaan op de concrete vragen die verder zijn gesteld. Ik hoop een paar van de hoofdpunten uit het betoog van de heer Teeven al te hebben beantwoord.

De heer Teeven heeft gevraagd wat er op 18 juni is gebeurd. Ik heb daarover geschreven in mijn brief. De advocaat-generaal heeft zich wél verzet tegen een langere schorsing dan twee dagen. Er was toen vier dagen gevraagd. De advocaat-generaal heeft er toen voor gekozen om twee dagen toe te staan, omdat het vluchtgevaar voor de periode waarbinnen de bevalling zou worden bijgewoond, gering werd geacht. Ik heb net al gezegd dat het Openbaar Ministerie in mijn opvatting, zoals ik nu naar deze zaak kijk, van meet af aan de consequente lijn moet kiezen: in dit geval niet, gelet op de ernst van de zaak en wat wij verder weten over deze verdachte. Dat neemt niet weg dat ik vind – daarom heb ik inderdaad geen harde woorden gesproken over het Openbaar Ministerie – dat dit bij de regels zoals ze tot nu toe gelden een verklaarbare benadering is van dit soort verzoeken, omdat in dit soort situaties, in de gevallen dat er wordt gevraagd om schorsing van de voorlopige hechtenis, tot nu toe ook het soort omstandigheden wordt betrokken waarvan ik zeg dat het beter is als dat in een kader gaat. Mijn conclusie is nu – ik heb dat aan het begin van mijn antwoord gezegd – dat het beter was geweest als die lijn consequent was getrokken. Ik voeg eraan toe dat het Openbaar Ministerie werkwijzen heeft die ertoe leiden – de heer Teeven vroeg mij er gelukkig naar – dat degenen die een zitting doen ... De heer Teeven weet dat het bij een zitting van de ene soort weer anders is dan bij die van een andere. Bij een pro-formazitting is het anders dan wanneer de zaak wordt opgebracht voor een inhoudelijke benadering. Dit betekent dus ook dat er

Hirsch Ballin

bij een van die twee zittingen een verrassingseffect was bij het hernieuwde verzoek om schorsing van de voorlopige hechtenis. Ik vind dat bij een zaak als deze de communicatie binnen het Openbaar Ministerie optimaal moet zijn. Daarom neem ik graag de suggesties van de heer Teeven over op het punt van de werkwijze bij de hofpakketten en in relatie tot het eerstelijnspakket.

De heer **Teeven** (VVD): Dank voor de toezegging dat de minister die suggesties overneemt. Dan nog wel de volgende vraag. Klopt het dat die niet-zaaksadvocaat-generaal – want de vrouwelijke zaaksadvocaat-generaal deed niet de zaak op 18 juni – het advies van de nationale recherche en het landelijk parket heeft gekregen om nooit akkoord te gaan met een schorsing van de verdachte Saban B.? Als dit waar is, heeft zij ondanks deskundig advies toch de kop in de wind gegooid.

Minister **Hirsch Ballin**: Er zijn twee momenten aan de orde. De eerste is de situatie waarin om schorsing werd gevraagd in verband met de bevalling. De tweede is de situatie waarin de advocaat-generaal op de zitting eerst het standpunt heeft ingenomen: "niet", maar overstap is gegaan in de discussie die daar plaatsvond. Ik wil niet op alle details van de communicatie tussen het landelijk parket nationale recherche en het OM ingaan, omdat ik dan zou pretenderen meer te weten dan wij op dit moment weten. Ik heb echter al toegezegd dat dit wordt onderzocht, ook binnen het OM.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Hoeveel paspoorten had deze meneer?

Minister **Hirsch Ballin**: Volgens de informatie waarover wij beschikken, heeft hij uitsluitend recht op het Turkse paspoort als Turks staatsburger.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Er stonden in de krant berichten dat hij de Duits-Turkse nationaliteit heeft. Wil de minister dit bericht bevestigen of ontkennen?

Minister **Hirsch Ballin**: Volgens de informatie waarover ik beschik, heeft hij niet het Duitse staatsburgerschap. Mevrouw Verdonk zal begrijpen dat wij geen administratie bijhouden van het Duitse staatsburgerschap, maar wij hebben op grond van de informatie waarover wij beschikken, uitsluitend reden om aan te nemen dat hij Turks staatsburger is.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Dit is toch echt een waardeloos antwoord, minister.

Minister **Hirsch Ballin**: Nee, dat is het niet.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Het is natuurlijk ontzettend belangrijk dat bekend is hoeveel paspoorten iemand heeft. Als er wordt gevraagd, zoals aan deze man: lever je paspoort in en hij levert er één in, houdt hij er één over waarmee hij zo over de hele wereld kan reizen. Dan is het toch van cruciaal belang om dit te weten? De minister kan dit toch niet afdoen met de mededeling: wij denken dit of wij denken dat? Er is al geen excuus te bedenken voor het feit dat niet in het dossier stond dat hij ongewenst vreemdeling is, maar dat dit ook nog niet bekend was, is toch gewoon een blunder!

Minister **Hirsch Ballin**: Ik meen dat mevrouw Verdonk mij af en toe verkeerd aanhaalt. Ik heb gezegd over welke informatie wij beschikken. Ik heb daar geen twijfel over uitgesproken. Ik heb daar alleen bij aangetekend dat er uiteraard geen boekhouding van Duitse staatsburgers is bij de diensten van Justitie. Ik heb haar dus geen enkele bevestiging willen geven van de indrukken die zij hier voortdurend verwoordt, namelijk dat betrokkene Duits en Turks staatsburger is. Ik heb gezegd dat hij volgens de informatie waarover het Openbaar Ministerie beschikt, uitsluitend Turks staatsburger is.

De **voorzitter**: De minister vervolgt zijn betoog.

Minister **Hirsch Ballin**: Dan kom ik bij de vragen die de heer Teeven heeft gesteld over de relatie tussen de politie en het Openbaar Ministerie in de situatie waarin wederom een schorsing van de voorlopige hechtenis was gegeven, dus nadat het Openbaar Ministerie tevergeefs had gevraagd om die schorsing op te heffen toen er aanwijzingen waren dat Saban B. zich zou onttrekken aan de greep van de Nederlandse rechtsorde. Ik kan die vragen geheel plaatsen en het zijn ook de mijne. Hierover zijn twee opmerkingen te maken. Bij eerste lezing van het ambtsbericht waarin staat dat betrokkene zich op vrijdag had gemeld, op zaterdag niet – iets wat je pas als vaststaand kunt aannemen aan het einde van de avond, omdat er geen tijdstip is vastgelegd voor het moment waarop – en op zondag ook niet en dat dit bericht maandagochtend is doorgegeven aan het Openbaar Ministerie, kwam de vraag van de heer Teeven ook bij mij op. Ik heb dan ook onmiddellijk gevraagd om dit uit te zoeken. Ik heb daar nog geen bericht over ontvangen. Dit zal uiteraard nog komen en het zal uiteraard ook moeten omvatten of er voldoende instructie was gegeven door het Openbaar Ministerie aan de politie. Er liggen dus twee vragen: een vraag van het Openbaar Ministerie aan de politie en een vraag van mij aan het Openbaar Ministerie over de politie. Dat wordt uitgezocht.

Nu de vraag van de heer Teeven over het veronderstelde beleid inzake het gemakkelijker schorsen na de helft van de tijd. Rechters moeten die vrijheid niet hebben. Uit het wetswijzigingsvoorstel dat ik de Kamer zal zenden, zal dit natuurlijk in principe voortvloeien. Het Hof zelf is van oordeel dat het daarin geen vaste lijn hanteert. Ik heb de zin waarnaar de heer Teeven verwees, zelf ook gelezen. Mocht die de suggestie in zich dragen van een soort vaste lijn, dan zou die er niet mogen zijn. Ik wil hierover volstrekt helder zijn: wij moeten dat soort praktijken niet hebben; het mag dus niet als het ware al bij voorbaat, voordat de veroordeling is uitgesproken, duidelijk zijn dat halverwege een soort verlicht regime zal worden toegepast. Het is dan ook mijn bedoeling om deze mogelijke grond voor het schorsen van de voorlopige hechtenis uit te sluiten.

De heer **Teeven** (VVD): Voorzitter. Ik ga ervan uit dat de minister dit beleid dat er niet zou moeten zijn, zal opnemen met de presidenten van de gerechtshoven en de Raad voor de rechtspraak, zodat duidelijk wordt dat een dergelijke lijn niet moet bestaan en in feite in strijd is met de wet.

Minister **Hirsch Ballin**: Bij mijn weten is dat ook de opvatting van de president van het Hof van Arnhem. In

Hirsch Ballin

mijn brief van gisteravond stelde ik al dat ook de Raad voor de rechtspraak tot de conclusie is gekomen dat er reden is voor een evaluatie van deze geschiedenis. Ik vind dit buitengewoon verstandig. Ongetwijfeld zal dit ook worden onderkend, want de debatten in deze Kamer en mijn antwoorden op de vragen zijn openbaar.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Voorzitter. Waarom hoorden wij er pas later van dat de politie pas na tweeënhalve dag meldde dat de verdachte zich niet had gemeld en dat het OM wel of niet juist een scherpe aanwijzing had gegeven? Ik kan mij niet voorstellen dat de minister die informatie nu nog moet krijgen. Die had hij toch allang kunnen krijgen? Dit debat is namelijk vorige week geagendeerd voor vandaag. Ik snap het dus niet helemaal.

Minister **Hirsch Ballin**: Juist omdat ik die vraag onmiddellijk heb gesteld en de hoofdofficier van justitie in Alkmaar onmiddellijk opdracht heeft gegeven om dit uit te zoeken, mag ik ervan uitgaan dat niet onmiddellijk doorzichtig was wat daar is misgegaan. Natuurlijk lijdt het voor mij, noch voor u, twijfel dat er iets is misgegaan als er zaterdag in de loop van de avond niet onmiddellijk is gereageerd. Of dat had geholpen, is een andere vraag, maar dat neemt niet weg dat er in zo'n geval onmiddellijk had moeten worden gereageerd. Het moet wel duidelijk zijn dat ik dit precies uitgezocht wil hebben.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Er zijn helaas ook andere gevallen van onttrekking geweest. Hoe was het proces daarbij, werd er in die gevallen wel direct gemeld, of was dat daarbij ook niet het geval? Kunt u zeggen in hoeverre de evaluatie van deze specifieke zaak nieuwe feiten oplevert?

Minister **Hirsch Ballin**: Zoals altijd – en dat weet u ook van mij – zal ik niet alleen naar dit concrete geval kijken, maar ook naar wat hiervan in meer algemene zin moet worden geleerd. Een meldingsplicht op dagelijkse basis dient uiteraard om dagelijks alarm te kunnen slaan. Volgens mij moet het volstrekt duidelijk zijn dat dit ook de manier van reageren van de politie moet zijn.

De heer **Heerts** (PvdA): Voorzitter. Ik was even verward: de hoofdofficier van Alkmaar?

Minister **Hirsch Ballin**: Omdat het de politie Alkmaar was.

Ik kom bij de eerste motie van de heer Teeven, die betrekking heeft op de relatie tussen het Openbaar Ministerie in eerste aanleg en tweede aanleg. Het dictum van de motie houdt in dat met onmiddellijke ingang moet worden bewerkstelligd dat hogerberoepszittingen in gespecialiseerde zaken van het Openbaar Ministerie gezamenlijk worden gedaan door de zaaksofficier in eerste aanleg en een zaakadvocaat-generaal. Ik wil over deze motie opmerken dat ik mij richt op haar dictum, niet op de overwegingen. In de overwegingen zit veel waarmee ik het eens ben. Algemene uitspraken over het tekortschieten, zoals deze staan in de eerste overweging, zou ik niet tot de mijne willen maken. Ik denk dat het Openbaar Ministerie op dit punt minstens een genuanceerdere praktijk laat zien, ook precies omdat hetgeen de heer Teeven aan de orde stelt, al behoort tot wat het college van procureurs-generaal onder handen heeft

genomen. Maar de heer Teeven weet dat ik zijn richting van werken deel in dezen.

De lijn om hogerberoepszittingen in gespecialiseerde zaken van het Openbaar Ministerie te laten doen door de zaaksofficier in eerste aanleg en de advocaat-generaal gezamenlijk, spoort met wat er al bij het Openbaar Ministerie in gang is gezet. De motie ondersteunt deze lijn. Ik wijs nog wel op hetgeen ik over de overwegingen heb gezegd. Aangezien ik de motie van de heer Teeven zie als ondersteuning van een ook door mij wenselijk geacht veranderingsproces bij het Openbaar Ministerie, zie ik deze motie, als zij wordt aangenomen, als medebepalend voor wat wij gaan doen.

De heer **Teeven** (VVD): Ik heb nog een vraag over de overweging net boven het dictum. Daarin pleit ik in feite voor een hoofdadvocaat-generaal die doorzettingmacht krijgt en de functionarissen kan aanwijzen die in een hoger beroep de zitting doen. Is dat de lijn waaraan u denkt? Ik hoop het, want dan zijn wij van dat eeuwige overleg af en wordt de beslissing genomen door de man die er verstand van heeft.

Minister **Hirsch Ballin**: Daaraan denk ik zelf ook. De hoofdadvocaat-generaal in Arnhem stemt zaken regelmatig af met de landelijk daartoe aangewezen hoofdadvocaat-generaal, de advocaat-generaal van het gerechtshof in Den Haag. Inmiddels is besloten om de zaaksofficier van justitie aan het team toe te voegen. De hoofdadvocaat-generaal bij het gerechtshof in Den Haag heeft deze coördinerende functie al. Moeten wij dat doorzettingmacht noemen? Als de hoofdadvocaat-generaal in Den Haag tot de conclusie komt dat het niet goed gaat, dan zal hij dat uiteraard onmiddellijk moeten melden aan het college van procureurs-generaal. En dat komt om en nabij neer op wat de heer Teeven bedoelt in de laatste overweging voor het dictum.

Voorzitter. De heer Teeven en anderen hebben gesproken over de door mij in het vooruitzicht gestelde wijziging van artikel 80 van het Wetboek van Strafvordering. Ter verduidelijk voeg ik daar maar onmiddellijk het volgende aan toe. In de brief heb ik de geijkte woordkeus gevolgd dat ik overweeg een wetswijziging van deze strekking voor te bereiden. Goede verstanders begrijpen dat ik daarmee bedoel dat ik zo'n wetswijziging wenselijk vind, maar mijn collega's in de ministerraad en de Raad van State in hun waarde moet laten. In de berichtgeving heb ik gezien dat daaraan de conclusie is verbonden dat ik vind dat zo'n wetswijziging tot stand moet worden gebracht. Dat klopt en dat wil ik hier graag nadrukkelijk uitspreken. Ik zal de Kamer hierover voor de behandeling van de justitiebegroting nader over berichten.

Ik heb al aangegeven dat het criterium "bijzondere persoonlijke omstandigheden" restrictiever moet worden toegepast naarmate de criminaliteit ernstiger is. Het oordeel hierover zal in de toekomst worden geveld door de directeur van de inrichting. Hij heeft hierover, hetgeen in deze zaak ook is gebeurd, het oordeel in te winnen van het Openbaar Ministerie. In deze zaak heeft de directeur van de inrichting consequent een goede lijn gevolgd. De directeur heeft dat volgehouden, ook nadat de Raad voor strafrechtstoepassing en jeugdbescherming had geoordeeld dat de weigering van het verlof op dat moment niet terecht was geweest. Vervolgens heeft de directeur geconcludeerd dat er voor hem voldoende reden was om het verlof opnieuw te weigeren, aangezien

Hirsch Ballin

de situatie waarvoor het verlot was gevraagd, een bevalling, inmiddels voorbij was.

Het is naar mijn oordeel dan ook goed beoordeeld door de directeur, een directeur die overigens onder de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris valt. Die rol zal de directeur in de toekomst in dit soort situaties dus altijd vervullen. Die rol zal niet meer worden doorkruist door een parallel traject op basis van artikel 80 van het Wetboek van Strafvordering als deze wetgeving tot stand komt.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Vindt de minister het ook ongewenst dat een ongewenste vreemdeling kan trouwen in een gevangenis of een penitentiaire inrichting?

Minister **Hirsch Ballin**: Ik heb deze vraag goed genoteerd. Ik vind dat ook ongewenst. De vraag is echter wel of je het onder alle omstandigheden kunt beletten. In Nederland is het ingezetenschap namelijk geen voorwaarde voor het aangaan van een huwelijk. Het is wel zo dat het huwelijk van een ongewenst verklaarde vreemdeling geen verblijfstitel verschaft aan degene die dat huwelijk aangaat. Het staat de ongewenst verklaarde vreemdeling vrij om naar het buitenland te vertrekken, nadat hij zijn straf heeft uitgezeten. Vervolgens moet men zelf bepalen hoe men zijn huwelijksleven in het buitenland gaat inrichten. Hoe het huwelijksleven er vervolgens uitziet, is aan het desbetreffende land. Er is geen huwelijksbeletsel, hoe ongewenst wij dat ook mogen vinden. Er is uiteraard wel reden om extra op ons qui-vive te zijn ten aanzien van alles wat er verder bij aan de hand is.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): De minister vindt het dus gewoon goed dat een ongewenste vreemdeling kan trouwen in een penitentiaire inrichting?

Minister **Hirsch Ballin**: Ik wil op dit punt niet te veel in herhaling vallen, maar mevrouw Verdonk loopt het risico dat haar woorden net een andere indruk geven van hetgeen ik zojuist heb gezegd. Ik probeer precies te zijn in mijn antwoorden, ook op de vragen van mevrouw Verdonk. Ik heb niet gezegd dat ik dat goed vind. Ik heb alleen gezegd, en dat is iets wat mevrouw Verdonk ook uit haar eerdere verantwoordelijkheid goed weet, dat er geen beletsel is voor het aangaan van een huwelijk door iemand die hier geen verblijfstitel heeft.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Dan is de conclusie dus dat wij het in Nederland logisch en normaal vinden dat een ongewenste vreemdeling hier kan trouwen in een penitentiaire inrichting, ook met een Nederlandse vrouw. Wij weten allemaal wat er dan gebeurt: de ongewenste vreemdeling gaat even terug naar, in dit geval, Turkije en over een poosje staat hij hier weer voor de deur en krijgt hij wel een verblijfsvergunning, omdat hij in de penitentiaire inrichting was getrouwd met een Nederlandse vrouw. Dat is een praktijk die u gewoon toelaat.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik denk dat ik duidelijk ben geweest. Mevrouw Verdonk weet ook uit minstens twee van haar vroegere verantwoordelijkheden hoe onze wetgeving in elkaar zit. Ik heb duidelijk gezegd dat een ongewenst verklaarde vreemdeling zich op deze manier geen verblijfstitel kan verschaffen. Een vreemdeling die

in Nederland een huwelijk aangaat, heeft wel het recht om in het land waar hij thuis is, het huwelijksleven uit te oefenen.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Waar hij thuis is? In de gevangenis!

Minister **Hirsch Ballin**: Nee, nee.

De **voorzitter**: De minister vervolgt zijn betoog.

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. Vervolgens behandel ik de tweede motie van de heer Teeven, over de schorsing bij ongewenstverklaring. In het dictum van die motie verzoekt hij de regering per direct over te gaan tot een wetwijziging die schorsing van de voorlopige hechtenis onmogelijk maakt, indien er sprake is van de status van ongewenst vreemdeling bij de gehechte persoon. Ik ben het met de strekking van deze motie eens. Er zal wellicht een hardheidsclausule op een of andere manier nodig zijn bij de uitwerking ervan. Wij moeten ons nu wel realiseren dat niet iedereen op één lijn kan worden gesteld met Saban B. Laten wij dus aan de ene kant wel algemene conclusies trekken uit hetgeen dit drama ons heeft geleerd en laten wij er aan de andere kant op letten dat er soms behoefte is aan hardheidsclausules. Dat wordt door het dictum van de motie van de heer Teeven niet uitgesloten, dus ik neem dit graag mee bij het voorstel tot wetwijziging die wordt voorbereid.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Beschouwt u de motie als ondersteuning van uw beleid?

Minister **Hirsch Ballin**: Ik zal een wettelijke regeling van deze strekking voorbereiden. Als de Kamer dat in deze motie wenst uit te spreken, zal ik dat als ondersteuning ervaren.

Voorzitter. Dan kom ik nu op de punten die aan de orde zijn gesteld door de heer De Roon. Een gedeelte van de opmerkingen van de heer De Roon is uiteraard al beantwoord door wat ik zojuist heb gezegd naar aanleiding van de vragen van de heer Teeven, en door mijn algemene inleiding. Ik ben ook al ingegaan op de positie van de rechters. Ik voeg hieraan toe dat er een regeling is in artikel 46l van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren. Ik voeg er ook aan toe dat het niet goed zou zijn als de regeling van artikel 46l zou worden gebruikt als instrument om politieke organen te stellen boven de hoogste rechterlijke instanties. Daarvoor hebben wij hoger beroep en cassatie, en dat is de goede gang van zaken. Het aanspreken van de leiding van het Openbaar Ministerie is in feite al gedaan en de resultaten daarvan heeft de Kamer kunnen lezen in mijn brief van gisteravond.

Wat betreft de motie die door de heer De Roon is voorgesteld: dit is het soort moties waarover de regering de Kamer geen stemadvies geeft, dus dat zal ik vandaag ook niet doen.

Dan kom ik nu op de vragen en opmerkingen van de heer Van Haersma Buma. Ik ben het met hem zeer eens dat maatschappelijke betrokkenheid in de zin van inlevingsvermogen en voorstellingsvermogen ten aanzien van wat er gebeurt bij de tenuitvoerlegging van uitspraken, behoort tot de professionele kwaliteiten waarover rechters dienen te beschikken. Maar ik onthoud

Hirsch Ballin

mij uiteraard van het soort commentaar dat hoogste rechterlijke instanties geven in de vorm van hun besluit om al dan niet de uitspraak van de lagere rechter te vernietigen. Ik onthoud mij ook van het soort commentaar dat annotatoren bij rechterlijke uitspraken geven. Ik geef wel het commentaar dat ons in onze politieke verantwoordelijkheid past, namelijk dat wij de regels moeten herijken als wij constateren dat er binnen de beoordelingsruimte en de beoordelingsplicht die een rechter heeft, dingen gebeuren waarvan wij zeggen dat die niet zo moet kunnen. Vandaar mijn brief en de reactie die ik zo-even gaf.

De heer Van Haersma Buma heeft ook een opmerking gemaakt over de vele functionarissen van het Openbaar Ministerie die bij deze zaak betrokken waren. Ik heb één factor daarin al genoemd, namelijk dat een zitting zich aandienende als een pro-formazitting. Met de manier van werken in de zwaarste strafzaken en de rol daarin voor de hoofdadvocaat-generaal Den Haag als coördinator is er sprake van een structurele betrokkenheid van de eerstelijns-officier, en daarmee wordt tegenwicht geboden aan het patroon dat de heer Van Haersma Buma signaleerde.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Ik heb een vraag over het voorstel dat de minister in zijn eerste termijn heeft gedaan en waarop hij nu nader ingaat. De minister haalt de rechter eigenlijk uit het proces weg als het gaat om deze specifieke toetsing. Zegt hij daarmee niet in zekere zin het vertrouwen in de rechter op, wat betreft dit specifieke terrein?

Minister **Hirsch Ballin**: Nee, dat is een verkeerde duiding van wetswijzigingen. U kunt spoedig het wetsvoorstel inzake de taakstraffen tegemoet zien. Ik heb daarover dezelfde discussie gevoerd. Uiteraard is er precisie nodig voor wat de wetgever doet ten opzichte van de rechtspraak, maar het is de legitieme verantwoordelijkheid van de wetgever om de beoordelingskaders vast te stellen voor de rechters. Uiteraard is het inherent aan de democratische rechtsstaat en de machtenscheiding dat wij er vertrouwen in hebben dat binnen de wettelijke kaders de rechtspraak zijn werk goed zal doen. Wij hebben hier geconstateerd dat er een soort tweede circuit is ontstaan ten aanzien van hetgeen ordelijk hoort te lopen via de verlobbeslissingen die de directeur van de penitentiaire inrichting neemt onder verantwoordelijkheid van de minister of staatssecretaris van Justitie. Ik wil dat tweede circuit eruit halen, waardoor een gestructureerdere beoordeling ontstaat voor dergelijke zaken.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Wij gaan inderdaad over de wettelijke kaders, maar hiermee schaft u een wettelijk kader af. U schaft in zekere zin de rol van de rechter af. Daarmee zegt u wel degelijk iets over uw beoordeling van de rol van de rechter in deze kwestie en, naar aanleiding daarvan, over uw beoordeling van de rol van de rechter überhaupt in het schorsen van de voorlopige hechtenis. Ik wil dat u daarover helder bent, omdat ik vind dat u dat niet bent.

Minister **Hirsch Ballin**: Naar mijn overtuiging ben ik hier zo helder als u van mij mag verwachten. Ik doe geen veroordelende uitspraken in concrete rechtszaken. Daarvoor heb ik u de redenen gegeven en die sporen perfect met wat u zelf zojuist naar voren hebt gebracht.

Ik vind echter dat wij, dan bedoel ik de regering en de Staten-Generaal, wel onze verantwoordelijkheid moeten nemen als wij tot de conclusie komen dat er strakkere kaders nodig zijn voor dergelijke beslissingen. Dat is wat ik zojuist heb gezegd. Mijn bedoeling is dus inderdaad om een strakker kader te creëren, waardoor in de toekomst bepaalde beoordelingen niet meer op de plaats zullen liggen waar ze nu liggen. Dat vind ik ook beter. Laat ik er nog het volgende aan toevoegen: de taak van de rechter bij de beoordeling van strafbaarheid en schuld in een concrete strafzaak mogen we hem echt niet ontnemen. U zult zich daarin ongetwijfeld herkennen. Bij beslissingen van het soort dat wordt genomen door bestuursorganen ligt de primaire verantwoordelijkheid echter bij bestuursorganen en heeft de rechter een beperktere toets in de beoordeling van deze besluiten. Het is goed dat de beslissing omtrent de strafexecutie bij een bestuursorgaan ligt.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Mijn fractie heeft ook gepleit voor strakkere kaders. Het wordt ook een juridisch woordengevecht.

Minister **Hirsch Ballin**: Nee.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Mijn fractie heeft ook gepleit voor strakkere kaders, maar zij heeft daarbij niet gezegd dat de rol van de rechter dient te verdwijnen. Zij heeft aangegeven dat het proces veel zorgvuldiger moet zijn en dat aan de criteria dient te worden voldaan. De minister doet dat wel. Hij legt het neer bij de directeur van de penitentiaire inrichtingen. Hoe wordt daarmee de garantie gegeven dat dit soort problemen niet meer ontstaat?

Minister **Hirsch Ballin**: Wij creëren een strakker kader. Dat is duidelijk. Dat betekent dus ook dat er een duidelijker beleid kan worden gevoerd door middel van instructies aan de directeurs van de penitentiaire inrichtingen. Daarmee neemt de regering, en ik dus als minister van Justitie, precies datgene ter harte wat mevrouw Azough naar voren heeft gebracht. Als zij nu bezorgd is dat daarmee de rechtsbescherming van de verdachte tekort wordt gedaan ...

De **voorzitter**: Mevrouw Azough, u bent drie keer geweest.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Ik geef aan dat de minister mijn vraag anders interpreteert en dat hij die dus niet beantwoordt. Ik heb het over het in zekere zin in diskrediet brengen van de rol van de rechter.

Minister **Hirsch Ballin**: Nee, ik breng niemand in diskrediet. Ik breng de verantwoordelijkheid van Justitie en de directeur van de penitentiaire inrichting die onder de verantwoordelijkheid valt van de daartoe aangewezen bewindspersoon van Justitie in krediet, om het zo maar te zeggen. Dat geldt voor dit soort beslissingen dat ligt in de sfeer van de executiemodaliteiten. De regel van artikel 80 van het Wetboek van Strafvordering is het best op zijn plaats als die niet wordt "opgemengd" met beslissingen die inhouden dat iemand er bijvoorbeeld wegens een begrafenis even uit moet. Dat is een beslissing die goed thuis is bij de directeur van de inrichting. Wij hebben ook gedacht over beveiliging en een leider daarbij. Onder het

Hirsch Ballin

laatste kan politiebegeleiding worden verstaan, een enkelband of iets dergelijks. Het is dan goed dat dit bij een bestuursorgaan ligt. Er is dan nog een rol voor de rechter als toetsende instantie, maar niet als een instantie die dat zelf beoordeelt zoals zich dat in deze zaak heeft voorgedaan.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Heeft de minister de reactie van de gevangenisdirecteuren gezien op zijn voorstel dat pas gisteravond de Kamer heeft bereikt? De Vereniging van Directeuren van Penitentiaire Inrichtingen maakt zich ernstig zorgen over de suggestie van de minister om hun meer verantwoordelijkheid te geven. De argumentatie daarvoor is dat zij de strafdossiers niet kennen. Zij willen die verantwoordelijkheid daarom niet dragen. Wat is de reactie van de minister daarop?

Minister **Hirsch Ballin**: Mevrouw Van Velzen is wel erg snel met het verbinden van conclusies aan een mischien ook wel erg snelle reactie die ik zelf niet heb gezien. Die beoordeling moeten wij, de regering en de Staten-Generaal, geven. Wij zullen daarover gezamenlijk moeten spreken op het moment dat het wetsvoorstel ter wijziging van artikel 80 van het Wetboek van Strafvordering voorligt. Zoals in deze zaak het geval was, kunnen de directeuren van de penitentiaire inrichtingen wel degelijk worden geïnformeerd door het OM. Dat dient zelfs te gebeuren. Vervolgens is het een beoordeling die juist moet worden gedaan uit het oogpunt van de beoordeling van de gedetineerden. De directeuren van de penitentiaire inrichtingen hebben ook nu de taak om dat te doen, bijvoorbeeld als iemand in een EBI moet worden geplaatst of als er andere redenen zijn om extra waakzaam te zijn ten aanzien van een voorlopig gehechte. Ik wil daarmee geen reactie geven op een brief die misschien nog moet komen van de Vereniging van Directeuren van Penitentiaire Inrichtingen. Ik ken die brief immers niet. Ik twijfel niet aan de zorgvuldige lezing door mevrouw Van Velzen van een brief waarvan de inkt nauwelijks droog kan zijn, maar ik denk dat wij dit ordelijk moeten doen. Wel heb ik de Kamer een brief toegezegd waarin dit zal worden uitgewerkt. Wij zullen daarin de bijdragen laten meewegen van iedereen die op dit punt een verstandige opvatting heeft.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Het is uiteraard nogal lastig om in de Kamer te spreken over een wetswijziging die de minister zelf nog niet heeft uitgewerkt en over de reactie van de gevangenisdirecteuren zonder dat zij deze wetswijziging hebben gezien. Toch lijkt mij het op zijn plaats om de minister te verzoeken de vereniging van gevangenisdirecteuren ten volle te betrekken bij het proces van deze wetswijziging. Men moet die taak echt kunnen uitvoeren.

Minister **Hirsch Ballin**: Alles wat er aan verstandigheid boven water komt, zal ik hierbij uiteraard betrekken. Ik zal dat in ieder geval doen tussen nu en het moment dat ik de Kamer, voorafgaand aan de behandeling van de begroting van Justitie, de brief stuur. Ik heb mevrouw Van Velzen zelf geen commentaar horen leveren op wat zij heeft gehoord van de directeuren. Ik weet dus niet of zij vindt dat artikel 80 dan maar ongewijzigd moet blijven. Dat zal blijken als wij de brief bespreken.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik kom even terug op de

stellige uitspraak van de minister dat Baran één nationaliteit zou hebben, namelijk de Turkse. Tijdens de rechtszaak in Almelo is sprake geweest van een dubbele nationaliteit, namelijk de Duits-Turkse. Ik vraag de minister nogmaals hoeveel nationaliteiten Baran had.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik geef de Kamer uiteraard de informatie waarover ik beschik. Ik ben niet de justitieminister van de Bondsrepubliek Duitsland. Ik heb dus niet de beschikking over de administratie van de Duitse autoriteiten. Volgens onze informatie is hij Turk, punt uit! Als mevrouw Verdonk daarover andere informatie heeft, dank ik haar daarvoor.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Niet ik, maar de minister van Justitie is degene die goed geïnformeerd moet zijn, met alle ambtenaren die achter hem staan. De minister van Justitie heeft mij zojuist heel duidelijk gezegd dat deze man maar één nationaliteit heeft, namelijk de Turkse. Het maakt mij helemaal niet uit welke nationaliteit hij heeft, maar het gaat mij erom dat wij hierbij te maken hebben met een OM dat niet zit op te letten. In deze zaak is de ene blunder na de andere gemaakt. Door mist op te werpen, neemt de minister voortdurend zijn eigen verantwoordelijkheid niet. Laat hem zeggen: het OM en de advocaten-generaal hebben een aantal blunders gemaakt. Laat hem zeggen: ja, dat is zo! De heer Van der Staaij heeft gelijk. Als je de brief van de minister leest, denk je: nu wordt een aantal zaken opgehelderd. Je wordt daarvan alleen maar heel boos. Dit hele verhaal hangt van ellende aan elkaar. Ik ken de minister goed genoeg om te weten dat ook hem dat wat doet. Het zou hem sieren als hij nu eens zou zeggen: het zijn blunders geweest en ik ga ervoor zorgen dat dit niet meer gebeurt door die en die maatregelen te nemen, omdat ik dit niet meer voor mijn verantwoordelijkheid wil nemen. Het zou de minister sieren als hij dat zou zeggen.

Minister **Hirsch Ballin**: Mijns inziens verwijderd deze vraagstelling zich wat van de vraag over het staatsburgerschap van Saban B. Over het Openbaar Ministerie ben ik aan het begin van mijn beantwoording zeer helder geweest.

Op de vraag van de heer Van Haersma Buma over het huwelijk ben ik ingegaan. Ik kom op zijn vraag over het persbericht van de Raad voor de rechtspraak. Die vraag loopt enigszins parallel aan het punt dat ook de heer Teeven heeft aangesneden. De vraag wordt uiteraard ook verder ingekaderd door de wetswijziging waarover de Kamer een brief krijgt vóór de behandeling van de begroting van Justitie. Daaruit vloeit dus ook voort dat ik geen ruimte zie voor algemene richtlijnen, die in mijn ogen terecht zijn afgekeurd door de heer Van Haersma Buma.

Mevrouw Verdonk heeft de suggestie gedaan om rechters niet meer voor het leven te benoemen. Ik ben op de verhouding tussen de staatsmachten al ingegaan. Benoeming van rechters voor het leven wordt algemeen, ook in internationale vergelijkingen, beschouwd als een essentiële waarborg voor de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht. Ik verwijs ook naar de Grondwet die daarover volstrekt helder is. De Grondwet behoort tot de fundamenten van het Nederlands staatsbestel. Het gaat dan om de manier waarop ik mijn ambt vervul en op basis waarvan wij deze debatten voeren.

Hirsch Ballin

Dan ga ik in op de taken van de nationale recherche en de inzet van de nationale recherche ten behoeve van de bescherming van slachtoffers.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik wil nog even terug, want er is wel een mogelijkheid om rechters te ontslaan. Die mogelijkheid bestaat nu ook, alleen gebeurt het nooit. Daar maak ik me zorgen over. Het wekt namelijk de indruk dat rechters boven de wet staan; dat rechters met elkaar beslissen of ze wel of niet mogen blijven zitten of hoeveel blunders ze mogen begaan. Daar heb ik bezwaar tegen en vraag aan de minister wat hij denkt daaraan te gaan doen.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik ben ingegaan op de ontslagronde voor rechters. Het is zaak ons daarbij te realiseren – ik heb dat ook aan het begin van mijn antwoord gezegd – dat het ontslaan van rechters op basis van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren niet mag worden gebruikt als een middel voor de politieke machten, voor de wetgevende en uitvoerende macht, om zich te stellen boven de onafhankelijke rechtspraak. Het is dan een goede zaak als er niet om redenen van persoonlijk disfunctioneren rechters worden ontslagen. In die gevallen waarin dat, bij hoge uitzondering, aan de orde zou kunnen komen, houden rechters de eer aan zichzelf. Artikel 117, eerste lid van de Grondwet zegt: "De leden van de rechterlijke macht met rechtspraak belast en de procureur-generaal bij de Hoge Raad worden bij Koninklijk Besluit voor het leven benoemd." Dat is een fundament van onze democratische rechtsorde en dat wil ik graag handhaven.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Daarmee laat de minister het dus ook toe dat rechters – en ik gebruik zijn formulering – die persoonlijk disfunctioneren, dat gewoon kunnen blijven doen en het vertrouwen in de rechtsstaat blijven ondermijnen.

Minister **Hirsch Ballin**: Er is een wezenlijk verschil tussen persoonlijk disfunctioneren in de betekenis van niet langer in staat zijn om de rechterlijke functie te vervullen door persoonlijke gebreken en tekortkomingen, waardoor men het vertrouwen in de rechtspraak niet langer waardig is en een inschuiven van de politieke machten in een beoordeling van de inhoud van de rechterlijke uitspraken. Dat behoort tot de fundamenten van ons staatsbestel en de Grondwet. Dat zijn de ijkpunten van de Grondwet waarop wij allemaal onze eed hebben afgelegd en die wil ik handhaven.

Ik kom bij de vragen en opmerkingen van mevrouw Van Velzen. Mevrouw Van Velzen heeft gesproken over de algemene gezichtspunten met betrekking tot de verhouding tussen de rechtspraak en de uitvoerende macht, maar daar ben ik al op ingegaan. Zij heeft ook gewezen op de alertheid. Die mag en moet bij dit soort zaken inderdaad voortdurend worden verwacht van het OM. Ik verzeker mevrouw Van Velzen dat ik wat betreft de bestrijding van de mensenhandel bij de mensen die in de taskforce actief zijn en bij hen die met CoMensha contact onderhouden, dezelfde soort toewijzing aantref ten aanzien van deze buitengewoon ernstige, lelijke en ontorende criminaliteit als die wij samen delen. Mocht men vrezen dat bij de verdeling van taken over meer mensen, wat soms nodig is, wellicht sprake is geweest van momenten waarop twijfel ontstond aan die alertheid,

dan verzeker ik dat dit behoort tot een van de centrale kwesties in mijn gesprekken met het OM, voorafgaand en na dit debat. Dat is de reden waarom ik zo positief heb gereageerd op wat de heer Teeven zojuist naar voren heeft gebracht over de verhouding tussen de eerste- en tweedelijns parket.

Ik ben ingegaan op de opmerkingen over de politie. Die kwestie wordt uitgezocht. Er is gevraagd of de hoofdadvocaat-generaal in Den Haag met zijn coördinerende functie meer mogelijkheden kan krijgen. Ik bevestig dat graag en volledig.

Dan kom ik bij de vraag van de heer Heerts over de manier waarop dit belangrijke en delicate proces van communicatie tussen leden van het ...

De **voorzitter**: Kort graag, mevrouw Van Velzen.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik heb niet helemaal begrepen wat de minister zei. Wat bevestigt hij nu eigenlijk graag?

Minister **Hirsch Ballin**: Dat die rol er zal zijn voor de hoofdadvocaat-generaal met de coördinerende functie.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Zoals ik in mijn termijn heb aangegeven, zie ik graag dat de wet meer mogelijkheden biedt om rechters te schorsen en te ontslaan. Kan de minister hierop ingaan?

Minister **Hirsch Ballin**: Dat is een andere vraag. Ik hoopte eigenlijk dat ik de vraag over schorsen en ontslaan van rechters impliciet had beantwoord met mijn eerdere opmerking over de onafhankelijkheid van de rechtspraak. Ik wil waken voor een situatie waarin politieke organen zich gaan ... Ik zie dat wij het met elkaar eens zijn. Mevrouw Van Velzen zei dat eigenlijk zo-even ook, toen zij bevestigde dat zij hierover niet van mening verschilt met de heer De Wit.

Ten aanzien van de kwaliteit van de rechtspraak en het kunnen reageren als zich een situatie voordoet waarin een rechter zijn of haar taak niet meer aankan, merk ik op dat een en ander in handen is gelegd van de procureur-generaal bij de Hoge Raad. Wij moeten dat ook zo houden, mijns inziens. Ik heb niet van hem gehoord dat hij een situatie is tegengekomen waarin dit instrument tekort is geschoten. Ik weet dat er ook situaties zijn waarin een gesprek met de leider van het bestuur van de rechtbank, de president, mensen zelf tot de conclusie brengt dat zij beter niet kunnen doorgaan in hun rechterlijke functie. Dit doet zich soms ook bij plaatsvervangers voor. Ik zou nu niet willen concluderen dat sprake is van tekorten. Uiteraard behoort het wel tot de gesprekken die ik voer en kan voeren met de Raad voor de rechtspraak om aspecten als de rechterlijke opleiding en de rol van de presidenten in de kwaliteitszorg volledig gaande te houden. De laatste jaren is een en ander aanzienlijk versterkt. Tegenwoordig wordt er door presidenten van rechtbanken en sectorvoorzitters ook veel intensiever gekeken naar de kwaliteit van het functioneren van de rechtscollages dan vroeger gebruikelijk was.

De **voorzitter**: Ik heb een punt van orde. De tijd schrijdt voort. Ik wil dan ook iedereen verzoeken om zo beknopt en kort mogelijk te zijn. Het zou niet onaardig zijn als wij tegen half drie, afhankelijk van de vraag of de Kamer al

Hirsch Ballin

dan niet een derde termijn nodig heeft, kunnen schorsen. Het ligt in de bedoeling om bij de aanvang van de middagvergadering – hopelijk begint zij vanmiddag nog – te stemmen.

Het woord is aan mevrouw Van Velzen.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Ik zal kort zijn. Op dit punt zou ik graag nog een motie willen indienen en daarom wil ik een heel korte derde termijn, dat wil zeggen een derde termijn voor de heer Teeven en een tweede termijn voor mij.

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. De heer Heerts heeft gevraagd – ik zal niet herhalen wat in eerdere antwoorden al aan de orde is geweest – naar de communicatie tussen de advocaten-generaal en de leden van het Openbaar Ministerie. Hierbij is sprake van collegiaal overleg waar geen verslag van wordt gemaakt. Uiteraard maakt men aantekeningen die nodig zijn voor het werk ten behoeve van de overdracht van zaken, net als in andere werkorganisaties. Daarna is degene verantwoordelijk die de zaak doet.

Wat de vraag naar risicotaxatie bij gedetineerden in relatie tot terbeschikkingstelling betreft, wij kunnen niet bij alle gedetineerden een risicotaxatie doen. De directeur van een inrichting moet beslissen over een verlofaanvraag, mede met het oog op de veiligheid van de samenleving. Hierbij wordt in de ernstige gevallen ook het advies gevraagd van het Openbaar Ministerie. Vluchtgevaar is een zelfstandige grond en zo moet dat ook zijn.

Naar aanleiding van het betoog van de heer Heerts bevestig ik wat ik heb gezegd over CoMensha en over de taak van de president van de rechtbank. Ik ben het eens met de benadering van de heer Heerts inzake vluchtgevaar: bij twijfel niet laten gaan. Bij twijfel niet oversteken, om het maar zo huiselijk te zeggen. Dat lijkt mij een goede vuistregel, ook in dit verband.

Mevrouw Azough heeft gesproken over de aangiftebereidheid. Ik ben hier in mijn eerste termijn al op ingegaan. Dat is een van de dingen waarbij ik heel goed op mij in laat werken wat CoMensha in het mailtje van vanmorgen om vijf over tien liet weten. Ik zag bij snelle lezing daarvan dat wij volstrekt eensgezind zijn en blijven over het belang dat nodig is om dit goed te laten werken.

De **voorzitter**: Mevrouw Azough met een heel korte vraag.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Kan de minister misschien op korte termijn een brief aan de Kamer sturen over welke maatregelen hij precies gaat nemen om het specifieke probleem van de aangiftebereidheid te helpen oplossen?

Minister **Hirsch Ballin**: Het maakt deel uit van onze aanpak van mensenhandel in het algemeen. Daarover heb ik een periodieke voortgangsrapportage aan de Kamer. Uiteraard neem ik dit punt daarin mee. Intussen zal ik echter niet wachten om hier speciale aandacht aan te besteden.

De heer Van der Staaij heeft opmerkingen gemaakt over verschillende fasen van behandeling. Ik ben voldoende duidelijk geweest over dat onderwerp, inclusief de aanvankelijke beoordeling door het OM.

De wetswijziging heb ik toegezegd. Over de verhouding tot de rechtspraak zijn wij geheel eensgezind. Over het gegeven dat er alleen ruimte moet zijn voor uitzonderlijke omstandigheden al evenzeer.

Ik dank de heer Van der Staaij voor zijn benadering dat wij het hierbij moeten hebben van een scherp kader in de regelgeving. Dat zal ook de teneur zijn van de brief die ik heb toegezegd.

Hiermee en soms met verwijzingen naar de antwoorden op vragen van eerdere sprekers hoop ik alle sprekers recht te hebben gedaan. Ik hoop dat ik hiermee ook de ernst van deze zaak recht heb gedaan.

De **voorzitter**: Ik begreep dat mevrouw Van Velzen behoefte heeft aan een derde termijn. Voor haar is dat een tweede termijn, zo moet ik zeggen. Ook mevrouw Verdonk heeft behoefte aan een tweede termijn.

Ik stel voor, hiertoe gelegenheid te geven met een spreektijd van één minuut.

Daartoe wordt besloten.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Zoals ik in mijn termijn al zei, is er wel degelijk reden om de procureur-generaal meer mogelijkheden te geven om disfunctionerende rechters, dus rechters die zitten te slapen en hun dossiers niet goed kennen en op basis daarvan verkeerde vonnissen vellen, te schorsen of te ontslaan. Vandaar dat ik de volgende motie indien.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de procureur-generaal bij de Hoge Raad rechters kan voordragen voor schorsing of ontslag;

van mening dat de criteria voor schorsing en ontslag onvoldoende mogelijkheden bieden om disfunctionerende rechters te kunnen schorsen of ontslaan;

verzoekt de regering, onderzoek te doen naar verruiming van de mogelijkheden tot schorsing en ontslag van disfunctionerende rechters, en de Kamer hierover te rapporteren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van Velzen. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 4 (32143).

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter. Ik dien de volgende motie in.

Verdonk

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat door een benoeming voor het leven Nederlandse rechters zich niet hoeven te verantwoorden voor genomen besluiten, en slechte besluiten voor hen dan ook geen gevolg hebben;

overwegende dat bij een negatieve beoordeling na een evaluatie van het gedrag van rechters ontslag mogelijk zou moeten zijn;

verzoekt de regering, het benoemen van rechters voor het leven af te schaffen, en een verplichte beoordeling door de Hoge Raad van rechters in te stellen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Verdonk. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 5 (32143).

Minister **Hirsch Ballin**: Mijnheer de voorzitter. De motie-Verdonk is in strijd met de Grondwet en moet ik reeds daarom ontraden.

De motie-Van Velzen gaat in mijn ogen ver in verhouding tot wat nu aan de orde is. Ik heb in mijn brief van gisteren geschreven dat de Raad voor de rechtspraak overgaat tot een evaluatie. De Raad voor de rechtspraak zal daarbij ongetwijfeld ook kwaliteitsaspecten van het rechterlijk functioneren betrekken. Ik zal de Kamer daarover informeren. De motie-Van Velzen zou ik, als zij nu in stelling wordt gebracht, willen ontraden. Ik kan mij voorstellen dat mevrouw Van Velzen daarbij ook de toezegging in aanmerking neemt die is vervat in de slotalinea van mijn brief van gisteren.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor zijn antwoorden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik schors zo de vergadering. Na de schorsing zijn de stemmingen aan de orde naar aanleiding van de moties die zijn ingediend tijdens de interpellatie-Teeven.

De vergadering wordt van 14.30 uur tot 15.00 uur geschorst.

Voorzitter: Verbeet

De **voorzitter**: Op de tafel van de Griffier ligt een lijst van ingekomen stukken. Op die lijst staan voorstellen voor de behandeling van deze stukken. Als voor het einde van de vergadering daartegen geen bezwaar is gemaakt, neem ik aan dat daarmee wordt ingestemd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Zijlstra. Gisteren was ik net iets te snel met afsluiten. Dat betekent dat hij nu de eerste is.

De heer **Zijlstra** (VVD): Voorzitter. U zult er blij mee zijn: wij hebben dit punt vanochtend al in de procedurevergadering afgehandeld. Dit heb ik ook doorgegeven. Ik wil u dus niet verder belasten.

De **voorzitter**: Prima.

Het woord is aan de heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter. De bonussen gaan door in het bedrijfsleven, maar ook in de publieke sector en de semipublieke sector. Dat konden wij gisteren lezen in NRC Handelsblad. Ik wil mede namens mevrouw Van Gent de minister vragen om voor dinsdag 12.00 uur een reactie te geven op de vragen waarom de bonuscultuur in de semipublieke sector is ontstaan, wat zij eraan gaat doen en vooral hoe zij dit gaat regelen in de normen en de codes die zij nu aan het opstellen is. De bedoeling is dus dat die bonussen binnen die normen en binnen die codes vallen, en niet daarbuiten, want anders hebben wij er niets aan. Ik vraag mede namens GroenLinks een brief voor dinsdag 12.00 uur met het oog op een spoedig debat.

De **voorzitter**: Ik sta dit toe, maar als dit een gewoonte wordt, moeten wij daar ook weer wat aan gaan doen. Wij hebben gezegd dat brieven in de commissies behoren te worden gevraagd in plaats van in de regeling van werkzaamheden. Ik sta het deze keer toe als daartegen geen bezwaar is, alhoewel ik besef dat ik daarmee een precedent schep. De brief moet dinsdag voor 12.00 uur binnen zijn. Het stenogram van dit gedeelte van de vergadering zal ik doorgeleiden naar het kabinet, maar het is de laatste keer dat wij dit zo doen.

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter, dank.

De **voorzitter**: De brief moet dinsdag voor 12.00 uur binnen zijn. Ik zie u dan eventueel weer terug als de brief niet naar uw zin is. Maar dit wordt geen gewoonte, ook niet met steun van mevrouw Van Gent.

Mijnheer Van Raak, u hebt ook nog een rappel. Bent u dat van de weeromstuit helemaal vergeten? O, mevrouw Langkamp is van de rappellen. Het woord is aan mevrouw Langkamp.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Voorzitter. Het gaat om vragen die onder meer door mij gesteld zijn over het ontslaan van jeugdverpleegkundigen. De antwoorden op deze vragen wil ik graag ontvangen voor het AO over jeugdgezondheidszorg van volgende week.

De **voorzitter**: Wij zullen het stenogram doorgeleiden naar het kabinet.

Het woord is aan mevrouw Leijten.

Mevrouw **Leijten** (SP): Voorzitter. Door de bezuinigingen op de AWBZ verliezen heel veel ouderen en gehandicapten hun dagbesteding. Er is nog niet geregeld dat dit